

**VERSLAG
OVER DE FINANCIËLE TOESTAND EN DE
EVOLUTIE VAN HET PERSONEELSBESTAND VAN
HET HOGER ONDERWIJS IN 2018**

DEEL 1 – sector hogescholen

Inhoudslijst

Woord vooraf	5
1 Lijst van de hogescholen.....	6
2 Basisgegevens i.v.m. de hogescholen.....	7
2.1 Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen.....	7
2.1.1 Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen 2018.....	7
2.1.2 Effectieve werkingsmiddelen in verhouding tot het aantal studenten onder diplomacontract.....	8
3 Financiële analyse van de jaarrekeningen van de hogescholen.....	9
3.1 Aggregatie en vergelijkbaarheid	9
3.2 Geaggregeerde resultatenrekening	10
3.2.1 Geaggregeerde bedrijfsopbrengsten	11
Horizontale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018.....	11
Horizontale analyse: begroting 2018 – jaarrekening 2018	11
Verticale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018	12
Verticale analyse: begroting 2018 – jaarrekening 2018.....	12
3.2.2 Geaggregeerde bedrijfskosten.....	12
Horizontale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018.....	12
Horizontale analyse: begroting 2018 – jaarrekening 2018	13
Verticale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018	14
Verticale analyse: begroting 2018 – jaarrekening 2018.....	14
3.2.3 Geaggregeerde bedrijfswinst 70/64 	15
3.2.4 Geconsolideerd financieel resultaat 75 - 65 	16
3.2.5 Geconsolideerd uitzonderlijk resultaat 76 - 66 	16
3.2.6 De geaggregeerde winst van het boekjaar 70/66 	16
3.3 Resultatenrekening: enkele kerngetallen per hogeschool	17
3.3.1 Bedrijfsopbrengsten.....	17
3.3.2 Bedrijfskosten	19
3.3.3 Resultaten per hogeschool	21
3.4 Geaggregeerde investeringen en financiering.....	23
3.4.1 Geaggregeerde investeringen.....	23
Horizontale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018.....	23
Horizontale analyse: jaarrekening 2005 – jaarrekening 2018.....	24
Horizontale analyse: jaarrekening 2018 – begroting 2018	25
Verticale analyse: jaarrekening 2018	25

3.4.2	Financiering van de investeringen: analyse van de financieringsmiddelen van de investeringen jaarrekening 2017 - jaarrekening 2018 - begroting 2018	26
3.5	Investeringen en financieringsmiddelen: enkele kerngetallen per hogeschool	27
3.6	Geaggregeerde balans	29
3.6.1	Activa	32
	Horizontale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018 - begroting 2018	32
	Verticale analyse: jaarrekening 2017, jaarrekening 2018 en begroting 2018.....	33
3.6.2	Passiva.....	35
	Horizontale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018 - begroting 2018	35
	Verticale analyse: jaarrekening 2017, jaarrekening 2018 en begroting 2018.....	36
3.7	Geaggregeerde cashflow	38
3.7.1	Geaggregeerde cashflow van het boekjaar/netto cashflow 2018.....	39
3.8	Financiële ratio's	40
3.8.1	Overzicht van de geaggregeerde financiële ratio's	40
3.8.2	Liquiditeit	40
	Netto-werkingsmiddelen.....	41
	Quick ratio	41
	Liquiditeit van de werkingsschulden	42
	Liquiditeit - Overzicht hogescholen	44
3.8.3	Solvabiliteit	45
	Graad van financiële onafhankelijkheid	45
	Algemene schuldgraad	45
	Autofinancieringsmarge	46
	Solvabiliteit - Overzicht hogescholen	47
3.8.4	Rentabiliteit	47
	Netto-marges.....	47
	Rentabiliteit - Overzicht hogescholen	49
3.9	Conclusies financiële analyse van de jaarrekeningen van de hogescholen	50

4 Analyse van de gegevens betreffende de personeelsformatie en de loonkosten 52

4.1	Inleiding.....	52
4.2	Geaggregeerde personeelsgegevens: effectieve tewerkstelling 2018	54
4.2.1	Geaggregeerde totale personeelstewerkstelling: evolutie 2017-2018 en vergelijking realisatie 2018 met begroting 2018.....	54
4.2.2	Geaggregeerde totale personeelstewerkstelling van de diverse categorieën op en buiten de statutaire formatie: grafische weergave evolutie 2017 en 2018	56
4.2.3	Evolutie personeelstewerkstelling per hogeschool 2016-2018.....	58
4.2.4	Statutair OP op formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2018 en vergelijking met 2017 per groep en per ambt	58

4.2.5	Statutair ATP op formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2018 en vergelijking met 2017 per niveau en per graad	61
4.2.6	Personeel buiten de statutaire formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2018 en vergelijking met 2017	63
4.2.7	Gastprofessoren.....	64
4.2.8	Geaggregeerde procentuele aandelen per subcategorie binnen het OP en het ATP	65
4.2.9	VTE's OP en ATP per subcategorie per hogeschool in 2018	66
4.3	Relevante cijfergegevens op basis van de evolutie van de personeelstewerkstelling in de periode 2014-2018.....	68
4.3.1	Verhouding OP/ATP in de periode 2014-2018	68
4.3.2	Evolutie geaggregeerde aantal VTE's tewerkstelling in de periode 2014-2018	69
4.3.3	Evolutie aantal inschrijvingen in de periode 2014-2018	69
4.3.4	Evolutie aantal VTE studenten versus aantal VTE tewerkstelling in de periode 2014-2018 71	
4.3.5	Evolutie aantal studenten per VTE tewerkstelling in de periode 2014-2018	72
4.3.6	Evolutie aantal studenten per VTE OP tewerkstelling 2014-2018.....	73
4.3.7	Evolutie aantal studenten per VTE ATP tewerkstelling 2014-2018	73
4.3.8	Ratio aantal studenten per VTE tewerkstelling per hogeschool in 2018.....	74
4.4	Geaggregeerde personeelskosten	76
4.4.1	Geaggregeerde personeelskosten volgens betalingsinstantie: evolutie 2017 versus 2018	76
4.4.2	Geaggregeerde personeelskosten 2018: begroting versus realisatie.....	78
4.4.3	Geaggregeerde personeelskosten versus effectieve werkingsuitkeringen: evolutie in de periode 2014 tot 2018	78
4.4.4	Geaggregeerde personeelskosten per personeelscategorie: evolutie 2017 versus 2018...	79
4.4.5	Begrote en gerealiseerde personeelskosten 2018: de 2,5%-norm	79
4.5	Ratio's in verband met de personeelskosten.....	81
4.5.1	Geaggregeerde 80/20-ratio zonder defiscaliseringsmiddelen	81
4.5.2	Geaggregeerde 80/20-ratio met defiscaliseringsmiddelen	82
4.5.3	80/20-ratio per hogeschool in de jaarrekening 2018	83
4.5.4	80/20-ratio per hogeschool: evolutie 2014-2018.....	85
4.5.5	Economische loonnorm per hogeschool: jaarrekening 2018	85
4.5.6	Economische loonnorm norm per hogeschool: evolutie 2014-2018	86
4.6	Benoemingspercentage assistenten, OP en ATP (bezetting).....	87
4.6.1	Benoemingspercentage van het aantal assistenten per hogeschool op het niveau van de bezetting	87
4.6.2	Procentueel aandeel benoemde OP'ers per hogeschool op het niveau van de bezetting .	88
4.6.3	Procentueel aandeel benoemde ATP'ers per hogeschool op het niveau van de bezetting	90
4.7	Conclusies analyse personeelsbestand en loonkosten 2018.....	93

WOORD VOORAF

Het jaarverslag over de financiële toestand en de evolutie van het personeelsbestand van de instellingen voor hoger onderwijs in Vlaanderen is aan zijn tiende editie toe. Aldus wordt opnieuw uitvoering gegeven aan het artikel IV.122 (4de lid, 3°) van de Codex Hoger Onderwijs van 20 december 2013 waarin is bepaald “dat het college van regeringscommissarissen moet rapporteren over de financiële toestand van de universiteiten, hogescholen en associaties en over de evolutie van het personeelsbestand van universiteiten en hogescholen”.¹

Dit jaarverslag behandelt het boekjaar 2018 en het rapporteert over de financiële analyse van de jaarrekeningen van de hogeronderwijsinstellingen en de associaties, alsook over de evolutie van het personeelsbestand van de hogeronderwijsinstellingen. Het verslag bestaat uit 3 delen, maar wordt als één geïntegreerd werkstuk gepresenteerd.

Naast dit uitgebreide rapport wordt er voor de hogescholen en de universiteiten op de website van het regeringscommissariaat een samenvatting geplaatst die de lezer moet toelaten om zich snel een beeld te vormen van de financiële toestand en het personeelsbestand van beide sectoren.

Mijn uitdrukkelijke dank gaat uit naar iedereen die een bijdrage heeft geleverd bij de totstandkoming van dit globaal verslag.

Nadine Van Haecke
Voorzitter College van regeringscommissarissen
bij het hoger onderwijs

Brussel, 20 maart 2020

¹ Op 1 maart 2019 werd een nieuw decreet tot wijziging van de regelgeving betreffende het toezicht op en bepaalde organisatorische aspecten van het hoger onderwijs goedgekeurd. De opdracht aan het College van regeringscommissarissen om een jaarverslag over de financiële toestand en de evolutie van het personeelsbestand van de hogeronderwijsinstellingen te maken, blijft daarin in licht aangepaste vorm behouden. Deze opdracht is nu opgenomen in artikel IV. 104, 3°, 2de lid van de Codex Hoger Onderwijs dat op 1 september 2019 in werking is getreden. Aangezien het voorliggende rapport evenwel betrekking heeft op het jaar 2018 wordt nog verwezen naar de oude bepaling.

1 LIJST VAN DE HOGESCHOLEN

Deze sectoranalyse heeft betrekking op 16 hogescholen. De lijst van hogescholen is onveranderd in ten opzichte van het vorig boekjaar (2017). De verdeling van de ambtsgebieden van de commissarissen van de Vlaamse Regering bij de hogescholen werd gewijzigd door het Besluit van de Vlaamse Regering van 18 mei 2018 (B.S. 21 juni 2018).

In uitvoering van art. IV.108 §4 van de Codex Hoger Onderwijs van 20 december 2013 (hierna: 'CHO') en in navolging van het besluit van de Vlaamse regering van 18 mei 2018 betreffende het toezicht in het hoger onderwijs in het academiejaar 2018-2019, werden de 16 hogescholen als volgt verdeeld:

Ambtsgebied Nadine Van Haecke - regeringscommissaris		
Hogeschool	Afkorting	Zetel
Karel de Grote Hogeschool, Katholieke Hogeschool Antwerpen	KdG	2018 Antwerpen
Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen	AP	2000 Antwerpen
Thomas More Kempen	TMK	2440 Geel
Thomas More Mechelen Antwerpen	TMMA	2800 Mechelen
Hogere Zeevaartschool	HZS	2030 Antwerpen
UC Leuven	UCLe	3001 Leuven
UC Limburg	UCLi	3590 Diepenbeek

Ambtsgebied Yannick Declercq - regeringscommissaris		
Hogeschool	Afkorting	Zetel
Arteveldehogeschool	ARTEVELDE	9000 Gent
Hogeschool West-Vlaanderen	Howest	8500 Kortrijk
Hogeschool Gent	HoGent	9000 Gent
Odisee	ODISEE	1000 Brussel

Ambtsgebied Jozef De Cuyper - regeringscommissaris		
Hogeschool	Afkorting	Zetel
Katholieke Hogeschool Vives Zuid	VIVES Zuid	8500 Kortrijk
Katholieke Hogeschool Vives Noord	VIVES Noord	8000 Brugge

Ambtsgebied Johan Dhondt - regeringscommissaris		
Hogeschool	Afkorting	Zetel
Erasmushogeschool Brussel	ERASMUS	1070 Brussel
LUCA School of Arts	LUCA	1030 Brussel

Ambtsgebied Jan De Groof - regeringscommissaris		
Hogeschool	Afkorting	Zetel
Hogeschool PXL	PXL	3500 Hasselt

2 BASISGEGEVENS I.V.M. DE HOGESCHOLEN

In uitvoering van art. IV.122, 4° lid, 3° CHO brengt het college van regeringscommissarissen bij de hogescholen en de universiteiten jaarlijks verslag uit aan de Vlaamse Regering over de financiële toestand van de universiteiten, hogescholen en associaties en over de evolutie van het personeelsbestand van universiteiten en hogescholen.

2.1 Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen

2.1.1 Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen 2018

In 2018 bedraagt het globaal bedrag aan werkingsuitkeringen voor de hogescholen 698.989.324,02 euro, ten opzichte van 674.458.771,32 euro in 2017. Dit is een stijging van 3,64% (in absolute cijfers 24.530.552,70 euro).

De Vlaamse overheid verhoogde de globale werkingsuitkeringen in 2018 door de toekenning van een bijkomend budget voor :

- de indexering door een verhoging van het globaal budget met 101,20%;
- de versterking van de professionele bacheloropleiding door een budgetverhoging met 3,3 mln. Euro zoals bepaald in artikel III.5§12 van de CHO;
- het toekennen van de “klik” voor de professionele bacheloropleidingen voor een bedrag van 9,2 mln. Euro;
- het groeipad voor de aanvullende onderzoeksmiddelen voor het hoger kunstonderwijs (HKO) voor een bedrag van 1,3 mln. euro zoals bepaald in art.III.39, §1 CHO;
- het groeipad ten behoeve van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek voor een bedrag van 0,5 mln. euro zoals bepaald in art.III.45, §2 CHO;
- voor de studentenvoorzieningen (STUVO) zijn er 1,866 mln. euro extra middelen voorzien voor de hogescholen zoals bepaald in art.III.67, §1 CHO.

Daarnaast dienden de hogescholen ook in 2018 nog steeds te werken in een context van besparingen aangezien de lineaire besparingen uit het verleden behouden werden.

De opbouw en de verdeling van dit globaal bedrag aan werkingsuitkeringen voor de jaren 2016, 2017 en 2018 worden op de volgende pagina schematisch weergegeven.

Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen	Decretale basis Codex HO	2016	2017	2018
Effectieve werkingsmiddelen	CHO art. III.23 - III.27	600.134.333,59	622.033.142,57	644.212.303,13
Aanvullende uitkeringen				
. Meester-, vak- en dienstpersoneel	CHO art. III.34, § 1, 1°	2.110.947,38	1.753.262,81	1.521.618,28
. Wachtgeldten personeelsleden centraal fonds	CHO art. III.34, § 1, 2°			
. Kinderbijslagen	CHO art. III.34, § 1, 3°			
. Bevallingsverlof	CHO art. III.34, § 1, 4°	921.966,93	892.548,43	873.448,59
. Recuperatiefonds	CHO art. III.36	85.599,52	42.135,91	67.041,68
. Aanvullende onderzoeksmiddelen	CHO art. III.38	12.388.994,25	13.673.695,02	15.247.659,39
. Academisering DO	(opgeheven) FD art. 39, §1			
. Brusselmiddelen	CHO art. III.41	3.718.574,51	3.814.129,48	3.901.690,70
Andere				
. Specifieke lerarenopleiding	CHO art. III.33	1.528.832,57	1.552.070,82	1.570.695,66
. Anciënniteitstoelage	punt 7.3 - CAO III HO	199.999,99	200.000,00	200.000,00
. Bediendenstatuut CAO II en CAO III		74.758,65	54.075,01	81.882,77
. PWO	CHO art. III.44 - III.45	16.974.071,34	27.737.078,03	28.573.870,97
. HBO 5	CHO art. III.55	1.500.000,00	1.522.800,00	1.541.073,60
. Bijkomende financiering beurs	CHO art. III.41bis	1.166.108,40	1.183.833,25	1.198.039,25
. Schoolpremie (enkel bedrag HZS)				
Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen		640.804.187,13	674.458.771,32	698.989.324,02
Globaal bedrag werkingsuitkeringen - jaarlijks groeipercentage			5,25%	3,64%
Globaal bedrag werkingskeringen - index 2016 = 100		640.804.187,13	105,25%	109,08%
Effectieve werkingsmiddelen - index 2016 = 100		600.134.333,59	103,65%	107,34%

2.1.2 Effectieve werkingsmiddelen in verhouding tot het aantal studenten onder diplomacontract

EFFECTIEVE WERKINGSMIDDELEN / AANTAL STUDENTEN ONDER DIPLOMACONTRACT - Samenvatting - Aggregatie

Effectieve werkingsmiddelen / Aantal studenten onder diplomacontract	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR18-JR16 evolutie
	2016	2017	2018	
Effectieve werkingsmiddelen	600.134.334	622.033.143	644.212.303	+ 7,34 %
. Jaarlijkse absolute wijziging	+ 10.653.030	+ 21.898.809	+ 22.179.161	
. Jaarlijkse relatieve wijziging	+ 1,81 %	+ 3,65 %	+ 3,57 %	
Aantal studenten onder diplomacontract	123.564,00	125.696,00	126.124,00	+ 2,07 %
. Jaarlijkse absolute wijziging	+ 1.967,00	+ 2.132,00	+ 428,00	
. Jaarlijkse relatieve wijziging	+ 1,62 %	+ 1,73 %	+ 0,34 %	
Effectieve werkingsmiddelen / Aantal studenten onder diplomacontract	4.856,87	4.948,71	5.107,77	+ 5,17 %
. Jaarlijkse absolute wijziging	+ 9,04	+ 91,84	+ 159,06	
. Jaarlijkse relatieve wijziging	+ 0,19 %	+ 1,89 %	+ 3,21 %	

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de betoelaging per student onder diplomacontract vanuit de effectieve werkingsmiddelen ten opzichte van 2017 met 3,21% is gestegen. Over een periode van drie jaar is er een stijgende trend. In 2016 bedroegen de effectieve werkingsmiddelen 4.856,87 euro per student onder diplomacontract, terwijl in 2018 5.107,77 euro voorzien werd per student onder diplomacontract.

3 FINANCIËLE ANALYSE VAN DE JAARREKENINGEN VAN DE HOGESCHOLEN

3.1 AGGREGATIE EN VERGELIJKBAARHEID

De financiële analyse werd uitgevoerd op de geaggregeerde² gegevens van 16 hogescholen. Op basis van deze financiële analyse worden per hogeschool enkele financiële kengetallen weergegeven. Dit moet de hogescholen toelaten hun financiële gegevens te positioneren binnen de sector.

² Conform de huidige regelgeving verstrekken de hogescholen geen informatie over de transacties die ze uitvoeren met andere hogescholen. Daardoor is het onmogelijk om de geaggregeerde financiële informatie te corrigeren voor de vorderingen en schulden of de opbrengsten en kosten die verband houden met verrichtingen tussen de hogescholen onderling. Deze onderlinge transacties blijven evenwel beperkt in omvang. Daardoor geeft de geaggregeerde informatie toch een getrouw beeld van het vermogen en de financiële positie van de hogeschoolsector.

3.2 GEAGGREGEERDE RESULTATENREKENING

RESULTATENREKENING					
Resultatenrekening (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar 2016	JR - Boekjaar 2017	JR - Boekjaar 2018	BG - Boekjaar 2018
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	886.546.892	928.796.821	965.949.336	952.834.209
A. Omzet	70	821.147.974	858.380.704	885.823.262	881.114.185
B. Wijziging in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering (toename +, afname -)	71	75.048	1.277.655	1.114.379	500.000
C. Geproduceerde vaste activa	72	0	0	0	0
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	43.991.991	45.088.759	54.197.760	48.724.736
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	21.331.879	24.049.702	24.813.934	22.495.289
II. Bedrijfskosten	(-) 60/64	(866.641.147)	(905.700.936)	(951.066.913)	(960.468.699)
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	16.371.426	16.232.120	16.642.741	16.819.568
1. Inkopen	600/8	16.446.878	16.274.336	16.604.180	16.819.568
2. Wijzigingen in de voorraad (toename -, afname +)	609	(75.452)	(42.217)	38.561	0
B. Diensten en diverse goederen	61	156.576.464	165.634.193	176.596.680	179.102.698
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	622.421.117	650.631.796	683.493.715	688.672.635
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	68.424.443	71.244.562	72.453.352	72.721.740
E. Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)	631/4	285.088	483.009	819.856	177.473
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)	635/8	630.338	(57.263)	(92.534)	1.838.726
G. Andere bedrijfskosten	640/8	1.932.272	1.532.519	1.153.102	1.135.859
H. Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten	(-) 649	0	0	0	0
III. Bedrijfswinst	(+) 70/64	19.905.745	23.095.885	14.882.423	0
Bedrijfsverlies	(-) 64/70	0	0	0	(7.634.489)
IV. Financiële opbrengsten	75	7.525.319	9.961.668	8.186.746	7.892.222
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa	750	5.732	28.434	29.614	65.039
B. Opbrengsten uit vlottende activa	751	937.310	1.786.483	829.731	506.562
C. Andere financiële opbrengsten	752/9	6.582.278	8.146.751	7.327.401	7.320.621
V. Financiële kosten	(-) 65	(10.572.077)	(11.384.385)	(12.058.399)	(11.122.581)
A. Kosten van schulden	650	10.324.129	10.685.802	10.763.579	10.944.613
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)	651	7.421	93.451	485.384	23.161
C. Andere financiële kosten	652/9	240.527	605.132	809.436	154.808
VI. Winst uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+) 70/65	16.858.987	21.673.168	11.010.770	0
Verlies uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-) 65/70	0	0	0	(10.864.849)
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	76	10.405.440	23.899.366	9.530.365	8.732.161
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	760	0	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa	761	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten	762	0	0	150.000	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa	763	3.364.089	12.237.952	140.138	400.000
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten	764/9	7.041.351	11.661.413	9.240.227	8.332.161
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-) 66	(1.364.518)	(1.121.225)	(4.150.819)	(1.826.186)
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	660	7.667	455.568	1.661.070	141.039
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa	661	63.543	50.000	500.000	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)	662	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa	663	412.362	4.844	1.784.866	1.685.147
E. Andere uitzonderlijke kosten	664/8	882.725	496.170	204.883	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten	669	0	114.643	0	0
IX Winst van het boekjaar	(+) 70/66	25.899.909	44.451.309	16.390.316	0
Verlies van het boekjaar	(-) 66/70	0	0	0	(3.958.873)

3.2.1 Geaggregeerde bedrijfsopbrengsten

Horizontale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018

De horizontale analyse heeft tot doel na te gaan hoe de financiële gegevens evolueerden in de periode 2017 en 2018. De 16 hogescholen realiseerden in het boekjaar 2018 een geaggregeerde bedrijfsopbrengst van 965.949.336 euro. De vergelijking van de belangrijkste rubrieken³ van de bedrijfsopbrengsten wordt in volgende tabel weergegeven.

Evolutie bedrijfsopbrengsten : ten opzichte van jaarrekening 2017	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17
		2017	2018	absolute	relatieve
		<i>(eenheden euro)</i>		wijziging	wijziging
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	928.796.821	965.949.336	+ 37.152.515	+ 4,00 %
A. Omzet	70	858.380.704	885.823.262	+ 27.442.558	+ 3,20 %
B. Wijziging in de voorraad goederen	71	1.277.655	1.114.379	- 163.276	- 12,78 %
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	45.088.759	54.197.760	+ 9.109.001	+ 20,20 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	24.049.702	24.813.934	+ 764.232	+ 3,18 %

Tijdens het boekjaar 2018 stegen de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten met 4 %.

Horizontale analyse: begroting 2018 – jaarrekening 2018

Bij het opstellen van de begroting maken de hogescholen meestal een voorzichtige raming van de bedrijfsopbrengsten. Aldus stellen we voor 2018 vast dat de bedrijfsopbrengsten relatief dicht aanleunden bij de begrote bedragen voor dat jaar. De geaggregeerde bedrijfsopbrengsten lagen bij realisatie slechts 1,38% boven de gebudgetteerde bedrijfsopbrengsten. De hogescholen hebben de bedrijfsopbrengsten vrij keurig begroot voor het jaar 2018.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de begrote en de reële bedrijfsopbrengsten weer voor 2018.

Evolutie bedrijfsopbrengsten : ten opzichte van begroting 2018	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR18-BG18	JR18-BG18
		2018	2018	absolute	relatieve
		<i>(eenheden euro)</i>		afwijking	afwijking
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	965.949.336	952.834.209	+ 13.115.127	+ 1,38 %
A. Omzet	70	885.823.262	881.114.185	+ 4.709.078	+ 0,53 %
B. Wijziging in de voorraad goederen	71	1.114.379	500.000	+ 614.379	+ 122,88 %
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	54.197.760	48.724.736	+ 5.473.024	+ 11,23 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	24.813.934	22.495.289	+ 2.318.646	+ 10,31 %

³ De rubriek omzet wordt gedefinieerd als de som van de werkingsuitkeringen, de studiegelden en inschrijvingsgelden, de opbrengsten uit onderwijsactiviteiten en verkoop, de sociale toelagen, de dienstverlening en onderzoek op contractuele basis, de toegekende kortingen en de overige.

De grootse relatieve afwijking stellen we naar jaarlijkse traditie vast bij de rekening 'wijziging in de voorraad goederen'. De hogescholen die hun projecten in uitvoering verwerken via activering onder de voorraadpost 'projecten in uitvoering' (code 30 – activa balans) hebben de waarde van de voorraadwijziging m.b.t. deze projecten geraamd. De afwijking tussen de begrote cijfers en de effectief geboekte bedragen is te verklaren door het feit dat de voortgang van een project bij de begrotingsopstelling moeilijk in te schatten is.

Bij de omzet rekening stellen we een beperkte afwijking vast van 0,53%.

Verticale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018

De hogescholen realiseren de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten met de opbrengsten van de hierboven reeds vermelde rubrieken. De rubriek 'omzet', waarin de werkingsuitkeringen van de overheid vervat zitten, bleef de belangrijkste opbrengstenbron. De rubriek 'omzet' bedroeg in 2018 91,70% van de totale bedrijfsopbrengsten en is licht gedaald ten opzichte van het vorig boekjaar.

De samenstelling van de bedrijfsopbrengsten in de jaarrekening 2018 benaderde de structuur van de bedrijfsopbrengsten in de jaarrekening 2017.

Bedrijfsopbrengsten	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>% aandeel in de bedrijfsopbrengsten</i>		2017	2018
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	100,00 %	100,00 %
A. Omzet	70	92,42 %	91,70 %
B. Wijziging in de voorraad goederen	71	0,14 %	0,12 %
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	4,85 %	5,61 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	2,59 %	2,57 %

Verticale analyse: begroting 2018 – jaarrekening 2018

De samenstelling van de bedrijfsopbrengsten in de jaarrekening 2018 lag in lijn met de begrote structuur van de bedrijfsopbrengsten. De bedrijfsopbrengsten werden opnieuw vrij correct begroot. We stellen geen belangrijke verschuivingen vast.

Bedrijfsopbrengsten	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>% aandeel in de bedrijfsopbrengsten</i>		2018	2018
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	100,00 %	100,00 %
A. Omzet	70	91,70 %	92,47 %
B. Wijziging in de voorraad goederen	71	0,12 %	0,05 %
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	5,61 %	5,11 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	2,57 %	2,36 %

3.2.2 Geaggregeerde bedrijfskosten

Horizontale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018

Tijdens het boekjaar 2018 besteedden de 16 hogescholen 951.066.913 euro aan bedrijfskosten. Voor de belangrijkste kostenrubrieken wordt in de volgende tabel een vergelijking gemaakt tussen de

werkelijke kosten opgenomen in de geaggregeerde resultatenrekeningen 2017 en 2018.

Evolutie bedrijfskosten : ten opzichte van jaarrekening 2017	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17
		2017	2018	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging
II. Bedrijfskosten	60/64	905.700.936	951.066.913	+ 45.365.977	+ 5,01 %
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	16.232.120	16.642.741	+ 410.621	+ 2,53 %
B. Diensten en diverse goederen	61	165.634.193	176.596.680	+ 10.962.487	+ 6,62 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	650.631.796	683.493.715	+ 32.861.919	+ 5,05 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	71.244.562	72.453.352	+ 1.208.790	+ 1,70 %
E. Waardeverminderingen op voorraden	631/4	483.009	819.856	+ 336.847	+ 69,74 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/8	(57.263)	(92.534)	- 35.272	- 61,60 %
G. Andere bedrijfskosten	640/8	1.532.519	1.153.102	- 379.417	- 24,76 %

Tijdens het boekjaar 2018 stegen de bedrijfskosten met 5,01%. De stijging in absolute cijfers van de bedrijfskosten situeerde zich vooral bij de kostenrubrieken 'diensten en diverse goederen', 'bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen' en 'afschrijvingen'. De post m.b.t. de loonkosten kende de grootste stijging in absolute cijfers. Meer details over de loonkosten zijn terug te vinden in het luik 'personeel'.

Horizontale analyse: begroting 2018 – jaarrekening 2018

De reële bedrijfskosten lagen in 2018 onder het begrote niveau. Het werkelijke kostenbedrag lag 0,98% lager dan het geraamde bedrag. In absolute cijfers stemde dit overeen met een minkost van 9.401.786 euro.

Evolutie bedrijfskosten : ten opzichte van de begroting 2018	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR18-BG18	JR18-BG18
		2018	2018	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		afwijking	afwijking
II. Bedrijfskosten	60/64	951.066.913	960.468.699	- 9.401.786	- 0,98 %
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	16.642.741	16.819.568	- 176.827	- 1,05 %
B. Diensten en diverse goederen	61	176.596.680	179.102.698	- 2.506.018	- 1,40 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	683.493.715	688.672.635	- 5.178.920	- 0,75 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	72.453.352	72.721.740	- 268.388	- 0,37 %
E. Waardeverminderingen op voorraden	631/4	819.856	177.473	+ 642.384	+ 361,96 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/8	(92.534)	1.838.726	- 1.931.260	- 105,03 %
G. Andere bedrijfskosten	640/8	1.153.102	1.135.859	+ 17.243	+ 1,52 %

Budgetoverschrijdingen hebben zich gemanifesteerd bij de 'waardeverminderingen op voorraden', en de 'andere bedrijfskosten'. De overschrijdingen op deze rekeningen keren jaarlijks terug.

Waardeverminderingen op voorraden zijn moeilijk te begroten. Deze rekening heeft te maken met de evoluties van projecten, op het ogenblik dat de begroting wordt opgesteld is dit niet altijd goed in te schatten. De rubriek 'andere bedrijfskosten' is moeilijk te begroten en ook hier kan een budgetoverschrijding plaatsvinden.

Verticale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018

De structuur van de geaggregeerde bedrijfskosten wordt hieronder weergegeven. Voor elke component van de bedrijfskosten wordt het procentueel aandeel in de totale bedrijfskosten aangeduid. Drie kostencomponenten, nl. de kosten voor diensten en diverse goederen, de bezoldigingskosten en de afschrijvingskosten vertegenwoordigen samen 98% van de totale bedrijfskosten in het jaar 2018.

De samenstelling van de bedrijfskosten in de jaarrekening 2018 benaderde de structuur van de bedrijfskosten in de jaarrekening 2017. De verschuivingen binnen de bedrijfskostenstructuur waren minimaal.

Bedrijfskosten	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>% aandeel in de bedrijfskosten</i>		2017	2018
II. Bedrijfskosten	60/64	100,00 %	100,00 %
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	1,79 %	1,75 %
B. Diensten en diverse goederen	61	18,29 %	18,57 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	71,84 %	71,87 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	7,87 %	7,62 %
E. Waardeverminderingen op voorraden	631/4	0,05 %	0,09 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/8	- 0,01 %	- 0,01 %
G. Andere bedrijfskosten	640/8	0,17 %	0,12 %

Verticale analyse: begroting 2018 – jaarrekening 2018

De begrote structuur van de bedrijfskosten van het jaar 2018 sloot behoorlijk aan bij de werkelijke kostenstructuur. De uitvoering van de begroting heeft geen fundamentele verschuivingen in de structuur van de bedrijfskosten veroorzaakt.

Bedrijfskosten	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>% aandeel in de bedrijfskosten</i>		2018	2018
II. Bedrijfskosten	60/64	100,00 %	100,00 %
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	1,75 %	1,75 %
B. Diensten en diverse goederen	61	18,57 %	18,65 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	71,87 %	71,70 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	7,62 %	7,57 %
E. Waardeverminderingen op voorraden	631/4	0,09 %	0,02 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/8	- 0,01 %	0,19 %
G. Andere bedrijfskosten	640/8	0,12 %	0,12 %

3.2.3 Geaggregeerde bedrijfswinst |70/64|

De geaggregeerde bedrijfswinst is het resultaat dat de hogescholen behalen uit hun courante activiteiten. In het boekjaar 2018 realiseerde de sector een bedrijfswinst van 14.882.423 euro ten opzichte van 23.095.885 euro vorig boekjaar.

De bedrijfswinst 2018 lag lager dan het vorig boekjaar 2017 en is gedaald met 8.213.462 euro. De negatieve evolutie van het geconsolideerd bedrijfsresultaat in 2018 is in hoofdzaak toe te schrijven aan een grotere stijging van de bedrijfskosten (+5,01%) ten opzichte van de stijging van de bedrijfsopbrengsten (+4%). Na een stijging van de bedrijfswinst gedurende de voorbije drie jaren, merken we nu een afname van de bedrijfswinst. Onderaan deze pagina volgt er een overzicht van de bedrijfswinsten vanaf het jaar 2005 tot en met het jaar 2018.

De bedrijfswinst 2018 was gunstiger dan het in de begroting 2018 voorziene bedrijfsresultaat. Er werd immers door de hogescholen een bedrijfsverlies begroot voor 2018 van -7.634.489 euro. Er is dus een significante afwijking van 22.516.912 euro tussen de in 2018 effectief gerealiseerde bedrijfswinst en het voor 2018 begrote bedrijfsverlies. Dit beantwoordt aan een jaarlijks terugkerende trend.

Bij het opstellen van de begroting nemen de hogescholen enige voorzichtigheid in acht. Dit vertaalt zich doorgaans in lagere bedrijfskosten en hogere bedrijfsopbrengsten dan begroot. Wanneer door het effect van een dergelijke politiek het spanningsveld tussen de begrote cijfers en de gerealiseerde cijfers te groot wordt, kan dit de waarde van de begroting als beleidsinstrument in het gedrang brengen. Het is aangewezen om sneller bij te sturen in de loop van het boekjaar.

Evolutie bedrijfswinst / bedrijfsverlies :	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	BG - Boekjaar	JR18-BG18
		2017	2018	absolute	2018	absolute
		(eenheden euro)		wijziging	(eenheden euro)	afwijking
. ten opzichte van jaarrekening 2017						
. ten opzichte van begroting 2018						
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	928.796.821	965.949.336	+ 37.152.515	952.834.209	+ 13.115.127
II. Bedrijfskosten	60/64	905.700.936	951.066.913	+ 45.365.977	960.468.699	- 9.401.786
III. Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies	(+) / (-) 70/64	23.095.885	14.882.423	- 8.213.462	(7.634.489)	+ 22.516.912

Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
		2005	2006	2007	2008
(eenheden euro)					
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	670.164.603	706.260.336	746.745.232	811.424.562
II. Bedrijfskosten	60/64	659.777.057	692.515.839	723.278.475	779.934.770
III. Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies	(+) / (-) 70/64	10.387.546	13.744.497	23.466.757	31.489.792

Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
		2009	2010	2011	2012
(eenheden euro)					
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	847.573.444	869.160.477	886.083.420	925.122.686
II. Bedrijfskosten	60/64	834.860.520	867.764.012	876.942.452	915.404.355
III. Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies	(+) / (-) 70/64	12.712.924	1.396.465	9.140.968	9.718.331

Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
		2013	2014	2015	2016	2017	2018
(eenheden euro)							
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	965.748.281	845.418.690	855.027.071	886.546.892	928.796.821	965.949.336
II. Bedrijfskosten	60/64	951.197.315	825.091.457	848.009.687	866.641.147	905.700.936	951.066.913
III. Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies	(+) / (-) 70/64	14.550.966	20.327.232	7.017.384	19.905.745	23.095.885	14.882.423

3.2.4 Geconsolideerd financieel resultaat | 75 - 65 |

Het financieel resultaat was negatief in 2018: de financiële kosten (hoofdzakelijk rentelasten) waren hoger dan de financiële opbrengsten van de sector.

Evolutie financiële opbrengsten / kosten : · ten opzichte van jaarrekening 2017 · ten opzichte van begroting 2018	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	BG - Boekjaar	JR18-BG18
		2017	2018	absolute	2018	absolute
		(eenheden euro)		wijziging	(eenheden euro)	afwijking
IV. Financiële opbrengsten	75	9.961.668	8.186.746	- 1.774.922	7.892.222	+ 294.524
V. Financiële kosten	65	11.384.385	12.058.399	+ 674.014	11.122.581	+ 935.818
Financieel resultaat (+) / (-)	75/65	(1.422.717)	(3.871.653)	- 2.448.936	(3.230.359)	- 641.293

3.2.5 Geconsolideerd uitzonderlijk resultaat | 76 - 66 |

De geaggregeerde uitzonderlijke opbrengsten en de geaggregeerde uitzonderlijke kosten vormen samen het geconsolideerd uitzonderlijk resultaat. Dit resultaat lag 17.398.596 euro lager dan in 2017.

Evolutie uitzonderlijke opbrengsten / kosten : · ten opzichte van jaarrekening 2017 · ten opzichte van begroting 2018	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	BG - Boekjaar	JR18-BG18
		2017	2018	absolute	2018	absolute
		(eenheden euro)		wijziging	(eenheden euro)	afwijking
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	76	23.899.366	9.530.365	- 14.369.001	8.732.161	+ 798.204
VIII. Uitzonderlijke kosten	66	1.121.225	4.150.819	+ 3.029.595	1.826.186	+ 2.324.633
Uitzonderlijk resultaat (+) / (-)	76/66	22.778.141	5.379.546	- 17.398.596	6.905.975	- 1.526.430

3.2.6 De geaggregeerde winst van het boekjaar | 70/66 |

De geaggregeerde winst van het boekjaar is het resultaat dat de hogescholen behalen uit al hun activiteiten. In het boekjaar 2018 realiseerde de sector een winst van het boekjaar van 16.390.316 euro. Het positief bedrijfsresultaat was de basis van deze winst van het boekjaar.

De winst van het boekjaar 2018 was gunstiger dan het in de begroting 2018 voorziene verlies van het boekjaar. Er werd door de hogescholen voor 2018 een verlies van het boekjaar begroot van -3.958.873 euro. Er is dus een significante afwijking van 20.349.190 euro tussen het in 2018 effectief gerealiseerde resultaat van het boekjaar en het voor 2018 begrote resultaat van het boekjaar.

Deze belangrijke onderschatting van het resultaat van het boekjaar is een jaarlijks weerkerende vaststelling. Deze vaststelling bevestigt de conclusie die geformuleerd werd bij de bespreking van het bedrijfsresultaat (zie punt 3.2.3).

Evolutie winst / verlies van het boekjaar : · ten opzichte van jaarrekening 2017 · ten opzichte van begroting 2018	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	BG - Boekjaar	JR18-BG18
		2017	2018	absolute	2018	absolute
		(eenheden euro)		wijziging	(eenheden euro)	afwijking
Totale opbrengsten	70/76	962.657.855	983.666.447	+ 21.008.593	969.458.592	+ 14.207.855
Totale kosten	60/66	918.206.545	967.276.131	+ 49.069.586	973.417.466	- 6.141.335
IX. Winst / Verlies van het boekjaar (+) / (-)	70/66	44.451.309	16.390.316	- 28.060.993	(3.958.873)	+ 20.349.190

3.3 RESULTATENREKENING: ENKELE KERNGETALLEN PER HOGESCHOOL

3.3.1 **Bedrijfsopbrengsten**

De tabel op de volgende pagina geeft een overzicht van de totale bedrijfsopbrengsten en van de belangrijkste componenten ervan per hogeschool.

- Aandeel van de totale bedrijfsopbrengsten per hogeschool in de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten
- Aandeel van de omzet per hogeschool in de totale bedrijfsopbrengsten van de hogeschool
- Aandeel van de opbrengst uit wijziging in de voorraad goederen per hogeschool in de totale bedrijfsopbrengsten van de hogeschool
- Aandeel van de opbrengst uit lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies per hogeschool in de totale bedrijfsopbrengsten van de hogeschool
- Aandeel van de andere bedrijfsopbrengsten per hogeschool in de totale bedrijfsopbrengsten van de hogeschool

Bedrijfsopbrengsten per hogeschool - Boekjaar 2018

	Bedrijfsopbrengsten RR 70/74		Omzet RR 70			Wijziging in de voorraad goederen RR 71			Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies - RR 73			Andere bedrijfsopbrengsten RR 74		
	Bedrag	% Ag Hs	Bedrag	% Ag Hs	% Bo	Bedrag	% Ag Hs	% Bo	Bedrag	% Ag Hs	% Bo	Bedrag	% Ag Hs	% Bo
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>														
Artevelde	87.445.872	9,05 %	82.010.054	9,26 %	93,78 %	0	0,00 %	0,00 %	4.156.395	7,67 %	4,75 %	1.279.423	5,16 %	1,46 %
Erasmus	48.654.447	5,04 %	44.464.018	5,02 %	91,39 %	0	0,00 %	0,00 %	2.029.006	3,74 %	4,17 %	2.161.423	8,71 %	4,44 %
HoGent	109.969.841	11,38 %	100.261.064	11,32 %	91,17 %	0	0,00 %	0,00 %	6.157.904	11,36 %	5,60 %	3.550.873	14,31 %	3,23 %
LUCA	42.730.117	4,42 %	40.504.143	4,57 %	94,79 %	0	0,00 %	0,00 %	1.790.225	3,30 %	4,19 %	435.749	1,76 %	1,02 %
Howest	45.582.630	4,72 %	38.419.704	4,34 %	84,29 %	0	0,00 %	0,00 %	4.568.237	8,43 %	10,02 %	2.594.689	10,46 %	5,69 %
KdG	81.614.331	8,45 %	77.122.212	8,71 %	94,50 %	1.689	0,15 %	0,00 %	3.482.158	6,42 %	4,27 %	1.008.272	4,06 %	1,24 %
VIVES Noord	28.027.230	2,90 %	25.988.200	2,93 %	92,72 %	439.546	39,44 %	1,57 %	983.963	1,82 %	3,51 %	615.521	2,48 %	2,20 %
TMK	57.691.186	5,97 %	51.931.955	5,86 %	90,02 %	(455.758)	- 40,90 %	- 0,79 %	4.196.838	7,74 %	7,27 %	2.018.152	8,13 %	3,50 %
UCLe	65.194.263	6,75 %	59.434.062	6,71 %	91,16 %	0	0,00 %	0,00 %	3.522.918	6,50 %	5,40 %	2.237.282	9,02 %	3,43 %
UCLi	45.090.719	4,67 %	40.192.784	4,54 %	89,14 %	0	0,00 %	0,00 %	4.256.512	7,85 %	9,44 %	641.423	2,58 %	1,42 %
TMMA	53.969.208	5,59 %	48.417.152	5,47 %	89,71 %	(47.012)	- 4,22 %	- 0,09 %	3.234.195	5,97 %	5,99 %	2.364.873	9,53 %	4,38 %
VIVES Zuid	66.351.812	6,87 %	60.807.323	6,86 %	91,64 %	806.538	72,38 %	1,22 %	2.904.633	5,36 %	4,38 %	1.833.318	7,39 %	2,76 %
ODISEE	88.258.018	9,14 %	83.244.528	9,40 %	94,32 %	87.872	7,89 %	0,10 %	3.378.286	6,23 %	3,83 %	1.547.332	6,24 %	1,75 %
AP	75.527.076	7,82 %	69.883.874	7,89 %	92,53 %	(36.274)	- 3,26 %	- 0,05 %	4.412.695	8,14 %	5,84 %	1.266.781	5,11 %	1,68 %
PXL	61.858.982	6,40 %	55.673.488	6,28 %	90,00 %	317.778	28,52 %	0,51 %	4.661.990	8,60 %	7,54 %	1.205.725	4,86 %	1,95 %
HZS	7.983.603	0,83 %	7.468.700	0,84 %	93,55 %	0	0,00 %	0,00 %	461.805	0,85 %	5,78 %	53.097	0,21 %	0,67 %
Aggregatie Hs	965.949.336	100,00 %	885.823.262	100,00 %	91,70 %	1.114.379	100,00 %	0,12 %	54.197.760	100,00 %	5,61 %	24.813.934	100,00 %	2,57 %
Rekenkundig gemiddelde	60.371.833		55.363.954		91,54 %	69.649		0,15 %	3.387.360		5,75 %	1.550.871		2,55 %
Laagste waarde	7.983.603	0,83 %	7.468.700	0,84 %	84,29 %	(455.758)	- 40,90 %	- 0,79 %	461.805	0,85 %	3,51 %	53.097	0,21 %	0,67 %
Hoogste waarde	109.969.841	11,38 %	100.261.064	11,32 %	94,79 %	806.538	72,38 %	1,57 %	6.157.904	11,36 %	10,02 %	3.550.873	14,31 %	5,69 %

3.3.2 Bedrijfskosten

Op de volgende pagina worden de totale bedrijfskosten en de belangrijkste componenten van de bedrijfskosten per hogeschool weergegeven.

- Aandeel van de totale bedrijfskosten per hogeschool in de geaggregeerde bedrijfskosten
- Aandeel van de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen
- Aandeel van de kosten voor diensten en diverse goederen per hogeschool in de totale bedrijfskosten van de hogeschool
- Aandeel van de bezoldigingskosten per hogeschool in de totale bedrijfskosten van de hogeschool
- Aandeel van de afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten en op immateriële en materiële vaste activa per hogeschool in de totale bedrijfskosten van de hogeschool

Bedrijfskosten per hogeschool - Boekjaar 2018

<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>	Bedrijfskosten RR 60/64		Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen - RR 60			Diensten en diverse goederen RR 61			Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen - RR 62			Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA - RR 630		
	Bedrag	% Ag Hs	Bedrag	% Ag Hs	% Bk	Bedrag	% Ag Hs	% Bk	Bedrag	% Ag Hs	% Bk	Bedrag	% Ag Hs	% Bk
Artevelde	83.482.142	8,78 %	349.406	2,10 %	0,42 %	14.118.119	7,99 %	16,91 %	63.900.883	9,35 %	76,54 %	5.494.453	7,58 %	6,58 %
Erasmus	46.750.331	4,92 %	411.878	2,47 %	0,88 %	8.286.840	4,69 %	17,73 %	34.879.863	5,10 %	74,61 %	2.774.429	3,83 %	5,93 %
HoGent	108.695.612	11,43 %	1.766.652	10,62 %	1,63 %	17.512.619	9,92 %	16,11 %	80.808.015	11,82 %	74,34 %	8.650.076	11,94 %	7,96 %
LUCA	41.920.257	4,41 %	147.831	0,89 %	0,35 %	8.296.275	4,70 %	19,79 %	29.371.141	4,30 %	70,06 %	4.302.213	5,94 %	10,26 %
Howest	43.310.114	4,55 %	450.370	2,71 %	1,04 %	7.706.006	4,36 %	17,79 %	32.324.237	4,73 %	74,63 %	2.609.264	3,60 %	6,02 %
KdG	80.838.146	8,50 %	1.504.156	9,04 %	1,86 %	12.289.215	6,96 %	15,20 %	61.118.527	8,94 %	75,61 %	5.866.072	8,10 %	7,26 %
VIVES Noord	29.483.929	3,10 %	627.781	3,77 %	2,13 %	7.527.603	4,26 %	25,53 %	19.337.931	2,83 %	65,59 %	1.910.531	2,64 %	6,48 %
TMK	55.648.298	5,85 %	1.926.335	11,57 %	3,46 %	9.707.825	5,50 %	17,44 %	40.602.893	5,94 %	72,96 %	3.337.163	4,61 %	6,00 %
UCLe	65.711.303	6,91 %	1.666.391	10,01 %	2,54 %	11.579.490	6,56 %	17,62 %	44.736.559	6,55 %	68,08 %	4.858.269	6,71 %	7,39 %
UCLi	44.345.833	4,66 %	1.104.591	6,64 %	2,49 %	8.699.859	4,93 %	19,62 %	31.022.689	4,54 %	69,96 %	2.892.629	3,99 %	6,52 %
TMMA	55.537.405	5,84 %	545.503	3,28 %	0,98 %	10.703.483	6,06 %	19,27 %	39.869.863	5,83 %	71,79 %	4.341.390	5,99 %	7,82 %
VIVES Zuid	66.323.666	6,97 %	1.067.142	6,41 %	1,61 %	16.130.721	9,13 %	24,32 %	44.241.248	6,47 %	66,71 %	4.800.623	6,63 %	7,24 %
ODISEE	83.772.793	8,81 %	1.345.587	8,09 %	1,61 %	18.481.780	10,47 %	22,06 %	55.622.143	8,14 %	66,40 %	10.343.275	14,28 %	12,35 %
AP	75.922.011	7,98 %	52.693	0,32 %	0,07 %	13.903.169	7,87 %	18,31 %	56.350.185	8,24 %	74,22 %	5.961.564	8,23 %	7,85 %
PXL	61.871.511	6,51 %	3.676.424	22,09 %	5,94 %	9.345.674	5,29 %	15,10 %	44.577.099	6,52 %	72,05 %	3.864.943	5,33 %	6,25 %
HZS	7.453.561	0,78 %	0	0,00 %	0,00 %	2.308.003	1,31 %	30,97 %	4.730.441	0,69 %	63,47 %	446.458	0,62 %	5,99 %
Aggregatie Hs	951.066.913	100,00 %	16.642.741	100,00 %	1,75 %	176.596.680	100,00 %	18,57 %	683.493.715	100,00 %	71,87 %	72.453.352	100,00 %	7,62 %
Rekenkundig gemiddelde	59.441.682		1.040.171		1,69 %	11.037.293		19,61 %	42.718.357		71,06 %	4.528.335		7,37 %
Laagste waarde	7.453.561	0,78 %	0	0,00 %	0,00 %	2.308.003	1,31 %	15,10 %	4.730.441	0,69 %	63,47 %	446.458	0,62 %	5,93 %
Hoogste waarde	108.695.612	11,43 %	3.676.424	22,09 %	5,94 %	18.481.780	10,47 %	30,97 %	80.808.015	11,82 %	76,54 %	10.343.275	14,28 %	12,35 %

3.3.3 Resultaten per hogeschool

Het overzicht van de resultaten per hogeschool wordt op de volgende pagina weergegeven.

- Winst/verlies van het boekjaar
- Bedrijfswinst/verlies
- Financieel resultaat
- Uitzonderlijk resultaat

Winst / Verlies van het boekjaar per hogeschool - Boekjaar 2018

<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>	Winst / Verlies van het boekjaar - RR 70/66		Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies RR 70/64			Financieel resultaat RR 75/65			Uitzonderlijk resultaat RR 76/66		
	Bedrag	% Ag Hs	Bedrag	% Ag Hs	% W/V	Bedrag	% Ag Hs	% W/V	Bedrag	% Ag Hs	% W/V
Artevelde	3.709.191	22,63 %	3.963.730	26,63 %	106,86 %	(254.539)	6,57 %	- 6,86 %	0	0,00 %	0,00 %
Erasmus	2.593.988	15,83 %	1.904.116	12,79 %	73,40 %	63.050	- 1,63 %	2,43 %	626.822	11,65 %	24,16 %
HoGent	1.301.162	7,94 %	1.274.229	8,56 %	97,93 %	1.928	- 0,05 %	0,15 %	25.005	0,46 %	1,92 %
LUCA	545.424	3,33 %	809.860	5,44 %	148,48 %	(524.728)	13,55 %	- 96,21 %	260.292	4,84 %	47,72 %
Howest	2.022.900	12,34 %	2.272.516	15,27 %	112,34 %	(487.114)	12,58 %	- 24,08 %	237.498	4,41 %	11,74 %
KdG	543.048	3,31 %	776.185	5,22 %	142,93 %	(26.267)	0,68 %	- 4,84 %	(206.870)	- 3,85 %	- 38,09 %
VIVES Noord	(683.945)	- 4,17 %	(1.456.699)	- 9,79 %	212,98 %	(465.687)	12,03 %	68,09 %	1.238.441	23,02 %	- 181,07 %
TMK	1.608.554	9,81 %	2.042.888	13,73 %	127,00 %	(434.708)	11,23 %	- 27,02 %	374	0,01 %	0,02 %
UCLe	369.207	2,25 %	(517.040)	- 3,47 %	- 140,04 %	3.876	- 0,10 %	1,05 %	882.371	16,40 %	238,99 %
UCLi	1.438.445	8,78 %	744.886	5,01 %	51,78 %	5.789	- 0,15 %	0,40 %	687.770	12,78 %	47,81 %
TMMA	(1.651.819)	- 10,08 %	(1.568.197)	- 10,54 %	94,94 %	(177.263)	4,58 %	10,73 %	93.641	1,74 %	- 5,67 %
VIVES Zuid	(2.001.822)	- 12,21 %	28.146	0,19 %	- 1,41 %	(161.080)	4,16 %	8,05 %	(1.868.888)	- 34,74 %	93,36 %
ODISEE	5.291.999	32,29 %	4.485.225	30,14 %	84,75 %	(1.202.668)	31,06 %	- 22,73 %	2.009.442	37,35 %	37,97 %
AP	189.295	1,15 %	(394.934)	- 2,65 %	- 208,63 %	(208.516)	5,39 %	- 110,15 %	792.745	14,74 %	418,79 %
PXL	567.828	3,46 %	(12.528)	- 0,08 %	- 2,21 %	4.459	- 0,12 %	0,79 %	575.898	10,71 %	101,42 %
HZS	546.862	3,34 %	530.041	3,56 %	96,92 %	(8.184)	0,21 %	- 1,50 %	25.005	0,46 %	4,57 %
Aggregatie Hs	16.390.316	100,00 %	14.882.423	100,00 %	90,80 %	(3.871.653)	100,00 %	- 23,62 %	5.379.546	100,00 %	32,82 %
Rekenkundig gemiddelde	1.024.395		930.151		62,38 %	(241.978)		- 12,61 %	336.222		50,23 %
Laagste waarde	(2.001.822)	- 12,21 %	(1.568.197)	- 10,54 %	- 208,63 %	(1.202.668)	- 1,63 %	- 110,15 %	(1.868.888)	- 34,74 %	- 181,07 %
Hoogste waarde	5.291.999	32,29 %	4.485.225	30,14 %	212,98 %	63.050	31,06 %	68,09 %	2.009.442	37,35 %	418,79 %

3.4 GEAGGREGEERDE INVESTERINGEN EN FINANCIERING

3.4.1 Geaggregeerde investeringen

Horizontale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018

Evolutie bruto investeringen : ten opzichte van jaarrekening 2017	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17
		2017	2018	absolute	relatieve
		<i>(eenheden euro)</i>		wijziging	wijziging
I. Oprichtingskosten	8002	0	0	+ 0	
II. Immateriële vaste activa	802	1.945.835	1.764.627	- 181.208	- 9,31 %
III. Materiële vaste activa	816	74.613.837	105.610.820	+ 30.996.983	+ 41,54 %
A. Terreinen en gebouwen		25.722.688	18.618.316	- 7.104.372	- 27,62 %
B. Installaties, machines en uitrusting		20.236.795	21.230.851	+ 994.056	+ 4,91 %
C. Meubilair en rollend materieel		9.965.008	9.743.111	- 221.897	- 2,23 %
D. Leasing en soortgelijke rechten		0	814.625	+ 814.625	JR17 = 0
E. Overige materiële vaste activa		3.351.734	2.623.245	- 728.489	- 21,73 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		15.337.613	52.580.673	+ 37.243.061	+ 242,82 %
IV. Financiële vaste activa	836/858	229.348	3.088.944	+ 2.859.596	+ 1246,84 %
A. Verbonden entiteiten		0	6.197	+ 6.197	JR17 = 0
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		77.979	3.007.863	+ 2.929.885	+ 3757,30 %
C. Andere financiële vaste activa		151.369	74.884	- 76.485	- 50,53 %
Bruto investeringen		76.789.020	110.464.391	+ 33.675.372	+ 43,85 %

De 16 hogescholen investeerden tijdens het boekjaar 2018 samen 110.464.391 euro. Dit is een stijging met 43,85% t.o.v. het vorige boekjaar.

De rubrieken ‘terreinen en gebouwen’ en ‘activa in aanbouw’ bleven met een nominaal bedrag aan investeringen van 71.198.989 euro de belangrijkste investeringsposten in 2018. De hogescholen hebben dus ook in 2018 hun patrimonium nog uitgebreid. Ten opzichte van vorig jaar zijn de totale investeringen in deze beide rekeningen gestegen met 30.138.689 euro.

De investeringen in de rubrieken ‘installaties, machines en uitrusting’ stegen in het jaar 2018 met bijna 5%. De rubriek ‘meubilair en rollend materieel’ bleef zo goed als ongewijzigd

Horizontale analyse: jaarrekening 2005 – jaarrekening 2018

Hierbij vindt u een overzicht van het volume aan investeringen vanaf 2005 tot en met het jaar 2018.

Bruto investeringen (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar 2005	JR - Boekjaar 2006	JR - Boekjaar 2007	JR - Boekjaar 2008	JR - Boekjaar 2009	JR - Boekjaar 2010	JR - Boekjaar 2011	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	JR - Boekjaar 2017	JR - Boekjaar 2018
I. Oprichtingskosten	8002	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	344.000	0	0
II. Immateriële vaste activa	802	1.658.947	1.611.341	1.404.380	1.810.124	2.131.518	2.148.196	1.352.815	1.776.703	3.091.431	2.502.721	2.017.294	2.275.861	1.945.835	1.764.627
III. Materiële vaste activa	816	59.566.262	72.090.211	125.446.215	145.795.333	165.909.541	88.990.718	69.045.225	90.910.572	83.001.115	115.947.277	112.531.635	93.918.393	74.613.837	105.610.820
A. Terreinen en gebouwen		12.050.142	17.126.798	20.097.562	21.979.341	67.815.994	29.887.810	24.102.685	21.617.864	15.613.116	37.387.440	34.930.989	50.424.397	25.722.688	18.618.316
B. Installaties, machines en uitrusting		16.115.919	17.340.074	16.903.530	23.573.784	19.672.077	25.514.279	19.193.769	17.769.120	17.480.588	18.093.563	22.089.075	21.633.023	20.236.795	21.230.851
C. Meubilair en rollend materieel		6.314.926	5.886.109	6.234.823	10.419.123	8.760.338	9.035.611	7.202.279	7.109.591	8.030.926	6.906.590	10.043.674	9.864.124	9.965.008	9.743.111
D. Leasing en soortgelijke rechten		11.132	23.862	9.714.483	5.166.387	1.470.104	2.274.518	4.476.670	9.675.022	698.677	5.455	0	379.364	0	814.625
E. Overige materiële vaste activa		3.563.080	1.170.276	1.434.782	2.975.682	1.099.901	1.807.619	2.071.511	5.944.684	2.742.808	2.006.189	1.286.480	1.838.998	3.351.734	2.623.245
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		21.511.063	30.543.092	71.061.036	81.681.016	67.091.127	20.470.881	11.998.310	28.794.291	38.434.999	51.548.040	44.181.418	9.778.487	15.337.613	52.580.673
IV. Financiële vaste activa	836/858	524.587	97.194	7.174	35.785	1.276.913	117.369	148.722	270.193	181.742	65.402	59.661	7.172	229.348	3.088.944
A. Verbonden entiteiten		501.896	74.924	10.000	0	1.138.000	64.985	120.651	116.555	5.000	0	0	0	0	6.197
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		0	0	0	18.000	130.086	34.985	12.751	70.480	0	47.100	1.276	0	77.979	3.007.863
C. Andere financiële vaste activa		22.691	22.270	(2.826)	17.785	8.827	17.399	15.320	83.158	176.742	18.302	58.385	7.172	151.369	74.884
Bruto investeringen		61.749.796	73.798.746	126.857.770	147.641.242	169.317.972	91.256.283	70.546.762	92.957.468	86.274.289	118.515.400	114.608.591	96.545.426	76.789.020	110.464.391

Horizontale analyse: jaarrekening 2018 – begroting 2018

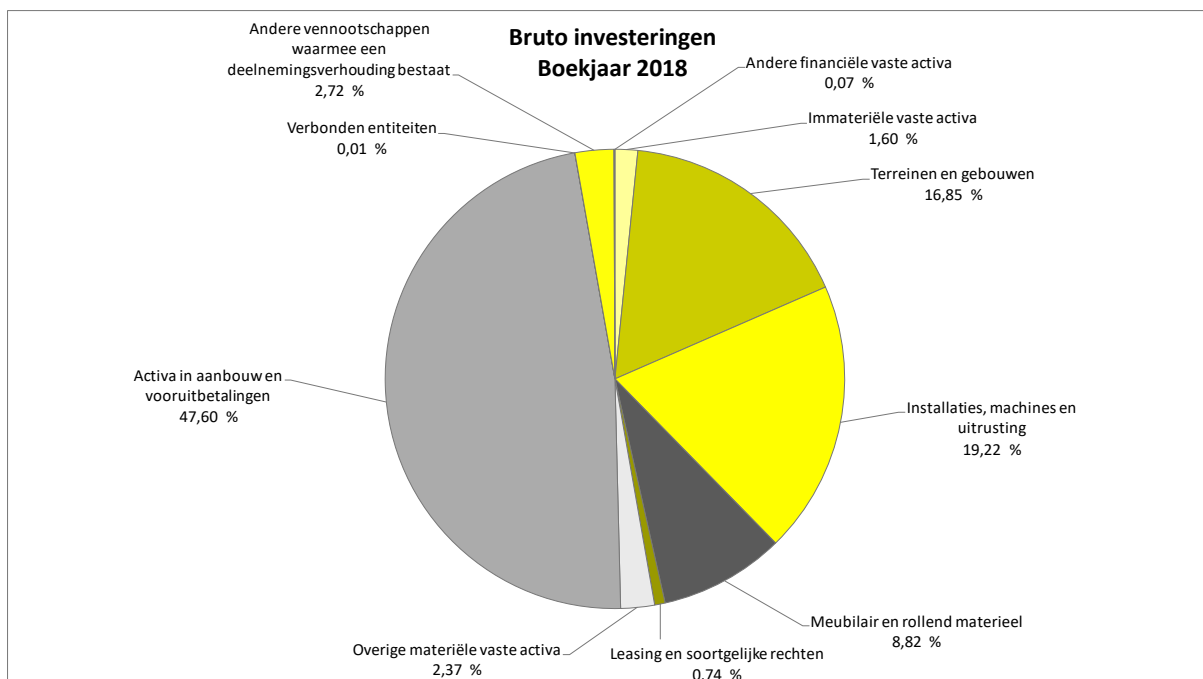
Evolutie bruto investeringen : ten opzichte van de begroting 2018	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR18-BG18	JR18-BG18
		2018	2018	absolute afwijking	relatieve afwijking
			(eenheden euro)		
I. Oprichtingskosten	8002	0	0	+ 0	
II. Immateriële vaste activa	802	1.764.627	2.202.419	- 437.791	- 19,88 %
III. Materiële vaste activa	816	105.610.820	119.165.590	- 13.554.769	- 11,37 %
A. Terreinen en gebouwen		18.618.316	31.192.974	- 12.574.658	- 40,31 %
B. Installaties, machines en uitrusting		21.230.851	22.341.621	- 1.110.771	- 4,97 %
C. Meubilair en rollend materieel		9.743.111	9.159.944	+ 583.167	+ 6,37 %
D. Leasing en soortgelijke rechten		814.625	0	+ 814.625	BG = 0
E. Overige materiële vaste activa		2.623.245	4.015.293	- 1.392.048	- 34,67 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		52.580.673	52.455.757	+ 124.916	+ 0,24 %
IV. Financiële vaste activa	836/858	3.088.944	3.306.798	- 217.854	- 6,59 %
A. Verbonden entiteiten		6.197	3.300.600	- 3.294.403	- 99,81 %
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		3.007.863	0	+ 3.007.863	BG = 0
C. Andere financiële vaste activa		74.884	6.198	+ 68.687	+ 1108,29 %
Bruto investeringen		110.464.391	124.674.806	- 14.210.414	- 11,40 %

De 16 hogescholen hadden voor het jaar 2018 samen een bedrag aan investeringen begroot van 124.674.806 euro. In realiteit werd er door de hogescholen maar 110.464.391 euro geïnvesteerd, 14.210.414 euro minder dan begroot onder andere door een vertraging bij de realisatie van projecten. De belangrijkste posten waar een significante afwijking werd vastgesteld tussen de begrote bedragen voor 2018 en de effectief geboekte bedragen in 2018 betreffen de 'installaties, machines en uitrusting', 'overige materiële vaste activa' en 'terreinen en gebouwen'.

Verticale analyse: jaarrekening 2018

Tijdens het boekjaar 2018 had 66,82% van de investeringen betrekking op onroerende goederen⁴. Het aandeel van de investeringen in 'installaties, machines en uitrusting' bedroeg 19,22%. De investeringen in de algemene rekening 'meubilair en rollend materiaal' bedroegen 8,82% van het totaal bedrag aan investeringen in 2018.

⁴ Investerings in onroerende goederen: hiervoor werd de som gemaakt van de investeringen in 'Terreinen en gebouwen', 'Overige materiële vaste activa' en 'Activa in aanbouw en vooruitbetaling'.

3.4.2 Financiering van de investeringen: analyse van de financieringsmiddelen van de investeringen jaarrekening 2017 - jaarrekening 2018 - begroting 2018

Het investeringsvolume lag in 2018 hoger dan in 2017. Er dienden dan ook meer investeringen gefinancierd te worden. De hogescholen financierden tijdens het boekjaar 2018 veel meer investeringen met vreemd vermogen (32,26%) t.o.v. het vorig boekjaar 2017 (13,28%). De sector heeft veel geleend in 2018, de hogescholen namen 35,6 mln. euro leningen op. Het niveau van de investeringen gefinancierd met eigen middelen bedroeg 55,97% in 2018. 11,77% van de investeringen werd tijdens het boekjaar 2018 met kapitaalsubsidies gefinancierd.

Evolutie financiering :	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	BG - Boekjaar	JR18-BG18
	2017	2018	absolute wijziging	2018	absolute afwijking
· ten opzichte van jaarrekening 2017	<i>(eenheden euro)</i>			<i>(eenheden euro)</i>	
· ten opzichte van begroting 2018					
I. Eigen middelen	49.031.575	61.826.227	+ 12.794.652	82.846.814	- 21.020.587
II. Vreemde middelen	10.196.921	35.636.257	+ 25.439.336	30.015.097	+ 5.621.160
III. Kapitaalsubsidies	17.560.525	13.001.907	- 4.558.618	11.112.894	+ 1.889.013
IV. Andere	0	0	+ 0	700.000	- 700.000
Financiering	76.789.021	110.464.391	+ 33.675.370	124.674.806	- 14.210.414

3.5 INVESTERINGEN EN FINANCIERINGSMIDDELEN: ENKELE KERNGETALLEN PER HOGESCHOOL

De hiernavolgende tabel geeft een overzicht van de investeringen en financieringsmiddelen per hogeschool.

Bruto investeringen en financiering per hogeschool - Boekjaar 2018

<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>	Bruto investeringen		Eigen middelen			Vreemde middelen			Kapitaalsubsidies		
	Bedrag	% Ag Hs	Bedrag	% Ag Hs	% Inv	Bedrag	% Ag Hs	% Inv	Bedrag	% Ag Hs	% Inv
Artevelde	10.571.320	9,57 %	9.668.398	15,64 %	91,46 %	0	0,00 %	0,00 %	902.920	6,94 %	8,54 %
Erasmus	5.387.681	4,88 %	5.040.512	8,15 %	93,56 %	0	0,00 %	0,00 %	347.169	2,67 %	6,44 %
HoGent	18.074.665	16,36 %	4.752.565	7,69 %	26,29 %	9.837.233	27,60 %	54,43 %	3.484.868	26,80 %	19,28 %
LUCA	2.759.298	2,50 %	1.576.615	2,55 %	57,14 %	0	0,00 %	0,00 %	1.182.683	9,10 %	42,86 %
Howest	18.055.847	16,35 %	3.138.547	5,08 %	17,38 %	13.695.000	38,43 %	75,85 %	1.222.300	9,40 %	6,77 %
KdG	9.110.992	8,25 %	4.386.643	7,10 %	48,15 %	4.196.163	11,77 %	46,06 %	528.188	4,06 %	5,80 %
VIVES Noord	1.204.524	1,09 %	1.204.524	1,95 %	100,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %
TMK	2.247.813	2,03 %	797.950	1,29 %	35,50 %	0	0,00 %	0,00 %	1.449.863	11,15 %	64,50 %
UCLe	3.305.564	2,99 %	3.211.719	5,19 %	97,16 %	0	0,00 %	0,00 %	93.845	0,72 %	2,84 %
UCLi	3.167.414	2,87 %	2.973.209	4,81 %	93,87 %	0	0,00 %	0,00 %	194.205	1,49 %	6,13 %
TMMA	3.995.940	3,62 %	2.456.825	3,97 %	61,48 %	0	0,00 %	0,00 %	1.539.115	11,84 %	38,52 %
VIVES Zuid	8.466.297	7,66 %	0	0,00 %	0,00 %	7.907.861	22,19 %	93,40 %	558.436	4,30 %	6,60 %
ODISEE	9.739.518	8,82 %	9.739.517	15,75 %	100,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %
AP	6.853.563	6,20 %	6.567.958	10,62 %	95,83 %	0	0,00 %	0,00 %	285.605	2,20 %	4,17 %
PXL	6.429.583	5,82 %	5.364.475	8,68 %	83,43 %	0	0,00 %	0,00 %	1.065.108	8,19 %	16,57 %
HZS	1.094.373	0,99 %	946.771	1,53 %	86,51 %	0	0,00 %	0,00 %	147.602	1,14 %	13,49 %
Aggregatie Hs	110.464.391	100,00 %	61.826.227	100,00 %	55,97 %	35.636.257	100,00 %	32,26 %	13.001.907	100,00 %	11,77 %
Rekenkundig gemiddelde	6.904.024		3.864.139		67,99 %	2.227.266		16,86 %	812.619		15,16 %
Laagste waarde	1.094.373	0,99 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %
Hoogste waarde	18.074.665	16,36 %	9.739.517	15,75 %	100,00 %	13.695.000	38,43 %	93,40 %	3.484.868	26,80 %	64,50 %

3.6 GEAGGREGEERDE BALANS

De balansgegevens uit de jaarrekening 2017 en 2018 van de 16 hogescholen werden geconsolideerd. Deze totaalgegevens fungeerden als achtergrondinformatie voor de interpretatie van de financiële ratio's berekend op de geaggregeerde gegevens.

Voorafgaandelijk dient evenwel de aandacht gevestigd te worden op volgende punten:

- er bestaat tussen de hogescholen een sterk uiteenlopende situatie op het vlak van eigendom van de vaste activa (inzonderheid wat betreft de onroerende goederen);
- de waardering van deze onroerende goederen is in de diverse hogescholen op een verschillende wijze gebeurd;
- de bepaling van de waarde van de fondsen van de vereniging gebeurde op uiteenlopende wijze.

BALANS NA WINSTVERDELING

ACTIVA (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar 2017	JR - Boekjaar 2018	BG - Boekjaar 2018
VASTE ACTIVA	20/28	1.059.304.155	1.091.584.495	1.106.747.153
I. Oprichtingskosten	20	258.000	172.000	172.000
II. Immateriële vaste activa	21	3.429.353	2.807.575	3.074.158
III. Materiële vaste activa	22/27	1.054.444.171	1.084.894.939	1.098.935.925
A. Terreinen en gebouwen	22	892.080.303	873.198.767	845.444.353
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	22/91	820.691.819	806.852.375	809.782.608
2. Overige	22/92	71.388.484	66.346.393	35.661.744
B. Installaties, machines en uitrusting	23	60.964.206	62.655.014	62.160.375
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	231	59.567.182	59.338.800	60.844.019
2. Overige	232	1.397.024	1.416.213	1.316.356
C. Meubilair en rollend materieel	24	26.277.242	26.423.888	25.970.878
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	241	26.277.242	26.423.888	25.970.878
2. Overige	242	0	0	0
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	16.357.988	16.130.563	56.304.501
E. Overige materiële vaste activa	26	34.204.810	33.638.194	35.167.421
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	261	24.649.907	24.279.482	26.180.227
2. Overige	262	9.554.903	9.358.712	8.987.194
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27	24.559.622	72.848.514	73.888.398
IV. Financiële vaste activa	28	1.172.631	3.709.981	4.565.069
A. Verbonden entiteiten	280/1	15.000	6.198	3.390.200
1. Deelnemingen in verbonden vennootschappen	280	15.000	6.198	3.390.200
2. Vorderingen	281	0	0	0
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	282/3	259.749	2.746.133	286.214
1. Deelnemingen	282	184.749	2.667.945	211.214
2. Vorderingen	283	75.000	78.188	75.000
C. Andere financiële vaste activa	284/8	897.882	957.651	888.655
1. Aandelen	284	426.349	430.148	424.982
2. Vorderingen en borgtochten in contanten	285/8	471.532	527.503	463.673
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	513.443.004	525.213.005	456.842.074
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	2.655.462	1.685.191	1.904.109
A. Handelsvorderingen	290	305.762	176.789	500.154
B. Overige vorderingen	291	2.349.701	1.508.403	1.403.956
<i>waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente</i>	2915	583.000	81.000	81.000
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering	3	7.809.891	9.453.934	4.615.007
A. Voorraden	30/36	658.821	698.294	609.334
1. Grond- en hulpstoffen	30/31	112.158	112.242	136.186
2. Goederen in bewerking	32	0	0	0
3. Gereed product	33	0	0	0
4. Handelsgoederen	34	546.663	586.053	473.149
5. Onroerende goederen bestemd voor verkoop	35	0	0	0
6. Vooruitbetalingen	36	0	0	0
B. Bestellingen in uitvoering	37	7.151.070	8.755.639	4.005.673
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	88.569.642	91.781.750	89.459.041
A. Handelsvorderingen	40	65.224.236	69.042.072	64.766.225
B. Overige vorderingen	41	23.345.406	22.739.678	24.692.816
<i>waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente</i>	415	4.754.315	4.175.982	9.058.051
VIII. Geldbeleggingen	50/53	148.854.694	174.565.537	189.180.940
IX. Liquide middelen	54/58	256.637.416	237.462.656	164.208.004
X. Overlopende rekeningen	490/1	8.915.900	10.263.937	7.474.973
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	1.572.747.160	1.616.797.500	1.563.589.228

BALANS NA WINSTVERDELING

PASSIVA	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>(eenheden euro)</i>		2017	2018	2018
EIGEN VERMOGEN	10/15	1.066.180.272	1.079.817.300	1.054.992.645
I. Fondsen van de vereniging	10	131.660.325	131.860.139	115.101.408
A. Beginvermogen	100	88.507.670	88.507.671	95.145.170
B. Permanente financiering	101	43.152.655	43.352.467	19.956.238
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	85.700.253	85.306.467	85.700.253
IV. Bestemde fondsen	13	267.464.982	272.326.944	241.264.778
V. Overgedragen winst	140	322.556.303	336.256.963	356.366.266
Overgedragen verlies	(-) 141	0	(2.372.110)	0
VI. Kapitaalsubsidies	15	258.798.410	256.438.898	256.559.940
VOORZIENINGEN	16	12.643.402	12.400.867	13.816.337
VII. A. Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	12.643.402	12.400.867	13.816.337
1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	742.928	2.481	50.000
2. Belastingen	161	0	0	0
3. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	9.873.314	11.441.520	12.255.589
4. Overige risico's en kosten	163/5	2.027.161	956.867	1.510.748
B. Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht	168	0	0	0
SCHULDEN	17/49	493.923.486	524.579.334	494.780.245
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	288.111.723	296.751.888	294.644.360
A. Financiële schulden	170/4	288.102.754	296.743.122	294.635.360
1. Achtergestelde leningen	170	0	0	0
2. Niet-achtergestelde obligatieleningen	171	40.680.000	54.270.000	54.186.667
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	6.942.183	7.013.561	6.206.998
4. Kredietinstellingen	173	234.956.624	230.469.560	229.251.695
5. Overige leningen	174	5.523.947	4.990.000	4.990.000
B. Handelsschulden	175	0	0	0
1. Leveranciers	1750	0	0	0
2. Te betalen wissels	1751	0	0	0
C. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	176	0	0	0
D. Andere schulden	179	8.968	8.766	9.000
1. Rentedragend	1790	0	0	0
2. Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente	1791	0	0	0
3. Borgtochten ontvangen in contanten	1792	8.968	8.766	9.000
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	115.273.439	136.409.250	113.808.312
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	20.667.487	21.102.691	22.097.182
B. Financiële schulden	43	275.535	218.000	218.000
1. Kredietinstellingen	430/8	275.535	218.000	218.000
2. Overige leningen	439	0	0	0
C. Handelsschulden	44	36.254.835	51.828.518	39.254.330
1. Leveranciers	440/4	36.254.835	51.828.518	39.254.330
2. Te betalen wissels	441	0	0	0
D. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	46	13.503.684	15.851.243	7.842.586
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	35.592.596	38.936.539	37.404.877
1. Belastingen	450/3	1.594.539	1.812.025	1.826.623
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	33.998.057	37.124.514	35.578.255
F. Andere schulden	48	8.979.303	8.472.259	6.991.337
1. Vervallen obligaties, coupons en borgtochten ontvangen in contanten	480/8	3.959.588	4.258.446	3.152.263
2. Rentedragend	4890	757.617	301.491	2.034.565
3. Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente	4891	4.262.098	3.912.322	1.804.509
X. Overlopende rekeningen	492/3	90.538.325	91.418.197	86.327.573
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	1.572.747.160	1.616.797.500	1.563.589.228

3.6.1 Activa

Horizontale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018 - begroting 2018

Evolutie balans - ACTIVA : ten opzichte van jaarrekening 2017	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17
		2017	2018	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging
VASTE ACTIVA	20/28	1.059.304.155	1.091.584.495	+ 32.280.340	+ 3,05 %
I. Oprichtingskosten	20	258.000	172.000	- 86.000	- 33,33 %
II. Immateriële vaste activa	21	3.429.353	2.807.575	- 621.778	- 18,13 %
III. Materiële vaste activa	22/27	1.054.444.171	1.084.894.939	+ 30.450.768	+ 2,89 %
IV. Financiële vaste activa	28	1.172.631	3.709.981	+ 2.537.350	+ 216,38 %
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	513.443.004	525.213.005	+ 11.770.001	+ 2,29 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	2.655.462	1.685.191	- 970.271	- 36,54 %
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering	3	7.809.891	9.453.934	+ 1.644.043	+ 21,05 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	88.569.642	91.781.750	+ 3.212.108	+ 3,63 %
VIII Geldbeleggingen + IX. Liquide middelen	50/58	405.492.109	412.028.193	+ 6.536.083	+ 1,61 %
X. Overlopende rekeningen	490/1	8.915.900	10.263.937	+ 1.348.037	+ 15,12 %
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	1.572.747.160	1.616.797.500	+ 44.050.341	+ 2,80 %

Het balanstotaal steeg tijdens het boekjaar 2018 met 2,80% van 1.572.747.160 euro naar 1.616.797.500 euro.

De geaggregeerde vaste activa bedroegen 1.091.584.495 euro per einde 2018 (+32.280.340 euro), de geaggregeerde vlottende activa bedroegen 525.213.005 euro (+11.770.001 euro). De vaste activa stijgen omwille van het grote volume aan investeringen die de sector tijdens het jaar 2018 heeft gerealiseerd. De geaggregeerde vlottende activa stegen tijdens het boekjaar 2018 met 2,29%. Deze stijging kwam voor een deel door de toename van de 'geldbeleggingen en liquide middelen'. Deze post bedroeg 412.028.193 euro per 31 december 2018.

Evolutie balans - ACTIVA : ten opzichte van de begroting 2018	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR18-BG18	JR18-BG18
		2018	2018	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		afwijking	afwijking
VASTE ACTIVA	20/28	1.091.584.495	1.106.747.153	- 15.162.658	- 1,37 %
I. Oprichtingskosten	20	172.000	172.000	+ 0	+ 0,00 %
II. Immateriële vaste activa	21	2.807.575	3.074.158	- 266.584	- 8,67 %
III. Materiële vaste activa	22/27	1.084.894.939	1.098.935.925	- 14.040.986	- 1,28 %
IV. Financiële vaste activa	28	3.709.981	4.565.069	- 855.088	- 18,73 %
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	525.213.005	456.842.074	+ 68.370.930	+ 14,97 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	1.685.191	1.904.109	- 218.918	- 11,50 %
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering	3	9.453.934	4.615.007	+ 4.838.926	+ 104,85 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	91.781.750	89.459.041	+ 2.322.709	+ 2,60 %
VIII Geldbeleggingen + IX. Liquide middelen	50/58	412.028.193	353.388.944	+ 58.639.249	+ 16,59 %
X. Overlopende rekeningen	490/1	10.263.937	7.474.973	+ 2.788.964	+ 37,31 %
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	1.616.797.500	1.563.589.228	+ 53.208.273	+ 3,40 %

In de begroting 2018 stellen we bij de vaste activa een overschatting vast van 1,37%. Deze overschatting situeerde zich in absolute termen hoofdzakelijk bij de rubriek materiële vaste activa. De vlottende activa overschreden daarentegen het gebudgetteerde bedrag met 14,97%. In absolute bedragen is de afwijking het hoogst bij de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen. Deze som lag in realiteit 58.639.249 euro hoger dan oorspronkelijk begroot.

Verticale analyse: jaarrekening 2017, jaarrekening 2018 en begroting 2018

In de verticale analyse wordt elke balansrubriek geplaatst t.o.v. het balanstotaal met als doel zicht te krijgen op de structuurwijzigingen binnen de samenstelling van de activa en de passiva.

Uit het overzicht op de volgende pagina blijkt dat de structuur van de activa op het niveau van de hoofdrubrieken (*vaste* versus *vlottende* activa) in 2018 ongeveer gelijk gebleven is ten opzichte van de jaarrekening 2017.

De begrote balansstructuur 2018 week af van wat effectief in 2018 gerealiseerd werd. In de begroting 2018 werd een groter aandeel voor de vaste activa voorzien dan dat er effectief behaald werd. Deze overschatting is te verklaren doordat niet alle begrote investeringen uitgevoerd werden. De vlottende activa liggen in realiteit 3,26% hoger dan begroot. Dit is vooral te verklaren door de som van de geldbeleggingen en liquide middelen. In realiteit lag deze som 58.639.249 hoger dan initieel begroot per 31 december 2018 (zie de tabel hiervoor).

BALANS - Verticale analyse activa

ACTIVA (% aandeel in balanstotaal)	codes	JR - Boekjaar 2017	JR - Boekjaar 2018	BG - Boekjaar 2018
VASTE ACTIVA	20/28	67,35 %	67,52 %	70,78 %
I. Oprichtingskosten	20	0,02 %	0,01 %	0,01 %
II. Immateriële vaste activa	21	0,22 %	0,17 %	0,20 %
III. Materiële vaste activa	22/27	67,04 %	67,10 %	70,28 %
A. Terreinen en gebouwen	22	56,72 %	54,01 %	54,07 %
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	22/91	52,18 %	49,90 %	51,79 %
2. Overige	22/92	4,54 %	4,10 %	2,28 %
B. Installaties, machines en uitrusting	23	3,88 %	3,88 %	3,98 %
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	231	3,79 %	3,67 %	3,89 %
2. Overige	232	0,09 %	0,09 %	0,08 %
C. Meubilair en rollend materieel	24	1,67 %	1,63 %	1,66 %
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	241	1,67 %	1,63 %	1,66 %
2. Overige	242	0,00 %	0,00 %	0,00 %
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	1,04 %	1,00 %	3,60 %
E. Overige materiële vaste activa	26	2,17 %	2,08 %	2,25 %
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	261	1,57 %	1,50 %	1,67 %
2. Overige	262	0,61 %	0,58 %	0,57 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27	1,56 %	4,51 %	4,73 %
IV. Financiële vaste activa	28	0,07 %	0,23 %	0,29 %
A. Verbonden entiteiten	280/1	0,00 %	0,00 %	0,22 %
1. Deelnemingen in verbonden vennootschappen	280	0,00 %	0,00 %	0,22 %
2. Vorderingen	281	0,00 %	0,00 %	0,00 %
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	282/3	0,02 %	0,17 %	0,02 %
1. Deelnemingen	282	0,01 %	0,17 %	0,01 %
2. Vorderingen	283	0,00 %	0,00 %	0,00 %
C. Andere financiële vaste activa	284/8	0,06 %	0,06 %	0,06 %
1. Aandelen	284	0,03 %	0,03 %	0,03 %
2. Vorderingen en borgtochten in contanten	285/8	0,03 %	0,03 %	0,03 %
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	32,65 %	32,48 %	29,22 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	0,17 %	0,10 %	0,12 %
A. Handelsvorderingen	290	0,02 %	0,01 %	0,03 %
B. Overige vorderingen	291	0,15 %	0,09 %	0,09 %
<i>waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente</i>	2915	0,04 %	0,01 %	0,01 %
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering	3	0,50 %	0,58 %	0,30 %
A. Voorraden	30/36	0,04 %	0,04 %	0,04 %
1. Grond- en hulpstoffen	30/31	0,01 %	0,01 %	0,01 %
2. Goederen in bewerking	32	0,00 %	0,00 %	0,00 %
3. Gereed product	33	0,00 %	0,00 %	0,00 %
4. Handelsgoederen	34	0,03 %	0,04 %	0,03 %
5. Onroerende goederen bestemd voor verkoop	35	0,00 %	0,00 %	0,00 %
6. Vooruitbetalingen	36	0,00 %	0,00 %	0,00 %
B. Bestellingen in uitvoering	37	0,45 %	0,54 %	0,26 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	5,63 %	5,68 %	5,72 %
A. Handelsvorderingen	40	4,15 %	4,27 %	4,14 %
B. Overige vorderingen	41	1,48 %	1,41 %	1,58 %
<i>waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente</i>	415	0,30 %	0,26 %	0,58 %
VIII. Geldbeleggingen	50/53	9,46 %	10,80 %	12,10 %
IX. Liquide middelen	54/58	16,32 %	14,69 %	10,50 %
X. Overlopende rekeningen	490/1	0,57 %	0,63 %	0,48 %
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	1.572.747.160	1.616.797.500	1.563.589.228

3.6.2 Passiva

Horizontale analyse: jaarrekening 2017 – jaarrekening 2018 - begroting 2018

Evolutie balans - PASSIVA : ten opzichte van jaarrekening 2017	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17
		2017	2018	absolute	relatieve
		<i>(eenheden euro)</i>		wijziging	wijziging
EIGEN VERMOGEN	10/15	1.066.180.272	1.079.817.300	+ 13.637.028	+ 1,28 %
I. Fondsen van de vereniging	10	131.660.325	131.860.139	+ 199.814	+ 0,15 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	85.700.253	85.306.467	- 393.786	- 0,46 %
IV. Bestemde fondsen	13	267.464.982	272.326.944	+ 4.861.962	+ 1,82 %
V. Overgedragen winst / Overgedragen verlies	140/141	322.556.303	333.884.853	+ 11.328.549	+ 3,51 %
VI. Kapitaalsubsidies	15	258.798.410	256.438.898	- 2.359.511	- 0,91 %
VOORZIENINGEN	16	12.643.402	12.400.867	- 242.535	- 1,92 %
VII.A. Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	12.643.402	12.400.867	- 242.535	- 1,92 %
B. Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht	168	0	0	+ 0	
SCHULDEN	17/49	493.923.486	524.579.334	+ 30.655.848	+ 6,21 %
VIII Schulden op meer dan één jaar	17	288.111.723	296.751.888	+ 8.640.165	+ 3,00 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	115.273.439	136.409.250	+ 21.135.811	+ 18,34 %
X. Overlopende rekeningen	492/3	90.538.325	91.418.197	+ 879.872	+ 0,97 %
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	1.572.747.160	1.616.797.500	+ 44.050.341	+ 2,80 %

Evolutie balans - PASSIVA : ten opzichte van de begroting 2018	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR18-BG18	JR18-BG18
		2018	2018	absolute	relatieve
		<i>(eenheden euro)</i>		afwijking	afwijking
EIGEN VERMOGEN	10/15	1.079.817.300	1.054.992.645	+ 24.824.655	+ 2,35 %
I. Fondsen van de vereniging	10	131.860.139	115.101.408	+ 16.758.730	+ 14,56 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	85.306.467	85.700.253	- 393.786	- 0,46 %
IV. Bestemde fondsen	13	272.326.944	241.264.778	+ 31.062.166	+ 12,87 %
V. Overgedragen winst / Overgedragen verlies	140/141	333.884.853	356.366.266	- 22.481.413	- 6,31 %
VI. Kapitaalsubsidies	15	256.438.898	256.559.940	- 121.042	- 0,05 %
VOORZIENINGEN	16	12.400.867	13.816.337	- 1.415.469	- 10,24 %
VII.A. Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	12.400.867	13.816.337	- 1.415.469	- 10,24 %
B. Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht	168	0	0	+ 0	
SCHULDEN	17/49	524.579.334	494.780.245	+ 29.799.089	+ 6,02 %
VIII Schulden op meer dan één jaar	17	296.751.888	294.644.360	+ 2.107.527	+ 0,72 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	136.409.250	113.808.312	+ 22.600.937	+ 19,86 %
X. Overlopende rekeningen	492/3	91.418.197	86.327.573	+ 5.090.624	+ 5,90 %
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	1.616.797.500	1.563.589.228	+ 53.208.273	+ 3,40 %

Het balanstotaal per 31.12.2018 bedroeg 1.616.797.500 euro. De groei van de rekeningen 'overgedragen winst' en 'bestemde fondsen' was onder andere het gevolg van de winst die de sector heeft gerealiseerd eind 2018. Deze bestemde fondsen zijn duidelijk te onderscheiden van reserves zoals voorzien in het vennootschapsboekhouden al was het maar omdat het aanleggen en uitkeren van reserves vennootschapsrechtelijk wordt bepaald. De bestemde fondsen in hogescholen kennen geen uitkering en het aanleggen of besteden ervan wordt decretaal niet geregeld. De schulden stegen in 2018 met 6,21% ten opzichte van 2017. Deze stijging heeft betrekking op de schulden op meer dan één jaar en op de schulden op ten hoogste één jaar. Ten aanzien van de begroting 2018 ligt het eigen vermogen hoger dan begroot omwille van het hoger effectief gerealiseerd resultaat van het boekjaar. De schulden zijn groter dan begroot omdat de sector in realiteit meer heeft geleend in 2018.

Verticale analyse: jaarrekening 2017, jaarrekening 2018 en begroting 2018

De structuuranalyse van de passiva vertoont weinig verschuivingen ten opzichte van de jaarrekening 2017 en de begroting 2018.

PASSIVA	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>(% aandeel in balanstotaal)</i>		2017	2018	2018
EIGEN VERMOGEN	10/15	67,79 %	66,79 %	67,47 %
I. Fondsen van de vereniging	10	8,37 %	8,16 %	7,36 %
A. Beginvermogen	100	5,63 %	5,47 %	6,09 %
B. Permanente financiering	101	2,74 %	2,68 %	1,28 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	5,45 %	5,28 %	5,48 %
IV. Bestemde fondsen	13	17,01 %	16,84 %	15,43 %
V. Overgedragen winst	140	20,51 %	20,80 %	22,79 %
Overgedragen verlies	(-) 141	0,00 %	- 0,15 %	0,00 %
VI. Kapitaalsubsidies	15	16,46 %	15,86 %	16,41 %
VOORZIENINGEN	16	0,80 %	0,77 %	0,88 %
VII. A. Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	0,80 %	0,77 %	0,88 %
1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	0,05 %	0,00 %	0,00 %
2. Belastingen	161	0,00 %	0,00 %	0,00 %
3. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	0,63 %	0,71 %	0,78 %
4. Overige risico's en kosten	163/5	0,13 %	0,06 %	0,10 %
B. Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht	168	0,00 %	0,00 %	0,00 %
SCHULDEN	17/49	31,41 %	32,45 %	31,64 %
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	18,32 %	18,35 %	18,84 %
A. Financiële schulden	170/4	18,32 %	18,35 %	18,84 %
1. Achtergestelde leningen	170	0,00 %	0,00 %	0,00 %
2. Niet-achtergestelde obligatieleningen	171	2,59 %	3,36 %	3,47 %
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	0,44 %	0,43 %	0,40 %
4. Kredietinstellingen	173	14,94 %	14,25 %	14,66 %
5. Overige leningen	174	0,35 %	0,31 %	0,32 %
B. Handelsschulden	175	0,00 %	0,00 %	0,00 %
1. Leveranciers	1750	0,00 %	0,00 %	0,00 %
2. Te betalen wissels	1751	0,00 %	0,00 %	0,00 %
C. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	176	0,00 %	0,00 %	0,00 %
D. Andere schulden	179	0,00 %	0,00 %	0,00 %
1. Rentedragend	1790	0,00 %	0,00 %	0,00 %
2. Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente	1791	0,00 %	0,00 %	0,00 %
3. Borgtochten ontvangen in contanten	1792	0,00 %	0,00 %	0,00 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	7,33 %	8,44 %	7,28 %
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	1,31 %	1,31 %	1,41 %
B. Financiële schulden	43	0,02 %	0,01 %	0,01 %
1. Kredietinstellingen	430/8	0,02 %	0,01 %	0,01 %
2. Overige leningen	439	0,00 %	0,00 %	0,00 %
C. Handelsschulden	44	2,31 %	3,21 %	2,51 %
1. Leveranciers	440/4	2,31 %	3,21 %	2,51 %
2. Te betalen wissels	441	0,00 %	0,00 %	0,00 %
D. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	46	0,86 %	0,98 %	0,50 %
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	2,26 %	2,41 %	2,39 %
1. Belastingen	450/3	0,10 %	0,11 %	0,12 %
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	2,16 %	2,30 %	2,28 %
F. Andere schulden	48	0,57 %	0,52 %	0,45 %
1. Vervallen obligaties, coupons en borgtochten ontvangen in contanten	480/8	0,25 %	0,26 %	0,20 %
2. Rentedragend	4890	0,05 %	0,02 %	0,13 %
3. Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente	4891	0,27 %	0,24 %	0,12 %
X. Overlopende rekeningen	492/3	5,76 %	5,65 %	5,52 %
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	1.572.747.160	1.616.797.500	1.563.589.228

3.7 GEAGGREGEERDE CASHFLOW

Bij de bespreking van de geaggregeerde resultatenrekening werd aandacht besteed aan het resultaat van het boekjaar. In de geaggregeerde balans werd de liquiditeitspositie (som van de geldbeleggingen en de liquide middelen) op 31 december van boekjaar 2018 weergegeven. De cashflowanalyse⁵ heeft tot doel een inzicht te geven in de bronnen en in de aanwending van de geldmiddelen en verschaft zo een verklaring voor de mutatie in de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen.

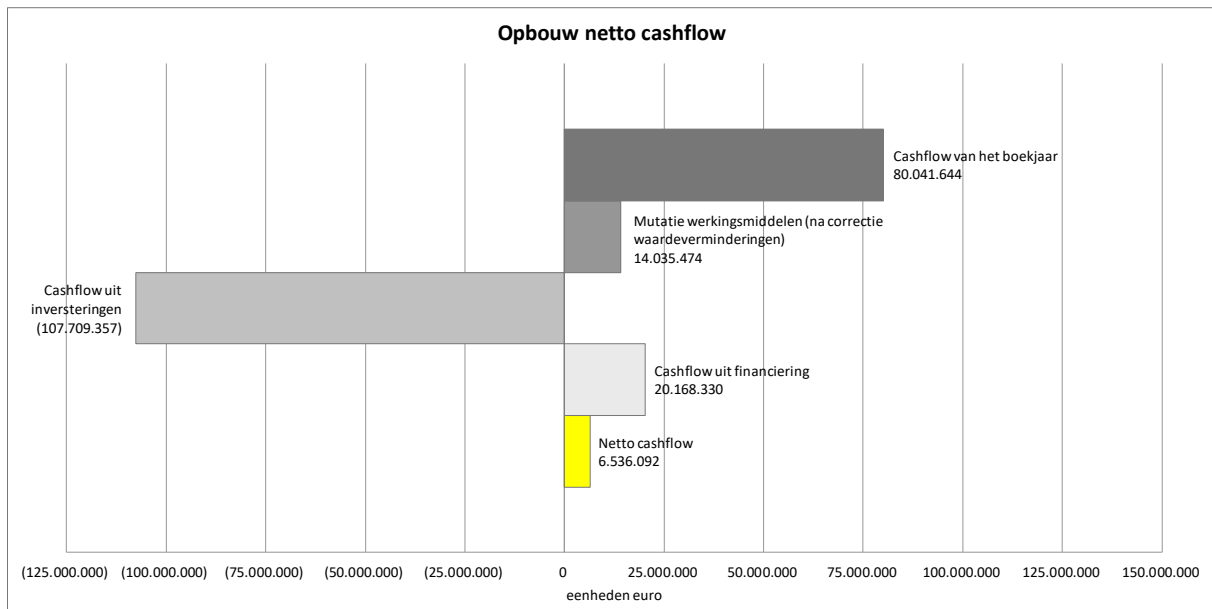
Cashflow	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(eenheden euro)	2016	2017	2018
LIQUIDITEITSBRONNEN EN -AANWENDING - CASHFLOW			
Winst/Verlies van het boekjaar (+/-)	25.899.909	44.451.309	16.390.316
+ Afschrijvingen (+)	68.430.332	71.700.130	74.114.422
+ Overige niet-kaskosten (+)	1.405.410	729.995	3.383.148
- Niet-kasopbrengsten (+)	12.885.492	13.674.595	13.846.242
(+ -) Cashflow van het boekjaar (1)	82.850.158	103.206.839	80.041.644
(+ -) Mutatie werkmiddelen (na correctie waardeverminderingen) (2)	18.985.860	6.819.052	14.035.474
- Investerings (inbegrepen FVA en vorderingen > 1 jaar) (+)			
+ Desinvesteringen (inbegrepen FVA en vorderingen > 1 jaar) (+)			
(+ -) Netto-investeringen (3)	(94.066.494)	(67.219.252)	(107.709.357)
+ Nieuwe leningen (+)			
- Aflossingen (+)			
(+ -) Netto-ontleningen (4)	8.497.562	(15.444.325)	9.075.369
(+ -) Overige (o.a. kapitaalsubsidies) (5)	14.219.368	14.221.411	11.092.961
(+ -) Netto cashflow (6) = (1) + (2) + (3) + (4) + (5)	30.486.453	41.583.724	6.536.092
Geldbelegging + Liquide middelen begin periode (7)	332.823.132	363.908.384	405.492.109
Geldbelegging + Liquide middelen einde periode (6) + (7)	363.309.585	405.492.108	412.028.201

LIQUIDITEITSBRONNEN EN -AANWENDING - MUTATIE IN DE WERKINGSMIDDELEN			
<u>Situatie einde vorige periode</u>			
Vlottende activa (+)	452.373.028	478.705.682	513.443.004
- Vorderingen op méér dan één jaar (+)	2.651.366	3.174.034	2.655.462
- Geldbeleggingen + Liquide middelen (+)	332.823.132	363.908.384	405.492.109
+ eventuele correctie voor kaskrediet (+)	0	0	0
- Schulden op ten hoogste één jaar (exclusief schulden op méér dan één jaar die binnen het jaar vervallen) (+)	93.302.917	91.368.083	94.605.952
- Overlopende rekeningen passief (+)	76.591.792	92.552.560	90.538.325
Werkingsmiddelen einde vorige periode (a)	(52.996.179)	(72.297.379)	(79.848.844)
<u>Situatie einde periode</u>			
Vlottende activa (+)	478.106.885	513.443.004	525.213.005
- Vorderingen op méér dan één jaar (+)	3.174.034	2.655.462	1.685.191
- Geldbeleggingen + Liquide middelen (+)	363.309.587	405.492.109	412.028.193
+ eventuele correctie voor kaskrediet (+)	0	0	0
- Schulden op ten hoogste één jaar (exclusief schulden op méér dan één jaar die binnen het jaar vervallen) (+)	91.368.083	94.605.952	115.306.559
- Overlopende rekeningen passief (+)	92.536.388	90.538.325	91.418.197
Werkingsmiddelen einde periode (b)	(72.281.207)	(79.848.844)	(95.225.135)
Mutatie werkmiddelen (vóór correctie waardeverminderingen) = (a) - (b)	19.285.028	7.551.466	15.376.290
- Waardeverminderingen op voorraden en werkmiddelen (+)	285.088	483.009	819.856
- Waardeverminderingen op vlottende activa, andere dan hierboven bedoel (+)	14.079	249.405	520.960
Mutatie werkmiddelen (na correctie waardeverminderingen) (2)	18.985.860	6.819.052	14.035.474

⁵ De berekening van de cashflow heeft als bijkomend voordeel dat de invloed van de niet-kaskosten (die sterke verschillen vertonen tussen de diverse hogescholen onderling) op de beoordeling van de financiële toestand van de hogeschool wordt vermeden.

3.7.1 Geaggregeerde cashflow van het boekjaar/netto cashflow 2018

In volgend schema worden de componenten in de berekening van de netto cashflow ingedeeld naargelang ze een bron of een aanwending van geldmiddelen vertegenwoordigen.

Een eerste element in de berekening van de netto casflow is de bepaling van de *cashflow van het boekjaar*. Het basisbestanddeel hiervan is het geaggregeerde resultaat van het boekjaar. Dit resultaat lag in 2018 28.060.993 euro lager dan het vorig boekjaar 2017. Dit wordt vervolgens gecorrigeerd voor de niet-kaskosten omdat deze het resultaat van het boekjaar verkleinen zonder dat hiervoor liquiditeiten dienden te worden aangewend. De bijdrage van de afschrijvingen tot de cashflow van het boekjaar lag in 2018 hoger dan in 2017. Vervolgens worden de niet-kasopbrengsten in mindering gebracht. Deze opbrengsten vloeien in hoofdzaak voort uit een toerekening van voorheen ontvangen kapitaalsubsidies en verhogen het resultaat van het boekjaar zonder dat er in het lopende boekjaar geldstromen tegenover staan. Per saldo vormde de cashflow van het boekjaar dan ook een belangrijke financieringsbron (+80.041.644 euro).

De mutatie in de netto werkingsmiddelen vormde in het boekjaar 2018 een financieringsbron ter waarde van 14.035.474 euro.

De som van de cashflow van het boekjaar en van de mutatie in de werkingsmiddelen levert de operationele cashflow. Dit bedrag kunnen de hogeschoolen besteden aan investeringen, aflossingen van leningen, enz.... Via de operationele cashflow werd hiervoor in 2018 94.077.119 euro aan financiële middelen gegenereerd. Dit was onvoldoende om de financieringsbehoeften uit de investeringen (107.709.357 euro) van de sector integraal te dekken. De sector had immers in 2018 een groot volume aan investeringen gerealiseerd. De investeringen werden gefinancierd met eigen middelen, opname van kapitaalsubsidies en opname van nieuw vreemd vermogen.

De sector realiseerde over het boekjaar 2018 een positieve netto cashflow ter waarde van 6.536.092 euro. Hierdoor steeg de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen tot afgerond 412 miljoen euro. De financiële buffer van de hogescholen is dus groot. M.a.w. de liquiditeitspositie is goed.

3.8 FINANCIËLE RATIO'S

Bij de beoordeling van het financieel evenwicht van de hogescholen wordt aandacht besteed aan de liquiditeit, de solvabiliteit en de rentabiliteit. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van enkele ratio's. Het zijn klassieke tools, evenwel aangepast aan de specifieke situatie van de hogescholen.

3.8.1 Overzicht van de geaggregeerde financiële ratio's

Financiële ratio's	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>(teller en noemer in eenheden euro)</i>	2016	2017	2018
Liquiditeitsratio's			
1. Netto werkingmiddelen (in eenheden euro)	343.442.496	377.443.147	366.364.839
2. Quick ratio	3,88	4,20	3,64
3. Liquiditeit van de werkingsschulden	79 dagen	73 dagen	98 dagen
Solvabiliteitsratio's			
1. Graad van financiële onafhankelijkheid	66,03 %	67,79 %	66,79 %
2. Algemene schuldgraad	51,44 %	47,51 %	49,73 %
3. Dekkingsratio van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow van het boekjaar	26,33 %	34,32 %	25,89 %
4. Omgekeerde dekkingsratio van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow van het boekjaar	46 maanden	35 maanden	46 maanden
5. Autofinancieringsmarge (in eenheden euro)	49.065.232	55.247.910	43.015.774
Resultatenratio's			
1. Netto marge (1) : Bedrijfswinst/-verlies / Bedrijfsopbrengsten	2,25 %	2,49 %	1,54 %
2. Netto marge (2) : Winst/Verlies uit de gewone bedrijfsuitoefening / Bedrijfsopbrengsten	1,90 %	2,33 %	1,14 %
3. Netto marge (3) : Winst/Verlies van het boekjaar / Bedrijfsopbrengsten	2,92 %	4,79 %	1,70 %
4. Bedrijfswinst/-verlies tegenover werkingsuitkeringen	3,08 %	3,46 %	2,16 %
5. Cashflow van het boekjaar tegenover werkingsuitkeringen	12,82 %	15,31 %	11,60 %

In de volgende bespreking wordt aandacht besteed aan de drie luiken van het financieel evenwicht. Telkens wordt voor de gehele sector een geaggregeerde ratio en het rekenkundige gemiddelde van alle individuele ratio's berekend. Tevens wordt per jaar weergegeven wat de laagste waarde en hoogste waarde is gerealiseerd door een individuele hogeschool.

3.8.2 Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in welke mate de hogeschool aan haar betalingsverplichtingen op korte termijn kan voldoen (bv. de kortetermijnschulden tegenover kredietinstellingen, leveranciers, contractuele personeelsleden, ...). De gehanteerde instrumenten voor het beoordelen van de liquiditeit zijn de netto-werkingmiddelen, de quick ratio en de liquiditeit van de werkingsschulden

Netto-werkingsmiddelen

Deze ratio is een gecorrigeerde berekening van het nettobedrijfskapitaal dat gedefinieerd wordt als volgt:

nettobedrijfskapitaal = beperkte vlottende activa min vreemd vermogen op korte termijn.

De minst liquide middelen, namelijk de rubrieken 'voorraden' en 'over te dragen kosten', worden niet meegerekend in de beperkte vlottende activa. De schulden op korte termijn worden eveneens gecorrigeerd. Bij de berekening van de netto-werkingsmiddelen wordt alleen rekening gehouden met de "cash"-schulden. Zo wordt de pro rata overdracht van de opbrengst uit de studiegelden niet opgenomen in de berekening. Dit is immers geen schuld die dient betaald te worden met de liquiditeiten van de hogeschool.

De geaggregeerde netto-werkingsmiddelen van de 16 hogescholen bedroegen 366.364.839 euro in 2018 ten opzichte van 377.443.147 euro in 2017. Dit betekent een daling met 11.078.309 euro. De globale hogeschoolsector beschikte in 2018 over een stevige buffer om een eventuele vertraging in de inning van de kortetermijnevorderingen op te vangen zonder dat dit de betaling van de kortetermijnverbintenissen in gevaar brengt. De bekomen waarde duidt op een stevige liquiditeitspositie van de hogescholensector. In 2018 leverde de berekening van de netto-werkingsmiddelen voor alle hogescholen een positief resultaat op.

Netto werkingsmiddelen			
gunstige liquiditeit = positieve netto werkingsmiddelen			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>(eenheden euro)</i>	2016	2017	2018
Aggregatie Hs	343.442.496	377.443.147	366.364.839
Rekenkundig gemiddelde	21.465.156	23.590.197	22.897.802
Laagste waarde	3.156.110	3.241.565	3.868.039
Hoogste waarde	49.938.820	53.472.330	51.113.863

Quick ratio

Bij deze ratio worden de componenten van de netto-werkingsmiddelen relatief uitgedrukt:

beperkte vlottende activa gecorrigeerd voor de minst liquide elementen

het vreemd vermogen op korte termijn gecorrigeerd voor bepaalde schulden

Deze ratio geeft een goede liquiditeitssituatie bij een waarde van minimaal één, d.w.z. dat de beperkte vlottende activa dan groter of gelijk zijn aan het bedrag van de kortetermijnschulden.

Er bleken per einde 2018 voldoende middelen voorhanden om 3,64 maal de lopende kortemijnverplichtingen te dekken. Dit is een goede ratio. De liquiditeit bleef in 2018 gewaarborgd voor de sector in zijn geheel. De reële noden werden ruimschoots gedekt. Bij gepaste financiering van de geplande investeringen hoeft de sector in de nabije toekomst geen betalingsproblemen te vrezen. De range tussen de laagste en hoogste waarde in 2018 was groot, wat illustreert dat de liquiditeitspositie op balansdatum van de individuele hogescholen sterk kon verschillen.

Quick ratio			
bevredigende liquiditeit = waarde minimaal één			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2016	2017	2018
Aggregatie Hs	3,88	4,20	3,64
Rekenkundig gemiddelde	4,39	4,54	4,08
Laagste waarde	1,96	1,68	1,95
Hoogste waarde	9,97	8,96	8,61

Liquiditeit van de werkingsschulden

Het aantal dagen leverancierskrediet⁶ drukt het aantal dagen uit dat de sector krijgt/neemt voor de betaling van zijn werkingsschulden.

Werkingschulden Balans 44 * 365 dagen

Inkopen inclusief BTW op RR 60 + mutatie Balans op rekening 30 + RR 61

Liquiditeit van de werkingsschulden			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>(aantal dagen)</i>	2016	2017	2018
Aggregatie Hs	79	73	98
Rekenkundig gemiddelde	74	69	102
Laagste waarde	28	38	33
Hoogste waarde	190	108	495

⁶ De hoge waarden moeten genuanceerd worden beoordeeld. De werkingsschulden worden immers in belangrijke mate beïnvloed door de facturatiegewoonte van de leveranciers, nl. eind december worden vaak nog veel facturen opgemaakt en verstuurd naar de klanten. Indien de hogeschool eind december belangrijke facturen (bv. i.v.m. investeringsprojecten) ontving, dan heeft dit een zeer sterke invloed op de ratio (en kan dit resulteren in extreem hoge waarden). De balans per 31 december blijft immers een opnamemoment, bij wijze van spreken een "foto" die genomen wordt van de cijfers.

Het aantal dagen leverancierskrediet voor de sector bedroeg 98 in het jaar 2018. De interpretatie van deze ratio is niet eenvoudig. De aard van de leveranciersfactuur beïnvloedt mee de duur van het toegestane betalingsuitstel. Langer betalingsuitstel kan geïnterpreteerd worden als een blijk van vertrouwen van de leveranciers in de hogescholen. Wanneer de toename van het aantal dagen betalingsuitstel het gevolg is van het niet tijdig betalen van de openstaande rekeningen kan dit echter het vertrouwen dat de hogescholen in de toekomst zullen genieten, aantasten.

Liquiditeit - Overzicht hogescholen

Liquiditeitsratio's

	Netto werkingsmiddelen (eenheden euro)			Quick ratio			Liquiditeit van de werkingsschulden (aantal dagen)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Artevelde	17.355.051	18.385.315	14.635.927	3,48	3,09	2,78	60	77	58
Erasmus	48.526.906	47.592.713	46.964.823	9,97	8,96	8,61	78	108	120
HoGent	42.754.954	41.594.857	34.817.684	5,64	4,37	3,48	87	107	135
LUCA	17.656.989	18.367.120	19.602.618	4,40	5,46	5,49	74	60	33
Howest	34.801.604	42.213.185	40.359.570	8,71	6,98	3,38	58	63	495
KdG	19.091.561	19.330.465	13.735.523	2,29	2,61	1,95	190	81	146
VIVES Noord	6.639.617	9.482.590	8.279.665	3,07	3,91	3,18	31	49	47
TMK	22.042.517	24.522.048	26.332.994	3,88	4,16	4,28	64	58	71
UCLe	9.531.986	14.540.624	18.123.839	1,96	2,99	3,53	74	70	63
UCLi	14.734.956	24.736.495	26.301.312	2,44	5,18	5,43	71	65	66
TMMA	11.206.316	15.658.179	14.371.517	3,13	3,78	3,40	41	45	40
VIVES Zuid	9.826.803	5.869.931	13.026.197	2,28	1,68	2,15	63	41	43
UCLc									
ODISEE	18.108.796	18.566.419	18.339.042	2,49	2,50	2,51	77	99	73
AP	49.938.820	53.472.330	51.113.863	5,91	6,97	5,58	147	95	129
PXL	18.069.509	19.869.311	16.492.226	3,94	3,80	2,93	37	38	67
HZS	3.156.110	3.241.565	3.868.039	6,59	6,16	6,66	28	41	44
Aggregatie Hs	343.442.496	377.443.147	366.364.839	3,88	4,20	3,64	79	73	98
Rekenkundig gemiddelde	21.465.156	23.590.197	22.897.802	4,39	4,54	4,08	74	69	102
Laagste waarde	3.156.110	3.241.565	3.868.039	1,96	1,68	1,95	28	38	33
Hoogste waarde	49.938.820	53.472.330	51.113.863	9,97	8,96	8,61	190	108	495

3.8.3 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio's peilen naar de mate waarin de hogescholen in staat zijn hun financiële verplichtingen (op korte en lange termijn) na te komen. Dit wordt gemeten met behulp van twee belangrijke ratio's: de graad van financiële onafhankelijkheid en de algemene schuldgraad.

Graad van financiële onafhankelijkheid

De graad van financiële onafhankelijkheid wordt berekend als de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen.

Het aandeel van het eigen vermogen in het balanstotaal is groot. Dit betekent dat de sector relatief gezien niet sterk afhankelijk is van vreemd vermogen. In het boekjaar 2018 financierde de globale hogeschoolsector zich voor 66,79% met eigen vermogen. De ratio ligt wat lager ten opzichte van vorig jaar onder andere omwille van de lagere winst van het boekjaar die werd gerealiseerd in 2018. Uit de geaggregeerde cijfers van 2018 blijkt dat de sector maar voor 33,21% van de middelen afhankelijk was van vreemd vermogen en dus een sterke financiële onafhankelijkheid had.

Graad van financiële onafhankelijkheid			
hoe groter de ratiowaarde, hoe kleiner de afhankelijkheid van vreemd vermogen			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2016	2017	2018
Aggregatie Hs	66,03 %	67,79 %	66,79 %
Rekenkundig gemiddelde	65,10 %	67,14 %	66,57 %
Laagste waarde	43,51 %	45,85 %	45,96 %
Hoogste waarde	84,27 %	85,34 %	85,90 %

Algemene schuldgraad

De algemene schuldgraad is de verhouding van het vreemd vermogen t.o.v. het eigen vermogen. Berekend op de geaggregeerde balansgegevens toont deze ratio aan dat in de jaarrekening 2018 tegenover elke 100 euro eigen vermogen er 49,73 euro schulden stonden.

Algemene schuldgraad			
hoe groter de schuldgraad, hoe minder gunstig de solvabiliteit			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2016	2017	2018
Aggregatie Hs	51,44 %	47,51 %	49,73 %
Rekenkundig gemiddelde	58,72 %	53,25 %	55,20 %
Laagste waarde	18,67 %	17,17 %	16,42 %
Hoogste waarde	129,85 %	118,10 %	117,57 %

Autofinancieringsmarge

De autofinancieringsmarge bepaalt in welke mate de kasopbrengsten uit operationele activiteiten volstaan om de kaskosten uit operationele activiteiten en de intresten en aflossingen te financieren. De ratio geeft ook aan in welke mate een entiteit nieuwe investeringen zelf kan financieren of de lasten van bijkomende leningen kan dragen. Uit de geaggregeerde cijfers van 2018 blijkt dat het rekenkundig gemiddelde van de sector 2.688.486 EUR bedroeg. Deze ratio is positief op het niveau van de sector.

Autofinancieringsmarge			
gunstige autofinancieringsmarge = positief			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>(eenheden euro)</i>	2016	2017	2018
Rekenkundig gemiddelde	3.066.577	3.452.994	2.688.486
Laagste waarde	(152.534)	(200.623)	(1.049.239)
Hoogste waarde	8.634.621	13.128.197	6.969.136

Solvabiliteit - Overzicht hogescholen

Solvabiliteitsratio's									
	Graad van financiële onafhankelijkheid			Algemene schuldgraad			Autofinancieringsmarge		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Artevelde	63,23 %	64,53 %	67,92 %	58,16 %	54,96 %	47,24 %	6.196.252	5.510.117	4.564.418
Erasmus	84,27 %	85,34 %	85,90 %	18,67 %	17,17 %	16,42 %	3.753.092	4.301.733	3.778.741
HoGent	81,72 %	81,08 %	80,41 %	22,37 %	23,34 %	24,36 %	8.634.621	7.025.539	6.969.136
LUCA	56,62 %	56,52 %	57,99 %	76,61 %	76,92 %	72,45 %	(8.042)	(70.291)	2.481.178
Howest	63,89 %	71,49 %	59,55 %	56,51 %	39,88 %	67,93 %	4.688.221	4.233.637	2.081.465
KdG	43,51 %	45,85 %	45,96 %	129,85 %	118,10 %	117,57 %	165.642	2.020.581	1.598.358
VIVES Noord	54,05 %	58,43 %	56,88 %	85,00 %	71,13 %	75,82 %	(152.534)	(200.623)	(1.049.239)
TMK	53,82 %	56,52 %	58,70 %	85,82 %	76,93 %	70,35 %	2.097.131	1.996.398	1.598.127
UCLe	55,32 %	57,60 %	56,49 %	80,78 %	73,62 %	77,03 %	3.659.850	2.137.096	5.198.588
UCLi	62,03 %	66,03 %	66,07 %	61,22 %	51,44 %	51,36 %	4.108.502	4.376.676	3.124.134
TMMA	79,43 %	79,64 %	79,37 %	25,90 %	25,57 %	25,99 %	2.895.474	2.632.704	433.245
VIVES Zuid	58,81 %	61,30 %	51,80 %	70,04 %	63,14 %	93,07 %	2.796.051	2.633.328	1.122.391
UCLc									
ODISEE	58,80 %	59,04 %	62,01 %	70,08 %	69,36 %	61,25 %	3.086.004	13.128.197	6.810.877
AP	72,75 %	73,79 %	73,19 %	37,45 %	35,52 %	36,63 %	3.928.813	2.633.673	1.739.686
PXL	78,75 %	79,98 %	79,31 %	26,99 %	25,03 %	26,09 %	2.718.783	2.283.211	2.001.802
HZS	74,63 %	77,01 %	83,52 %	34,00 %	29,85 %	19,73 %	497.372	605.933	562.869
Aggregatie Hs	66,03 %	67,79 %	66,79 %	51,44 %	47,51 %	49,73 %	49.065.232	55.247.910	43.015.774
Rekenkundig gemiddelde	65,10 %	67,14 %	66,57 %	58,72 %	53,25 %	55,20 %	3.066.577	3.452.994	2.688.486
Laagste waarde	43,51 %	45,85 %	45,96 %	18,67 %	17,17 %	16,42 %	(152.534)	(200.623)	(1.049.239)
Hoogste waarde	84,27 %	85,34 %	85,90 %	129,85 %	118,10 %	117,57 %	8.634.621	13.128.197	6.969.136

3.8.4 Rentabiliteit

Bij de beoordeling van de rentabiliteitspositie van de hogeschoolsector wordt nagegaan of de opbrengsten toereikend waren om alle kosten te dekken. Bij het uitvoeren van deze analyse wordt gebruik gemaakt van een drietal ratio's. Bij deze ratio's, de zogenaamde netto-marges, worden de diverse winsten geplaatst t.o.v. de totale bedrijfsopbrengsten.

Netto-marges

In de netto-marges wordt de bedrijfswinst of het bedrijfsverlies, de winst of het verlies uit de gewone bedrijfsuitoefening en de winst of het verlies van het boekjaar gerelateerd aan de totale bedrijfsopbrengsten.

Globaal bekeken lag het rentabiliteitsniveau in 2018 op een vrij goed niveau. De rentabiliteit lag lager dan het vorige boekjaar 2017. De geaggregeerde netto-marges geven een positief beeld. De basis voor dit positief resultaat werd gevormd door de bedrijfswinst (netto-marge 1). De financiële verrichtingen leverden een negatieve bijdrage. De winst uit de gewone bedrijfsuitoefening vertaalde zich in een netto-marge 2 die onder het niveau van netto-marge 1 lag. De invloed van de uitzonderlijke verrichtingen was in 2018 positief (hogere netto-marge 3). De ratio's voor de individuele hogescholen staan op de volgende pagina.

Netto marge			
hoe hoger de ratiowaarde, hoe gunstiger de rentabiliteit			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2016	2017	2018
Netto marge (1)			
Aggregatie Hs	2,25 %	2,49 %	1,54 %
Rekenkundig gemiddelde	2,27 %	2,64 %	1,56 %
Laagste waarde	- 5,76 %	- 2,62 %	- 5,20 %
Hoogste waarde	8,29 %	6,90 %	6,64 %
Netto marge (2)			
Aggregatie Hs	1,90 %	2,33 %	1,14 %
Rekenkundig gemiddelde	1,90 %	2,45 %	1,11 %
Laagste waarde	- 7,22 %	- 3,97 %	- 6,86 %
Hoogste waarde	8,36 %	6,80 %	6,54 %
Netto marge (3)			
Aggregatie Hs	2,92 %	4,79 %	1,70 %
Rekenkundig gemiddelde	2,93 %	5,90 %	1,82 %
Laagste waarde	- 6,74 %	- 3,15 %	- 3,06 %
Hoogste waarde	8,07 %	30,57 %	6,85 %

Rentabiliteit - Overzicht hogescholen

Resultatenratio's

	Netto marge (1)			Netto marge (2)			Netto marge (3)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Artevelde	5,97 %	4,98 %	4,53 %	5,64 %	4,71 %	4,24 %	6,15 %	4,72 %	4,24 %
Erasmus	5,38 %	5,37 %	3,91 %	5,56 %	5,46 %	4,04 %	6,88 %	6,76 %	5,33 %
HoGent	3,39 %	1,93 %	1,16 %	3,46 %	1,96 %	1,16 %	3,43 %	1,95 %	1,18 %
LUCA	- 5,76 %	- 2,62 %	1,90 %	- 7,22 %	- 3,97 %	0,67 %	- 6,74 %	- 3,15 %	1,28 %
Howest	8,29 %	6,33 %	4,99 %	8,36 %	6,38 %	3,92 %	8,07 %	30,57 %	4,44 %
KdG	0,37 %	1,47 %	0,95 %	- 0,45 %	1,49 %	0,92 %	0,57 %	1,69 %	0,67 %
VIVES Noord	- 2,74 %	0,81 %	- 5,20 %	- 4,45 %	- 0,92 %	- 6,86 %	- 4,68 %	16,98 %	- 2,44 %
TMK	3,24 %	2,57 %	3,54 %	3,03 %	3,09 %	2,79 %	3,04 %	2,64 %	2,79 %
UCLe	0,58 %	1,31 %	- 0,79 %	0,60 %	1,31 %	- 0,79 %	1,99 %	2,67 %	0,57 %
UCLi	5,16 %	3,59 %	1,65 %	4,90 %	3,62 %	1,66 %	7,55 %	5,68 %	3,19 %
TMMA	2,10 %	1,57 %	- 2,91 %	2,10 %	2,21 %	- 3,23 %	3,30 %	2,50 %	- 3,06 %
VIVES Zuid	0,85 %	1,92 %	0,04 %	0,78 %	1,89 %	- 0,20 %	0,91 %	1,81 %	- 3,02 %
UCLc									
ODISEE	- 0,12 %	4,91 %	5,08 %	- 1,47 %	3,51 %	3,72 %	0,43 %	7,26 %	6,00 %
AP	2,11 %	0,24 %	- 0,52 %	2,19 %	0,69 %	- 0,80 %	5,68 %	1,73 %	0,25 %
PXL	1,93 %	0,93 %	- 0,02 %	1,93 %	0,92 %	- 0,01 %	2,98 %	2,03 %	0,92 %
HZS	5,64 %	6,90 %	6,64 %	5,46 %	6,80 %	6,54 %	7,29 %	8,61 %	6,85 %
Aggregatie Hs	2,25 %	2,49 %	1,54 %	1,90 %	2,33 %	1,14 %	2,92 %	4,79 %	1,70 %
Rekenkundig gemiddelde	2,27 %	2,64 %	1,56 %	1,90 %	2,45 %	1,11 %	2,93 %	5,90 %	1,82 %
Laagste waarde	- 5,76 %	- 2,62 %	- 5,20 %	- 7,22 %	- 3,97 %	- 6,86 %	- 6,74 %	- 3,15 %	- 3,06 %
Hoogste waarde	8,29 %	6,90 %	6,64 %	8,36 %	6,80 %	6,54 %	8,07 %	30,57 %	6,85 %

3.9 CONCLUSIES FINANCIËLE ANALYSE VAN DE JAARREKENINGEN VAN DE HOGESCHOLEN

De 16 hogescholen laten in 2018 globaal gezien gunstige cijfers optekenen. Het geaggregeerd resultaat en het geaggregeerd bedrijfsresultaat zijn in 2018 beperkt positief. De globale balansstructuren en de liquiditeits- en solvabiliteitscijfers zijn getuige van een sector met voldoende financiële stabiliteit.

De hogescholen investeerden in 2018 significante bedragen in scholenbouw en zullen dat ook de volgende jaren blijven doen. De cijfers zijn gunstig, maar nopen ook tot waakzaamheid. De onderlinge verschillen zijn groot. Acute problemen zijn niet aanwezig, maar nauwgezette opvolging van de individuele resultaten is aangewezen. De sector in zijn geheel staat ook voor uitdagingen. Toekomstige investeringen impliceren op balansniveau een verschuiving van liquide middelen naar onroerende middelen. Voorziene besparingen en beperkte financiële opbrengsten zetten de globale en individuele resultaten onder druk.

De sector realiseerde in het boekjaar 2018 een geaggregeerde bedrijfsopbrengst van 965.949.336 euro, zijnde 4,00 % meer dan in 2017. De bedrijfskosten stegen tot 951.066.913 euro, zijnde + 5,01%. De grotere stijging van bedrijfskosten ten opzichte van de bedrijfsopbrengsten resulteert in een lager bedrijfsresultaat voor 2018: 14.882.423 euro ten opzichte van 23.095.885 euro in 2017. De belangrijkste verklarende factor is de bijkomende inzet van personeel (cf. infra).

Het geaggregeerd financieel resultaat is beperkt negatief in 2018: -3.871.653 euro. De financiële kosten (hoofdzakelijk rentelasten) zijn hoger dan de financiële opbrengsten.

Het geaggregeerd uitzonderlijke resultaat bedraagt 5.379.546 euro.

Voor genoemde componenten resulteren in een geaggregeerde winst van het boekjaar van 16.390.316 euro.

De effectieve werkmiddelen die werden toegekend stijgen in 2018 tot 644.212.303 euro (+22.179.161 euro of +3,57%). Achterliggende factoren zijn de klik, de indexering en de groeipaden. Het aantal studenten onder diplomacontract stijgt tot 126.127 (+428 of +0,34%). De effectieve werkmiddelen per student bedragen 5.107,77 euro (+159,06 euro of +3,21%).

De hogescholen investeerden tijdens het boekjaar 2018 samen 110.464.391 euro. Dit is een significante stijging: +43,85% t.o.v. het vorige boekjaar. De investeringen worden voor 32% gefinancierd met vreemde middelen (+19%), voor 56% met eigen middelen (-8%) en voor 12% met kapitaalsubsidies (-11%). De sector heeft met andere woorden veel geleend in 2018, er werden voor 35,6 mln. euro leningen opgenomen.

Het geaggregeerde balanstotaal steeg tijdens het boekjaar 2018 naar 1.616.797.500 euro (+ 2,80%). De aandelen van de onderliggende componenten wijzigen beperkt. Aan actiefzijde: vaste activa 67,52% (+0,17%), vlottende activa 32,48% (-0,17%). Aan passiefzijde: eigen vermogen 66,79% (-1,00%), voorzieningen 0,77% (-0,03%), schulden 32,45% (+1,04%).

De sector realiseerde over het boekjaar 2018 een positieve netto cashflow ter waarde van 6.536.092 euro. Hierdoor steeg de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen tot 412.028.193 euro.

Ook de geaggregeerde financiële ratio's voor 2018 zijn gunstig.

De geaggregeerde netto-werkingsmiddelen (verschil tussen het beperkt vlottend actief en de schulden op korte termijn) bedroegen 366.364.839 euro. De range tussen de laagste en hoogste waarde is evenwel groot (3.868.039 euro vs 51.113.863 euro), wat illustreert dat de liquiditeitspositie van de individuele hogescholen sterk verschilt.

Ook de globale solvabiliteit is voldoende: de graad van financiële onafhankelijkheid (eigen vermogen / totaal vermogen) bedraagt geaggregeerd 66,57%. Ook hier is er een significante range tussen de laagste en hoogste waarde (45,96% vs 85,90%).

Tot slot, de vergelijking tussen de reële cijfers en de begrote cijfers toont dat de sector voorzichtig begroot. Ter illustratie: begroot resultaat -3.958.873 euro vs reëel resultaat 16.390.316 euro, begrote investeringen 124.674.806 euro vs reële investeringen 110.464.391 euro.

4 ANALYSE VAN DE GEGEVENS BETREFFENDE DE PERSONEELSMFORMATIE EN DE LOONKOSTEN

4.1 INLEIDING

Dit onderdeel van het verslag behandelt de evolutie van het personeelsbestand en van de loonkosten van de hogescholen in het boekjaar 2018. Het bevat voornamelijk geaggregeerde gegevens met - indien nuttig - gegevens per hogeschool. De informatie over het personeelsbestand en de loonkosten is afkomstig uit het excelbestand over de jaarrekening 2018 dat elke hogeschool aan het regeringscommissariaat bezorgt met het oog op de goedkeuring van het dossier. Slechts dankzij de uniformisering van dergelijk bevragsingsbestand is een aggregatie achteraf voor de gehele sector mogelijk.

De personeelsformatie van een hogeschool bestaat uit 3 delen: de statutaire formatie van het onderwijzend personeel (luik 1), de statutaire formatie van het administratief en technisch personeel (luik 2) en de personeelsleden buiten formatie (luik 3). Voor alle personeelsleden die ingeschaald zijn in de statutaire formatie (luik 1 en 2) geldt in principe dat hun rechtspositie geregeld is door de CHO van 11 oktober 2013, bekrachtigd bij het decreet van 20 december 2013. Daarnaast stellen de hogescholen ook personeelsleden buiten de generieke statutaire formatie tewerk: gastprofessoren, statutairen met een ambt op persoonlijke titel, centraal betaalde statutairen, contractuele personeelsleden en inkomende gedetacheerde personeelsleden uit andere (hogere) onderwijsinstellingen. Deze restcategorieën uit luik 3 hebben elk hun specifieke regelgeving.

In de cijfers met betrekking tot het personeelsbestand van een hogeschool wordt er gewerkt met twee soorten gegevens. Enerzijds zijn er de cijfers van de “bezetting”, anderzijds deze van de “tewerkstelling”. De “bezetting” is de weergave van het aantal voltijdse eenheden (hierna VTE’s) titularissen in een bepaald ambt of een bepaalde graad gedurende een volledig boekjaar. Verloven en afwezigheden worden niet verrekend, ambtswijzigingen van benoemden naar een andere tijdelijke functie worden dubbel geteld omdat de bezetting een weergave moet zijn van de totaliteit aan formatieplaatsen. De “tewerkstelling” behelst het aantal VTE’s waarvoor er een loon werd uitbetaald. Deze gegevens bevatten dus het aantal VTE’s dat effectief aan de slag was in de hogescholen, aangevuld met de VTE’s die afwezig waren maar waarvoor het loon toch werd verder betaald⁷.

De cijfers van de bezetting en de tewerkstelling kunnen binnen een hogeschool soms sterk verschillen omdat niet alle titularissen steeds volledig aan het werk zijn. Zij kunnen bijvoorbeeld verlofstelsels opnemen waarbij ze soms niet, of niet volledig, worden vervangen. Daardoor zal het aantal VTE’s tewerkstelling doorgaans lager liggen dan het aantal VTE’s bezetting. De meeste analyses in dit rapport hebben betrekking op de tewerkstelling omdat deze aantallen het best weergeven hoeveel VTE’s werkelijke prestaties geleverd hebben en/of een weerslag hebben op de loonkosten. Waar relevant worden ook de begrote cijfers opgenomen in de rapportering.

⁷ Dat is ondermeer het geval bij ziekteverlof van benoemde personeelsleden en bij uitgaande detacheringen.

De niet op de statutaire formatie opgenomen personeelsleden uit luik 3 dienen in de jaarlijkse bevraging door het regeringscommissariaat naast de opgave van het aantal VTE's eveneens te worden gecatalogeerd naar de aard van hun functie, zodat het mogelijk wordt om ook binnen deze grote groep naar analogie van de "statutairen" uit luik 1 en 2 de categorie-opdeling te maken naar onderwijzend personeel (afgekort OP) of administratief en technisch personeel (afgekort ATP). Aangezien wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening behoren tot de opdracht van het OP, worden de contractuelen van wie de opdracht zich binnen deze twee subcategorieën situeert, als OP beschouwd. Contractuele arbeiders en bedienden met een administratieve of technische functie worden bij het ATP ondergebracht.

Hogescholen kunnen ook een beroep doen op gastprofessoren. Voor de verwerking in de tabellen en grafieken in dit rapport die een opdeling naar OP of ATP vergen, worden gastprofessoren steeds bij het OP ondergebracht aangezien deze categorie louter met onderwijsactiviteiten kan worden belast. In beperkte mate worden gastprofessoren soms via factuur betaald i.p.v. via een arbeidsovereenkomst. Hoewel deze gastprofs geen personeelslid zijn van de hogeschool in kwestie, worden ook deze prestaties omgezet naar VTE's zodat we een volledig beeld krijgen van alle geleverde onderwijsprestaties, ongeacht de bezoldigingsvorm.

De geaggregeerde loonkosten 2018 worden vergeleken met deze van het voorgaande boekjaar. Naast de officiële 80/20-ratio⁸ berekent het regeringscommissariaat sinds enige jaren ook een aangepaste, alternatieve ratio waarin rekening gehouden wordt met de vaak niet onbelangrijke impact van de defiscaliseringmiddelen. Samen met de door het regeringscommissariaat ontwikkelde economische loonnorm geven deze drie ratio's inzicht in de verhouding loonkosten/werkingsopbrengsten.

De basiscijfers rond studentenaantallen werden door het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (verder AHOVOKS) aangeleverd.

Wanneer er verwezen wordt naar de begrote cijfers zijn dit steeds de cijfers van de laatste begrotingswijziging die in voorkomend geval nog na de goedkeuring van de initiële begroting werd ingediend. Hetzelfde geldt voor de goedgekeurde begrote personeelsformatie: deze geven telkens de situatie weer na de laatste formatiewijziging voor zover deze er geweest is.

⁸ Berekend op de wijze vastgelegd in artikel 14 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 betreffende de begroting en de personeelsformatie voor de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap.

4.2 GEAGGREGEERDE PERSONEELSGEGEVENS: EFFECTIEVE TEWERKSTELLING 2018

4.2.1 Geaggregeerde totale personeelstewerkstelling: evolutie 2017-2018 en vergelijking realisatie 2018 met begroting 2018

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van JAARREKENING 2017 / BEGROTING 2018							
Personeelstewerkstelling ten opzichte van jaarrekening 2017	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17	BG - Boekjaar	JR18-BG18	JR18-BG18
	2017	2018	absolute	relatieve	2018	absolute	relatieve
	<i>(in VTE - 2 decimalen)</i>		wijziging	wijziging	<i>(in VTE)</i>	afwijking	afwijking
Onderwyzend personeel (*)	7 048,21	7 227,22	+ 179,02	+ 2,54 %	7 246,07	- 18,85	- 0,26 %
Administratief en technisch personeel (**)	3 021,27	3 154,91	+ 133,64	+ 4,42 %	3 194,89	- 39,99	- 1,25 %
Totale personeelstewerkstelling	10 069,48	10 382,13	+ 312,65	+ 3,10 %	10 440,96	- 58,83	- 0,56 %

Personeelstewerkstelling ten opzichte van begroting 2018	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR18-BG18	JR18-BG18
	2018	2018	absolute	relatieve
	<i>(in VTE - 2 decimalen)</i>		afwijking	afwijking
Onderwyzend personeel (*)	7 227,22	7 246,07	- 18,85	- 0,26 %
Administratief en technisch personeel (**)	3 154,91	3 194,89	- 39,99	- 1,25 %
Totale personeelstewerkstelling	10 382,13	10 440,96	- 58,83	- 0,56 %

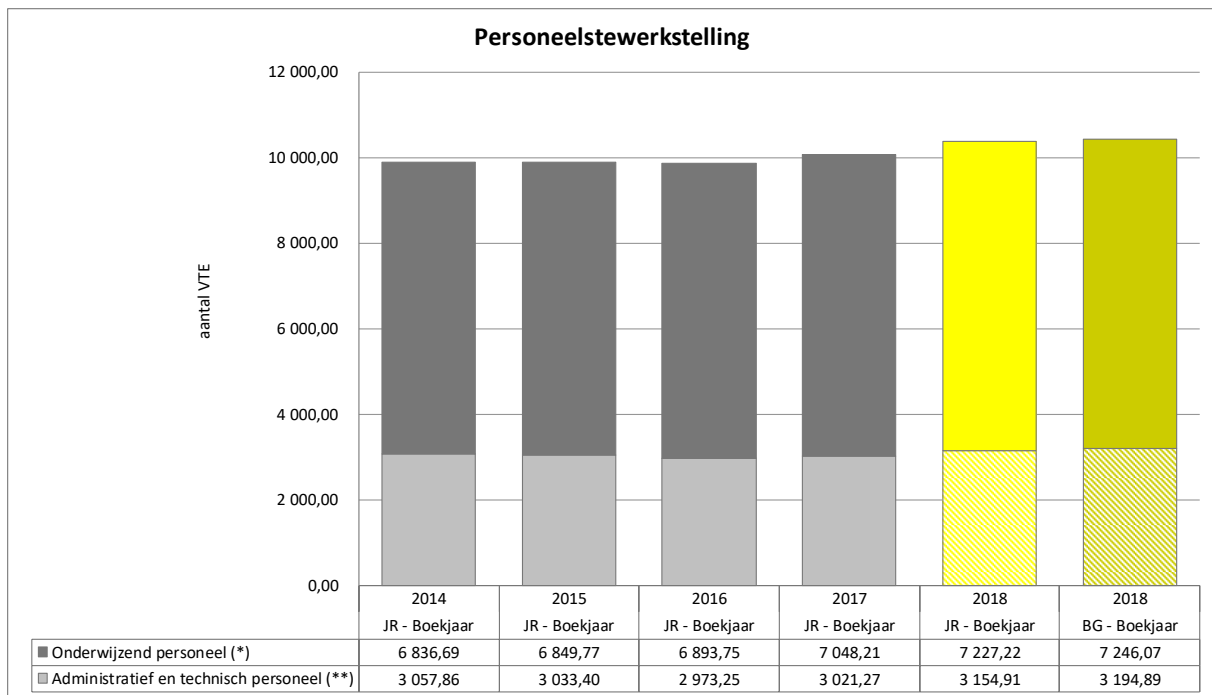
- (*) statutair OP
gastprofessoren
centraal betaald OP
contractueel OP (onderzoekers - wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening)
inkomend gedetacheerd OP
- (**) statutair ATP
personeel op persoonlijke titel (PPT)
centraal betaald ATP (AP - TP - MVD)
contractueel ATP (AP - TP - arbeiders)
inkomend gedetacheerd ATP

Deze cijfers geven een zicht op de tewerkstelling omgezet in VTE's zoals ze werden gerapporteerd in de jaarrekening 2018 (JR). Alle VTE's zijn erin opgenomen: zowel deze op als buiten de statutaire formatie en opgedeeld in de groepen OP en ATP. Over alle personeelscategorieën en statuten heen waren er 10.382,2 VTE's tewerkgesteld gedurende het boekjaar 2018⁹. Ten opzichte van het vorige boekjaar steeg de tewerkstelling in de hogescholen in 2018 met 312,65 VTE's of 3,10%. In beide categorieën was er een stijging, waarbij het ATP het sterkst toenam met 4,42%.

De begrote tewerkstelling werd in globaliteit niet volledig aangewend. Er was een beperkte onderbenutting van 0,56% of 58,83 begrote VTE's. Realisatie en begroting lagen bij de tewerkstelling van het OP dicht bij elkaar: slechts 0,26% of 18,85 VTE's werden niet ingevuld. Het verschil bij het ATP was iets groter. Hier werden er 39,99 VTE's of 1,25% niet gerealiseerd zoals gepland.

Gespreid over de periode 2014-2018 geeft de evolutie van de personeelstewerkstelling in de hogescholen het onderstaande beeld. De laatste staaf (lichtgroen kleur) heeft betrekking op de begrote cijfers voor 2018.

⁹ In deze cijfers zijn ook de VTE's aan inkomende detacheringen vervat. Hierdoor ontstaat er een beperkte dubbel telling van maximaal 16,75 VTE's op het niveau van de tewerkstelling aangezien deze personeelsleden ook nog op de formatie in de hogeschool van herkomst staan, voor zover ze vanuit een andere hogeschool zijn gedetacheerd.

Het OP van de hogescholen vertoonde een sterke daling in 2014 (minus 16,8% of 1.387 VTE's) als gevolg van de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten en de overheveling van de personeelsleden die verbonden waren aan deze opleidingen. Sinds 2015 zit het OP weer in stijgende lijn. Na een beperkte toename in 2015 (+0,19%) en 2016 (+0,64%) steeg het aantal VTE's OP in 2017 in hoge mate met 154,56 VTE's of 2,24%. Ook in 2018 werd een gelijkaardige sterke stijging opgetekend met 179,02 VTE's.

Het effect van de integratie-operatie resulteerde in 2014 ook voor het ATP in een daling: het globale bestand daalde met 307 VTE's of 9,13%. Zowel in 2015 als in 2016 daalden de VTE's ATP verder, respectievelijk met 0,80% en 1,98%. Deze trend werd in 2017 omgebogen door een stijging met 48,02 VTE's of 1,62%. In 2018 zette de toename van de VTE's ATP zich verder met een zeer sterke stijging met 133,64 VTE's (4,42%).

4.2.2 Geaggregeerde totale personeelstewerkstelling van de diverse categorieën op en buiten de statutaire formatie: grafische weergave evolutie 2017 en 2018

PERSONEELSTEWERKSTELLING - FORMATIE en BUITEN FORMATIE				
Personeelstewerkstelling ten opzichte van jaarrekening 2017	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17
	2017	2018	absolute	relatieve
	(in VTE - 2 decimalen)		wijziging	wijziging
Personeel op formatie	8 145,46	8 289,71	+ 144,25	+ 1,77 %
Personeel buiten formatie	1 924,02	2 092,42	+ 168,41	+ 8,75 %
Totale personeelstewerkstelling	10 069,48	10 382,13	+ 312,65	+ 3,10 %

Personeelstewerkstelling	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(% aandeel in de totale personeelstewerkstelling)	2017	2018
Personeel op formatie	80,89 %	79,85 %
Personeel buiten formatie	19,11 %	20,15 %

Binnen het OP en ATP kunnen er twee personeelscategorieën worden onderscheiden naargelang de aard van hun arbeidsverhouding: “statutairen” en “anderen”.

De eerste categorie heeft een decretale rechtspositieregeling¹⁰, wordt betaald via AHOVOKS en is aangesteld in een ambt waarin er in voorkomend geval benoemd kan worden. Deze ambten staan op luik 1 en 2 van de personeelsformatie.

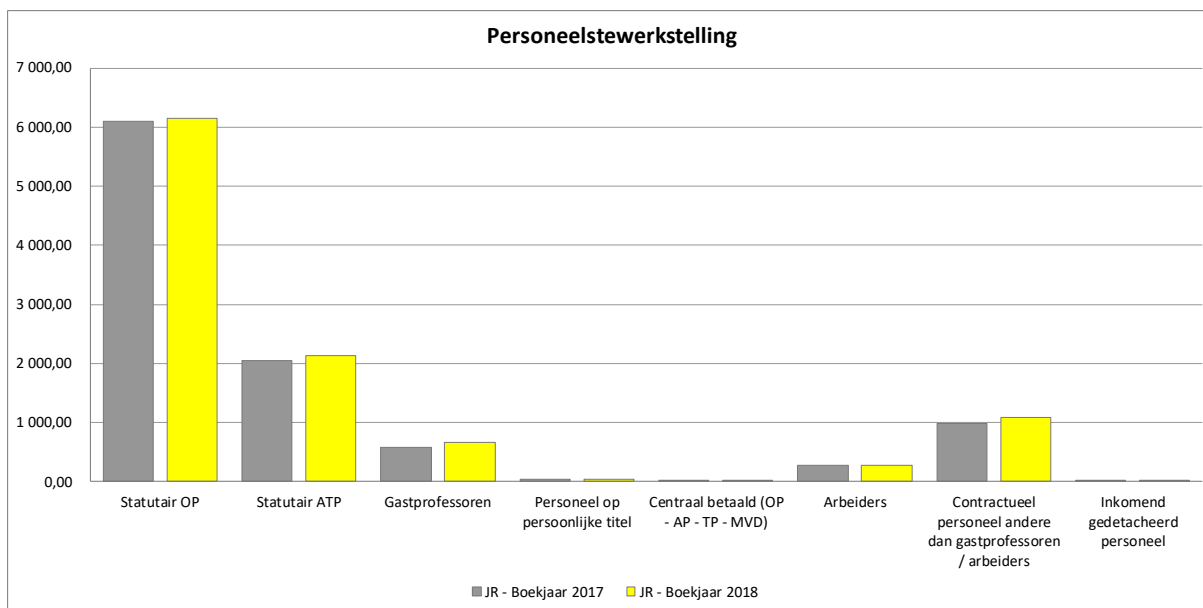
De “anderen” worden op enkele uitzonderingen na voornamelijk tewerkgesteld via een arbeidsovereenkomst, zijn in principe nooit benoembaar en worden rechtstreeks betaald via de hogeschool. Het merendeel zijn (pure) contractuelen. Binnen deze groep op luik 3 van de personeelsformatie zijn er echter nog enkele personeelsleden die ofwel via overgangsrechten hun oude benoemde statuut behouden hebben¹¹, ofwel statutair zijn, maar centraal betaald worden of afkomstig zijn uit een andere hogeschool via detachering. In de delen 4.2.6 en 4.2.7 worden de subgroepen op en buiten de statutaire formatie verder in detail besproken.

De statutaire tewerkstelling op formatie steeg in absolute cijfers met 144,25 VTE's in 2018. De stijging bij de tewerkstelling buiten het statutaire kader was nog iets sterker en bedroeg 168,41 VTE's. Het procentuele aandeel van de statutairen op formatie in de globale personeelstewerkstelling daalde licht van 80,89% naar 79,85%. Het procentuele aandeel van de personeelsleden buiten de statutaire formatie in de tewerkstelling tikte af op 20,15%.

De evolutie bij de verschillende categorieën binnen de personeelstewerkstelling tussen 2017 en 2018 wordt hieronder grafisch en in tabel weergegeven.

¹⁰ Statutaire personeelsleden in vrije gesubsidieerde hogescholen hebben daarnaast in tweede orde ook nog een onderliggende contractuele grondslag voor hun arbeidsrelatie via arbeidsovereenkomst.

¹¹ MVDP (meester, vak- en dienstpersoneel) en OHP (opvoedend hulppersoneel).

PERSONEELSTEWERKSTELLING - OP + ATP - Detail

Personeelstewerkstelling ten opzichte van jaarrekening 2017	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17
	2017	2018	absolute	relatieve
	<i>(in VTE - 2 decimalen)</i>		wijziging	wijziging
Statutair OP	6 100,05	6 156,67	+ 56,62	+ 0,93 %
Statutair ATP	2 045,41	2 133,04	+ 87,62	+ 4,28 %
Gastprofessoren	580,29	663,83	+ 83,53	+ 14,40 %
Personeel op persoonlijke titel	36,67	29,91	- 6,76	- 18,44 %
Centraal betaald (OP - AP - TP - MVD)	17,34	13,29	- 4,05	- 23,36 %
Arbeiders	280,19	279,67	- 0,52	- 0,18 %
Contractueel personeel andere dan gastprofessoren / arbeiders	990,88	1 088,98	+ 98,11	+ 9,90 %
Inkomend gedetacheerd personeel	18,65	16,75	- 1,90	- 10,20 %
Totale personeelstewerkstelling	10 069,48	10 382,13	+ 312,65	+ 3,10 %

Personeelstewerkstelling	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>(% aandeel in de personeelstewerkstelling)</i>	2017	2018
Statutair OP	60,58 %	59,30 %
Statutair ATP	20,31 %	20,55 %
Gastprofessoren	5,76 %	6,39 %
Personeel op persoonlijke titel	0,36 %	0,29 %
Centraal betaald (OP - AP - TP - MVD)	0,17 %	0,13 %
Arbeiders	2,78 %	2,69 %
Contractueel personeel andere dan gastprofessoren / arbeiders	9,84 %	10,49 %
Inkomend gedetacheerd personeel	0,19 %	0,16 %

Het statutair OP bleef de grootste groep, maar moest aan relatief belang inboeten met een aandeel van 59,30% ondanks de toename met 56,62 VTE's. Het aantal gastprofessoren nam veel sterker toe met maar liefst 83,53 VTE's of 14,40%. De globale stijging bij de brede categorie van OP die besproken werd onder punt 4.2.1 was dus grotendeels te danken aan een sterk gestegen inzet van gastprofessoren, naast een beperktere stijging van het statutaire OP-kader.

Het statutair ATP nam in 2018 sterk toe met 87,62 VTE's of 4,28%. Deze groep bekleedde hiermee het tweede grootste aandeel binnen de globale personeelstewerkstelling met een aandeel van 20,55%.

Het contractuele kader van bedienden steeg het sterkst met 98,11 VTE's of 9,90%. Hierdoor lag het relatieve aandeel van deze groep in de tewerkstelling met 10,49% licht hoger dan in 2017. Het aandeel van de arbeiders zakte verder naar 2,69%.

Het contingent aan personeelsleden met een ambt op persoonlijke titel en centraal betaalden daalde verder met 6,76 VTE's als gevolg van pensioneringen.

Het aantal inkomende detacheringen daalde met 1,90 VTE's of 10,20% naar 16,75 VTE's.

4.2.3 Evolutie personeelstewerkstelling per hogeschool 2016-2018

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de wijzigingen in de globale tewerkstelling per hogeschool over de drie laatste boekjaren. De variatie tussen het boekjaar 2018 en het vorige boekjaar 2017 wordt eveneens per hogeschool weergegeven.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Totaal per hogeschool - Evolutie					
Personeelstewerkstelling (aantal VTE)	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17
	2016	2017	2018	absolute wijziging	relatieve wijziging
Artevelde	893,95	952,73	976,86	+ 24,13	+ 2,53 %
Erasmus	530,85	535,24	551,24	+ 16,00	+ 2,99 %
HoGent	1 221,59	1 215,26	1 236,22	+ 20,96	+ 1,72 %
LUCA	438,38	432,27	433,02	+ 0,75	+ 0,17 %
Howest	453,71	473,32	509,12	+ 35,80	+ 7,56 %
KdG	872,78	893,57	921,43	+ 27,86	+ 3,12 %
VIVES Noord	313,16	306,71	307,16	+ 0,45	+ 0,15 %
TMK	560,85	570,76	587,19	+ 16,43	+ 2,88 %
UCLe	624,13	624,55	646,86	+ 22,31	+ 3,57 %
UCLi	465,63	453,02	455,73	+ 2,71	+ 0,60 %
TMMA	528,12	539,65	576,88	+ 37,23	+ 6,90 %
VIVES Zuid	644,02	683,48	703,80	+ 20,32	+ 2,97 %
ODISEE	826,02	825,15	844,23	+ 19,08	+ 2,31 %
AP	791,56	838,10	888,95	+ 50,85	+ 6,07 %
PXL	631,39	658,96	675,18	+ 16,22	+ 2,46 %
HZS	70,86	66,70	68,26	+ 1,56	+ 2,34 %
Aantal VTE personeelstewerkstelling	9 867,00	10 069,48	10 382,13	+ 312,65	+ 3,10 %

In 2018 nam de tewerkstelling in alle hogescholen toe.

4.2.4 Statutair OP op formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2018 en vergelijking met 2017 per groep en per ambt

De volgende tabel toont de geaggregeerde personeelsformatie voor het OP op het niveau van de tewerkstelling voor 2018. De ambten worden per decretaal gedefinieerde groep weergegeven. Er wordt een onderscheid gemaakt naargelang de statutaire toestand van de personeelsleden (benoemd, tijdelijk met overgangsrecht of tijdelijk).

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ONDERWIJZEND PERSONEEL (OP) per AMBT

Ambt	JR - Boekjaar 2018			
	Vast	TOR (tijd. art. 318) (tijd. art. 307)	Tijdelijk	Totaal
Groep 1				
1. praktijklector	622,27	0,00	486,53	1 108,80
2. lector	2 571,70	0,00	1 657,43	4 229,13
3. hoofdpraktijklector	25,22		5,25	30,47
4. hoofdlector	129,19		49,65	178,84
Totaal	3 348,38	0,00	2 198,86	5 547,24
Groep 2				
5. assistent	61,21	0,50	78,10	139,81
6. praktijkassistent	13,85	0,00	72,02	85,87
7. doctor-assistent	0,00	0,00	16,02	16,02
8. werkleider	11,53	0,00	0,00	11,53
Totaal	86,59	0,50	166,14	253,23
Groep 3				
9. docent	252,69	0,00	74,39	327,08
10. hoofddocent	15,18	0,00	5,80	20,98
11. hoogleraar	5,80	0,00	1,25	7,05
12. gewoon hoogleraar	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	273,67	0,00	81,44	355,11
Groep 4				
13. lesgever (art. 326 bis)		1,10		1,10
TOTAAL ONDERWIJZEND PERSONEEL	3 708,63	1,60	2 446,44	6 156,67

In 2018 waren er 6.156,67 VTE's als statutair OP aan de slag in de hogescholen. De tewerkstelling binnen het statutaire OP-kader steeg met 56,62 VTE's ten opzichte van 2017 (zie ook punt 4.2.2.).

Aangezien de hogescholen voor het leeuwendeel instaan voor de organisatie van de professionele bachelor opleidingen waarbij het OP in principe vanuit groep 1 tewerkgesteld wordt, vormde groep 1 ook in 2018 de grootste groep binnen het statutair OP. Binnen deze groep waren de lectoren opnieuw het ruimst vertegenwoordigd.

Groep 3 kwam numeriek op de tweede plaats. Groep 2 vormde de kleinste groep. De ambten van groep 2 en 3 zijn voornamelijk verbonden aan de academische opleidingen in de hogescholen. Het betreft de academische opleidingen aan de Schools of Arts en de Hogere Zeevaartschool. Binnen deze groepen waren de docenten (327,08 VTE's) het talrijkst, gevolgd door de assistenten (139,81 VTE's). Hoewel de praktijkassistenten (85,87 VTE's) op een afzonderlijke lijn zijn opgenomen in bovenstaand overzicht wegens afwijkende bepalingen¹² ten opzichte van de assistent, is dit geen ambt op zich, maar een aparte functie/titel binnen het ambt van assistent, waardoor ook alle praktijkassistenten eigenlijk tot de groep van assistenten behoren.

¹² Zie artikelen V.125 CHO (geen recht op vrijstelling voor behalen doctoraat) en V.141 CHO (afwijkende aanstellingstermijn)

Groep 4 bleef beperkt in omvang aangezien enkel de lesgevers uit de conservatoria die hun ambt via overgangsmaatregel behouden hebben hierin werden ondergebracht. Dit aantal betreft nog slechts 1,10 VTE. Er was nog slechts 0,5 VTE assistent die als tijdelijk personeelslid met overgangrecht fungeerde.

De evolutie van het aantal tewerkgestelde statutaire OP-ambten per groep en ambt ten opzichte van 2017 geeft het volgende beeld:

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ONDERWIJZEND PERSONEEL (OP) per AMBT				
Ambt	Evolutie : Boekjaar 2018 - Boekjaar 2017			
	Vast	TOR (tijd. art. 318) (tijd. art. 307)	Tijdelijk	Totaal
Groep 1				
1. praktijklector	+ 14,61	+ 0,00	+ 9,86	+ 24,47
2. lector	+ 99,92	+ 0,00	- 36,64	+ 63,28
3. hoofdpraktijklector	+ 3,14		- 0,92	+ 2,22
4. hoofdlector	+ 0,33		- 9,17	- 8,85
Totaal	+ 118,00	+ 0,00	- 36,88	+ 81,12
Groep 2				
5. assistent	- 8,23	+ 0,00	+ 1,12	- 7,11
6. praktijkassistent	+ 2,68	+ 0,00	+ 2,47	+ 5,15
7. doctor-assistent	+ 0,00	+ 0,00	- 0,76	- 0,76
8. werkleider	- 1,57	+ 0,00	+ 0,00	- 1,57
Totaal	- 7,12	+ 0,00	+ 2,82	- 4,29
Groep 3				
9. docent	- 17,24	+ 0,00	- 6,30	- 23,53
10. hoofddocent	- 0,82	+ 0,00	+ 5,55	+ 4,73
11. hoogleraar	- 1,50	+ 0,00	+ 0,10	- 1,40
12. gewoon hoogleraar	+ 0,00	+ 0,00	+ 0,00	+ 0,00
	- 19,56	+ 0,00	- 0,65	- 20,20
Groep 4				
13. lesgever (art. 326 bis)		+ 0,00		+ 0,00
TOTAAL ONDERWIJZEND PERSONEEL	+ 91,32	+ 0,00	- 34,70	+ 56,62

De sterkste stijging in absolute cijfers tekende zich af bij de lectoren die met 63,28 VTE's toenamen in 2018. Zij worden gevolgd door de praktijklectoren met een aangroei van 24,47 VTE's. Globaal steeg de tewerkstelling binnen groep 1 met 81,12 VTE's.

Het aantal bevorderingsambten bij de hoofdlectoren en hoofdpraktijklectoren nam verder af met respectievelijk 9,17 VTE's en 0,92 VTE's. Binnen groep 1 resulteerden de personeelsbewegingen in een toename van het aantal benoemden met 118 VTE's.

Het aantal ambten binnen groep 2 daalde verder met 4,29 VTE's. Bij de assistenten verdwenen er globaal 7,11 VTE's. De praktijkassistenten stegen daarentegen met 5,11 VTE's. Bij de doctor-assistenten was er een globale daling met 0,76 VTE's.

Groep 3 daalde ook verder met 20,20 VTE's. Het aantal docenten en hoogleraren nam respectievelijk af met 23,53 VTE's en 1,40 VTE's. Enkel bij de docenten gebeurden er voor 4,73 VTE's bevorderingen naar het ambt van hoofddocent.

4.2.5 Statutair ATP op formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2018 en vergelijking met 2017 per niveau en per graad

De onderstaande tabel geeft de geaggregeerde personeelsformatie weer voor het ATP op het niveau van de tewerkstelling voor 2017. De ambten worden per niveau en per graad getoond.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL (ATP) per AMBT			
Ambt	JR - Boekjaar 2018		
	Vast	Tijdelijk	Totaal
Niveau A	Niveau A		
1. Graad A5	4,00	4,00	8,00
2. Graad A4	25,59	17,82	43,41
3. Graad A3	123,44	82,12	205,56
4. Graad A2	269,91	156,61	426,52
5. Graad A1	63,79	84,06	147,85
Totaal	486,72	344,61	831,33
Niveau B	Niveau B		
5. Graad B3	63,06	18,95	82,01
6. Graad B2	391,52	142,60	534,12
7. Graad B1	161,60	171,99	333,58
Totaal	616,18	333,54	949,72
Niveau C	Niveau C		
8. Graad C2	146,95	24,50	171,45
9. Graad C1	89,19	51,57	140,76
Totaal	236,14	76,07	312,21
Niveau D	Niveau D		
10. Graad D2	14,80	5,64	20,44
11. Graad D1	15,26	4,08	19,34
Totaal	30,06	9,72	39,78
TOTAAL ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL	1 369,10	763,94	2 133,04

In 2018 waren er 2.133,04 VTE's als statutair ATP tewerkgesteld. Hierbij vormden de ambten uit niveau B (bachelorniveau) de grootste groep, gevolgd door de groep van niveau A (masterniveau).

De evolutie van de cijfers van het aantal tewerkgestelde statutaire VTE's ATP ten opzichte van 2017 geeft het volgende beeld:

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL (ATP) per AMBT

Ambt	Evolutie : Boekjaar 2018 - Boekjaar 2017		
	Vast	Tijdelijk	Totaal
Niveau A	Niveau A		
1. Graad A5	- 0,33	+ 0,50	+ 0,17
2. Graad A4	- 2,49	+ 4,57	+ 2,09
3. Graad A3	+ 7,43	+ 1,83	+ 9,26
4. Graad A2	+ 21,39	+ 0,23	+ 21,63
5. Graad A1	+ 1,58	+ 8,46	+ 10,05
Totaal	+ 27,59	+ 15,60	+ 43,19
Niveau B	Niveau B		
5. Graad B3	+ 9,18	+ 0,59	+ 9,77
6. Graad B2	+ 31,10	+ 5,47	+ 36,57
7. Graad B1	+ 12,34	- 13,51	- 1,18
Totaal	+ 52,62	- 7,45	+ 45,17
Niveau C	Niveau C		
8. Graad C2	+ 10,42	- 5,72	+ 4,70
9. Graad C1	+ 0,88	- 11,89	- 11,01
Totaal	+ 11,30	- 17,62	- 6,32
Niveau D	Niveau D		
10. Graad D2	+ 0,07	+ 2,20	+ 2,28
11. Graad D1	+ 0,48	+ 2,82	+ 3,30
Totaal	+ 0,56	+ 5,02	+ 5,58
TOTAAL ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL	+ 92,07	- 4,44	+ 87,62

In 2018 steeg de tewerkstelling binnen het statutair ATP-kader met 87,62 VTE's. De sterkste toename met 45,17 VTE's werd opgetekend binnen het niveau B, gevolg door het niveau A met een stijging van 43,19 VTE's. In het niveau C daalde de tewerkstelling met 6,32 VTE's. Binnen het niveau D steeg de tewerkstelling met 5,58 VTE's.

4.2.6 Personeel buiten de statutaire formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2018 en vergelijking met 2017

PERSONEELSTEWERKSTELLING - PERSONEEL BUITEN FORMATIE (BF) per AMBT					
Ambt	JR - Boekjaar 2017		JR - Boekjaar 2018		Evolutie : Boekjaar 2018 - Boekjaar 2017
Gastprofessoren (onderwijs) - Alle studiegebieden					
a. geboekt op RR 62		517,90		588,82	+ 70,92
- betaald via het ministerie van onderwijs en vorming	179,34		202,77		+ 23,43
- betaald via de instelling	338,56		386,05		+ 47,49
b. geboekt op RR 61		62,39		75,00	+ 12,61
Totaal		580,29		663,83	+ 83,53
Personeelsleden op persoonlijke titel					
a. administratief personeel		0,00		0,00	+ 0,00
b. opvoedend hulp personeel (OHP)		36,67		29,91	- 6,76
Totaal		36,67		29,91	- 6,76
Centraal betaalde personeelsleden					
a. onderwijzend personeel		7,14		5,25	- 1,89
- onderwijzend personeel (excl. kinéfonders t.l.v. centraal fonds)	6,21		4,45		- 1,76
- kinéfonders t.l.v. centraal fonds: weder tewerkgesteld in eigen instelling	0,93		0,80		- 0,13
- kinéfonders t.l.v. centraal fonds: weder tewerkgesteld buiten eigen instelling					
- kinéfonders t.l.v. centraal fonds: zonder wedertewerkstelling					
b. administratief personeel		2,35		2,21	- 0,14
c. opvoedend personeel		3,92		2,33	- 1,59
d. MVD-personeel		3,93		3,50	- 0,43
Totaal		17,34		13,29	- 4,05
Contractuele personeelsleden (andere dan gastprofessoren)					
a. bedienden		990,88		1 088,98	+ 98,11
- administratief personeel	495,44		549,91		+ 54,47
- technisch personeel	148,22		150,06		+ 1,85
- onderzoekers	292,64		331,71		+ 39,07
- in kader van wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening	54,58		57,30		+ 2,72
b. arbeiders		280,19		279,67	- 0,52
Totaal		1 271,06		1 368,65	+ 97,59
Getachteerde personeelsleden					
a. inkomende getachteerde personeelsleden - OP		13,51		12,47	- 1,04
b. inkomende getachteerde personeelsleden - ATP		5,14		4,28	- 0,86
Totaal		18,65		16,75	- 1,90
TOTAAL PERSONEEL BUITEN FORMATIE		1 924,02		2 092,42	+ 168,41

In 2018 waren er 2.092,42 VTE's personeelsleden buiten de statutaire formatie werkzaam. Deze groep personeelsleden telde zowel statutaire¹³ als contractuele personeelsleden en gastprofessoren (tewerkgesteld via arbeidsovereenkomst of op zelfstandige basis).

In 2018 steeg het aantal personeelsleden buiten formatie met 168,41 VTE's.

De statutaire personeelsleden met een ambt op persoonlijke titel en de centraal betaalden daalden respectievelijk met 6,76 VTE's en 4,05 VTE's door pensioneringen. Op termijn zullen beide categorieën volledig verdwijnen.

Na de sterke daling van het aantal bedienden in 2016 (-47,47 VTE's) groeide hun totaal aantal weer aan in 2017 met bijna 32 VTE's. Deze aangroei werd in 2018 verdergezet met 98,11 VTE's. Het aantal arbeiders daalde verder met 0,52 VTE's.

¹³ statutairen met een ambt op persoonlijke titel en de centraal betaalde statutairen

4.2.7 Gastprofessoren

Een contractueel personeelslid belast met onderwijs wordt voor het overeenstemmende jaarvolume steeds bij de subcategorie gastprofessoren ondergebracht.

Op basis van de vorige tabel kan worden afgeleid dat het aantal gastprofessoren sterk toenam met 83,53 VTE's. De hogescholen verklaren deze tendens vanuit de stijgende nood aan het invullen van soms zeer beperkte opdrachten met specialisten uit een bepaald vakgebied die tevens nog zeer nauw bij de praktijk betrokken zijn.

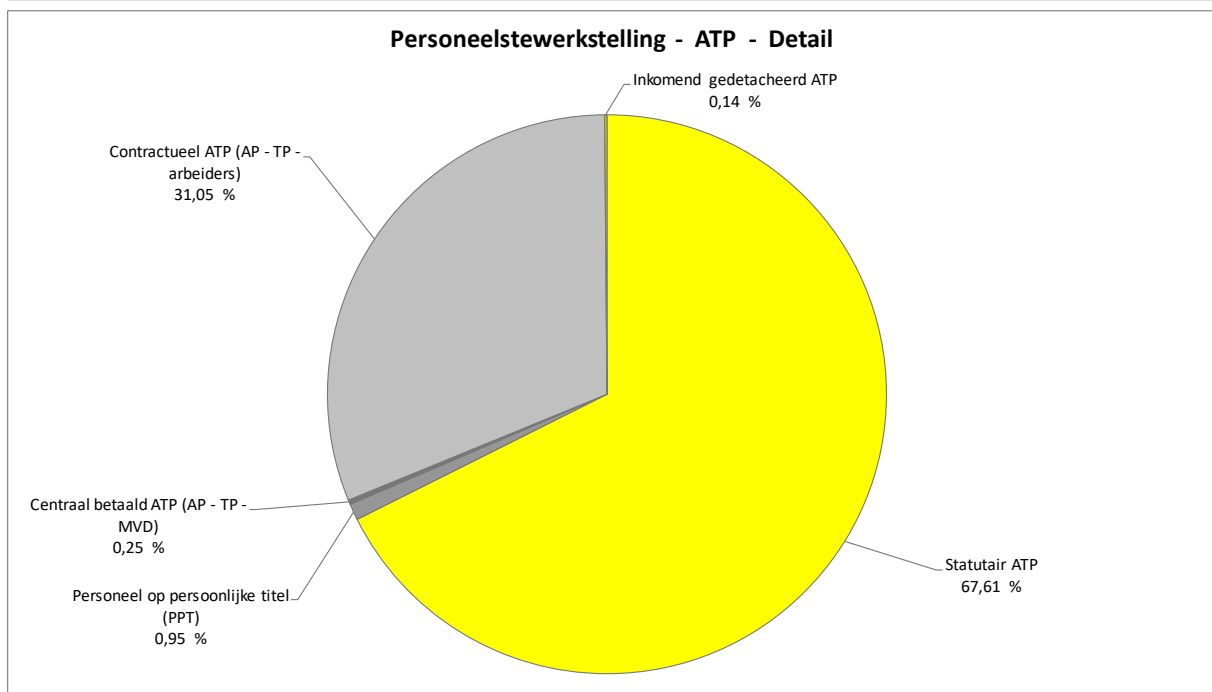
Het aantal gastprofessoren betaald via AHOVOKS steeg met 23,43 VTE's. De stijging bij de gastprofessoren betaald via het eigen sociaal secretariaat lag dubbel zo hoog (+47,49 VTE's). Het aantal VTE's gastprofessoren via factuur steeg met 12,61 VTE's.

Gastprofessoren (onderwijs)	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
Procentueel aandeel in totale tewerkstelling OP	2017	2018
Gastprofessoren (onderwijs)		
- geboekt op RR 62	7,35 %	8,15 %
- betaald via het ministerie van onderwijs en vorming	2,54 %	2,81 %
- betaald via de instelling	4,80 %	5,34 %
- geboekt op RR 61	0,89 %	1,04 %
Totaal	8,23 %	9,19 %
Totale tewerkstelling OP	7 048,21	7 227,22

Het aandeel van de gastprofessoren binnen de totale tewerkstelling OP¹⁴ bleef ook in 2018 in globaal nog beperkt. Deze verhouding kwam globaal op 9,19% uit. De contractuele gastprofessoren betaald via het eigen sociaal secretariaat van de hogeschool vormden procentueel het hoogste aandeel met 5,34%.

¹⁴ De totale tewerkstelling OP bevat het statutair OP op en buiten formatie evenals de gastprofs en de contractuele personeelsleden die belast zijn met onderzoek of maatschappelijke dienstverlening.

4.2.8 Geaggregeerde procentuele aandelen per subcategorie binnen het OP en het ATP

Wanneer alle OP-leden die tewerkgesteld waren in het boekjaar 2018 worden samengenomen, blijkt 85,19% onder hen een statutaire tewerkstelling te hebben. Zoals hierboven gezien, bedroeg het aandeel van de gastprofessoren 9,19% van het totaal aantal OP-leden.

Het aandeel van het contractuele OP (andere dan gastprofessoren) dat belast was met toegepast wetenschappelijk onderzoek en/of wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening situeerde zich op 5,38% van alle OP-leden. De centraal betaalden maakten minder dan één procent uit. Het aandeel van de inkomende gedetacheerden was eveneens uiterst beperkt.

Wanneer de overeenkomstige gegevens over de personeelstewerkstelling voor alle ATP'ers¹⁵ worden samengebracht, bleken ook in 2018 de statutairen nog steeds de grootste groep uit te maken met een aandeel van 67,61%. Dit aandeel lag wel een stuk lager dan dat van de statutaire OP-leden.

Het aandeel van de contractuele VTE's dat belast was met administratieve of technische taken situeerde zich op 31,05%. De ATP-leden met een ambt op persoonlijke titel maakten 0,95% van het totaal uit. De centraal betaalden vertegenwoordigden slechts 0,25%.

Het aandeel van de inkomende gedetacheerde ATP-leden was ook hier uiterst beperkt.

4.2.9 VTE's OP en ATP per subcategorie per hogeschool in 2018

Hierna volgt een overzicht per hogeschool van het aantal VTE's personeelstewerkstelling in 2018 opgedeeld naar OP en ATP met respectievelijk de diverse samenstellende categorieën.

¹⁵ Een contractueel personeelslid belast met administratieve of technische taken wordt als ATP gecatalogeerd.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Indeling per personeelscategorie (detail)

Personeelstewerkingstelling per categorie

(aantal VTE)

JR - Boekjaar 2018

	OP						ATP						Totaal
	Statutair OP	Gastprofessoren	Centraal betaald OP	Contractueel OP onderzoekers wetenschappelijke en maat- schappelijke dienstverlening	Inkomend gedetacheerd OP	Totaal OP	Statutair ATP	Personeel op persoonlijke titel (PPT)	Centraal betaald ATP (AP - TP - MVD)	Contractueel ATP (AP - TP - arbeiders)	Inkomend gedetacheerd ATP	Totaal ATP	
Artevelde	621,57	3,80	1,55	36,09	0,00	663,01	226,68	4,50	1,83	80,84	0,00	313,85	976,86
Erasmus	320,18	52,85	0,00	6,48	0,00	379,51	107,91	1,00	1,00	61,82	0,00	171,73	551,24
Artesis													
HoGent	631,34	119,29	0,00	45,26	0,00	795,89	271,16	0,00	2,50	166,67	0,00	440,33	1 236,22
LUK													
LUCA	244,68	40,01	0,00	15,66	0,68	301,03	118,57	1,33	0,00	11,89	0,20	131,99	433,02
Howest	276,28	51,82	0,00	37,46	0,00	365,56	74,29	0,50	0,37	68,40	0,00	143,56	509,12
KdG	555,00	43,00	0,45	8,47	0,00	606,92	227,53	6,17	0,50	80,31	0,00	314,51	921,43
VIVES Noord	197,65	24,85	0,00	6,23	3,60	232,33	56,49	1,70	0,00	15,59	1,05	74,83	307,16
TMK	397,23	17,06	0,00	33,30	0,00	447,59	66,89	2,60	0,00	70,11	0,00	139,60	587,19
UCle	417,14	47,32	0,75	13,16	1,61	479,98	129,87	2,10	0,33	34,54	0,04	166,88	646,86
UCLi	279,00	14,05	1,00	32,05	3,01	329,11	100,51	2,23	0,00	23,88	0,00	126,62	455,73
TMMA	334,81	49,40	0,00	21,83	0,00	406,04	101,52	1,00	0,00	68,32	0,00	170,84	576,88
KAHO													
VIVES Zuid	439,94	64,71	0,00	21,12	3,15	528,92	122,54	1,60	0,00	50,74	0,00	174,88	703,80
TMA													
Plantijn													
PHL													
UCLC													
ODISEE	462,05	33,82	0,20	31,80	0,00	527,87	221,25	2,05	0,88	92,18	0,00	316,36	844,23
XIOS													
AP	495,15	79,87	0,50	35,75	0,05	611,32	215,76	1,80	0,00	57,08	2,99	277,63	888,95
PXL	440,31	15,39	0,80	43,72	0,37	500,59	79,65	1,00	0,63	93,31	0,00	174,59	675,18
HZS	44,34	6,58	0,00	0,63	0,00	51,55	12,42	0,33	0,00	3,96	0,00	16,71	68,26
Totaal	6 156,67	663,83	5,25	389,01	12,47	7 227,22	2 133,04	29,91	8,04	979,64	4,28	3 154,91	10 382,13

4.3 RELEVANTE CIJFERGEGEVENS OP BASIS VAN DE EVOLUTIE VAN DE PERSONEELSTEWERKSTELLING IN DE PERIODE 2014-2018

4.3.1 Verhouding OP/ATP in de periode 2014-2018

Het rapport van het regeringscommissariaat rond de werkdruk in de hogescholen uit 2012 gaf aan dat de werkdruk van het OP kan worden verlicht door bepaalde administratieve taken door het ATP te laten uitvoeren in het kader van ondersteunende maatregelen. Een goed evenwicht vinden is de boodschap. Een (te) klein OP kader ingevolge een (te) groot ATP kader kan immers de werkdruk van het OP evenzeer doen toenemen. Om na te gaan hoe de hogescholen zich onderling positioneren, is het nuttig de verhouding OP/ATP in een hogeschool te berekenen.

Uit de bestanden van het regeringscommissariaat werden de cijfers rond de tewerkstelling tussen 2014 en 2018 gegenereerd. Ook het contractueel personeel wordt in de cijfers toegewezen aan hetzij de categorie OP, hetzij de categorie ATP volgens de systematiek die voorheen werd toegelicht.

Globaal evolueerde de tewerkstelling in de hogescholen tussen 2014 en 2018 verdeeld over de categorieën OP en ATP als volgt:

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie						
Personeelstewerkstelling	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>(in VTE - 2 decimalen)</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2018
Onderwijzend personeel (*)	6 836,69	6 849,77	6 893,75	7 048,21	7 227,22	7 246,07
Administratief en technisch personeel (**)	3 057,86	3 033,40	2 973,25	3 021,27	3 154,91	3 194,89
Totale personeelstewerkstelling	9 894,56	9 883,17	9 867,00	10 069,48	10 382,13	10 440,96

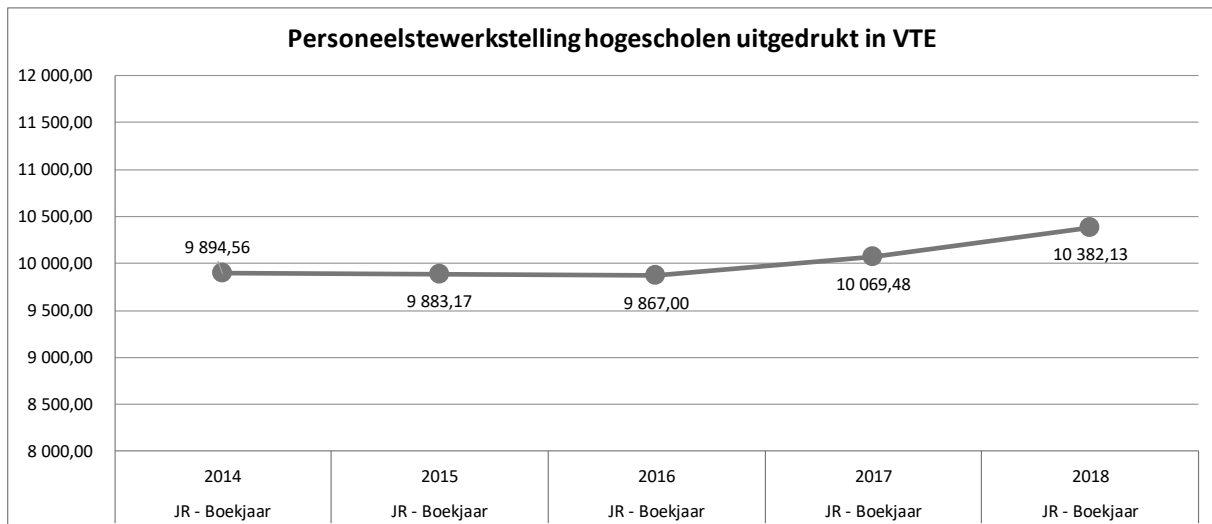
Personeelstewerkstelling	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>(% aandeel in de totale personeelstewerkstelling)</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2018
Onderwijzend personeel (*)	69,10 %	69,31 %	69,87 %	70,00 %	69,61 %	69,40 %
Administratief en technisch personeel (**)	30,90 %	30,69 %	30,13 %	30,00 %	30,39 %	30,60 %

- (*) statutair OP
 gastprofessoren
 centraal betaald OP
 contractueel OP (onderzoekers - wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening)
 inkomend gedetacheerd OP
- (**) statutair ATP
 personeel op persoonlijke titel (PPT)
 centraal betaald ATP (AP - TP - MVD)
 contractueel ATP (AP - TP - arbeiders)
 inkomend gedetacheerd ATP

Het aandeel van het OP in de personeelstewerkstelling steeg jaarlijks licht tot en met 2017. Deze trend werd in 2018 gebroken door een iets gestegen aandeel van het ATP binnen de verhouding OP/ATP. Afgerond situeerde deze zich nog steeds op 70/30.

4.3.2 Evolutie geaggregeerde aantal VTE's tewerkstelling in de periode 2014-2018

De historische evolutie van het aantal VTE's tewerkstelling in de hogescholen over de periode 2014-2018 ziet er grafisch als volgt uit:

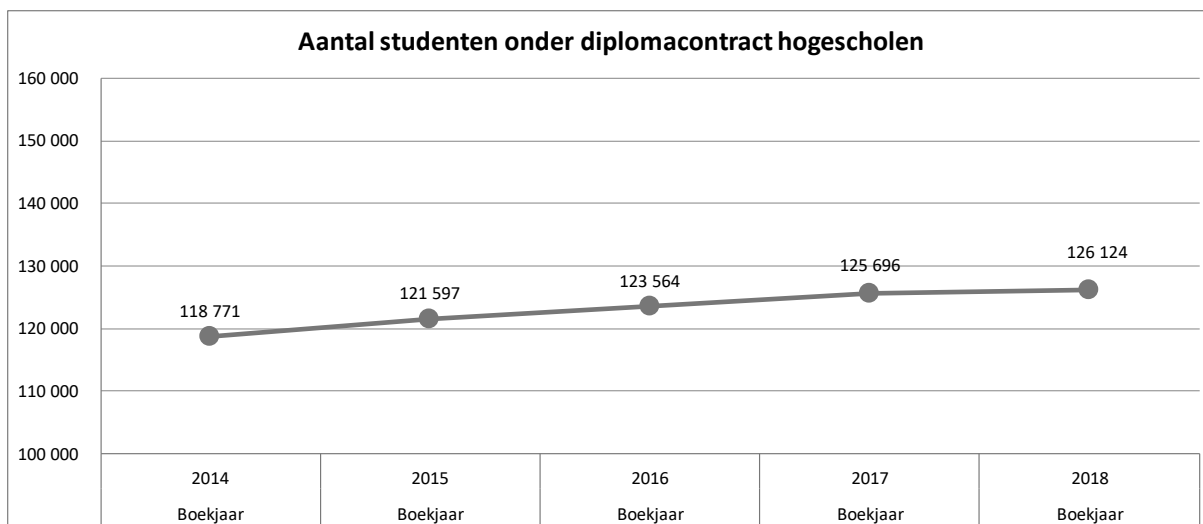
De geleidelijk dalende trend in de personeelstewerkstelling van de hogescholen in de periode 2014-2016 werd voor het eerst in 2017 doorbroken. In 2018 werd de stijging versneld verdergezet.

4.3.3 Evolutie aantal studenten in de periode 2014-2018

De cijfers van de studentenaantallen zijn afkomstig van AHOVOKS¹⁶. De onderstaande tabel geeft het aantal unieke studenten (actief en uitgeschreven) per hogeschool onder diplomacontract weer. Wanneer een student meerdere inschrijvingen heeft in eenzelfde hogeschool (bvb. tegelijkertijd in de academische bachelor en master hoger kunstonderwijs), wordt hij/zij per hogeschool slechts één maal geteld. Naast de actieve, nog steeds ingeschreven studenten worden ook de uitgeschreven studenten meegeteld omdat deze ook tot een werkbelasting voor het personeel hebben geleid gedurende een bepaalde periode tijdens het betrokken academiejaar. Voor gezamenlijk georganiseerde opleidingen werden de studenten aan de betrokken hogescholen toegewezen met toepassing van de in de overeenkomst vastgelegde verdeelsleutel. Voor het boekjaar 2018 werden de studentenaantallen van het academiejaar 2017-2018 als referentiejaar gebruikt.

Grafisch geeft dit het volgende beeld voor het volledige hogescholenveld:

¹⁶ Deze werden op 24 februari 2019 uit de Databank Hoger Onderwijs gegenereerd.

Door de integratie-operatie met volledig effect in het boekjaar 2014 gingen er 18.962 academische hogeschoolstudenten over naar de universiteiten. Vanaf het boekjaar 2015 zette de jaarlijks stijgende trend van voordien zich weer verder. Ook in 2018 steeg het aantal studenten verder met 428 bijkomende inschrijvingen onder diplomacontract.

Per hogeschool was de evolutie als volgt:

STUDENTEN - Aantal studenten onder diplomacontract per boekjaar					
Aantal studenten onder diplomacontract	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018
Artevelde	12 311	12 661	12 782	13 052	13 015
Erasmus	4 877	5 174	5 432	5 655	5 606
HoGent	13 369	13 661	13 995	14 132	14 243
LUCA	2 500	2 975	3 078	3 117	3 173
Howest	5 651	5 670	5 809	5 867	5 991
KdG	11 837	12 504	12 231	12 579	13 097
VIVES Noord	3 451	3 487	3 622	3 569	3 500
TMK	6 755	7 089	7 476	7 726	7 536
UCLe	8 037	8 100	8 553	8 457	8 256
UCLi	6 127	5 513	5 179	4 706	4 561
TMMA	6 762	7 242	7 696	7 853	8 389
VIVES Zuid	8 782	8 762	8 800	8 975	9 034
UCLc	891	793			
ODISEE	11 060	10 919	10 525	10 323	10 155
AP	8 588	8 955	9 948	11 143	11 374
PXL	7 081	7 438	7 815	7 964	7 631
HZS	692	654	623	578	563
Totaal aantal studenten onder diplomacontract	118 771	121 597	123 564	125 696	126 124

4.3.4 Evolutie aantal VTE studenten versus aantal VTE tewerkstelling in de periode 2014-2018

Wanneer de studentenaantallen over de referentieperiode vergeleken worden met de tewerkstelling, uitgedrukt in VTE's personeel, geeft dit een indicatie van de wijze waarop de hogescholen in hun personeelsbeleid zijn omgegaan met de wijzigende omstandigheden. De basisfinanciering die een hogeschool ter beschikking heeft, vormt hierbij een belangrijke factor. Een toename in studentenaantallen betekent niet automatisch een onmiddellijke stijging van de financiering. Het financieringsmechanisme van het hoger onderwijs bevat immers een vertragend effect voor de stijging van het aantal studenten op de evolutie van de werkingsuitkeringen. Door het vijfjarig tijdsvenster dat start in het academiejaar t-7/t-6 en eindigt in het academiejaar t-3/t-2, houdt de evolutie van de tewerkstelling geen gelijke tred met de stijgende evolutie van de studenten. Wijzigingen in studentenaantallen, vertaald in financieringspunten, worden in de berekening van de werkingsuitkeringen slechts na 2 jaar opgenomen. Doordat er bovendien gerekend wordt op basis van een voortschrijdend gemiddelde over 5 academiejaren voltrekt het effect zich slechts geleidelijk met 1/5 per jaar. Indien de hogescholen bijkomende VTE's willen inzetten om een studentenstijging op te vangen, dienen ze hiervoor in de eerste jaren uit hun reserves te putten. In dit opzicht is het belangrijk dat de hogescholen over een basisreserve aan geldmiddelen blijven beschikken.

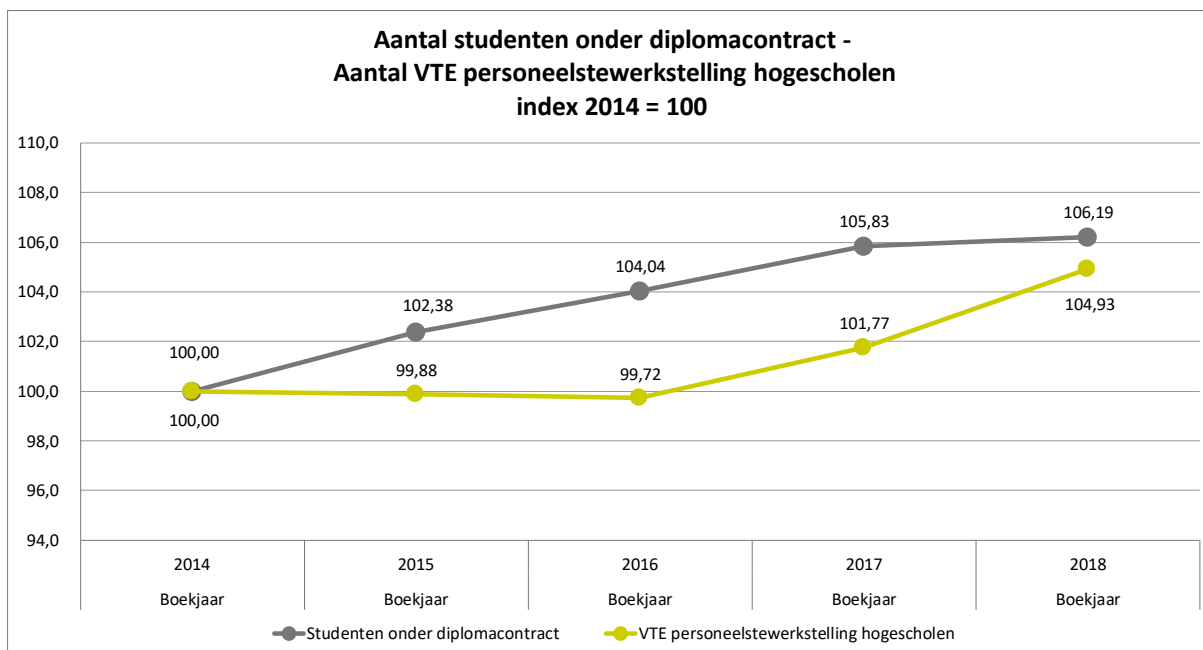
Onderstaande tabel geeft de procentuele toe- of afname weer van respectievelijk het aantal studenten en het aantal VTE's personeel tewerkstelling in de periode 2014-2018.

Aantal studenten onder diplomacontract	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR18-JR14 absolute wijziging	JR18-JR14 relatieve wijziging
	2014	2015	2016	2017	2018		
Studenten onder diplomacontract	118.771,00	121.597,00	123.564,00	125.696,00	126.124,00	+ 7.353,00	+ 6,19 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		+ 2.826,00	+ 1.967,00	+ 2.132,00	+ 428,00		
. Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 2,38 %	+ 1,62 %	+ 1,73 %	+ 0,34 %		
. index 2014 = 100	100,0	102,4	104,0	105,8	106,2		

Aantal VTE personeelstewerkstelling hogescholen	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR18-JR14 absolute wijziging	JR18-JR14 relatieve wijziging
	2014	2015	2016	2017	2018		
VTE personeelstewerkstelling hogescholen	9.894,56	9.883,17	9.867,00	10.069,48	10.382,13	+ 487,58	+ 4,93 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		- 11,39	- 16,17	+ 202,48	+ 312,65		
. Jaarlijkse relatieve wijziging		- 0,12 %	- 0,16 %	+ 2,05 %	+ 3,10 %		
. index 2014 = 100	100,0	99,9	99,7	101,8	104,9		

De gestage aangroei van de studenten sinds 2014 heeft zich in 2017 voor het eerst vertaald in een toename van het aantal VTE's personeelsleden waarbij het aantal VTE's personeel procentueel iets meer toenam dan het aantal studenten. Voor 2018 werd deze inhaalbeweging nog versterkt: het aantal VTE's personeelsleden nam toe met 3,10%. De procentuele stijging van de VTE's personeel over de volledige referentieperiode met 4,93% evenaart evenwel nog deze van de studenten niet die met 6,19% toenamen.

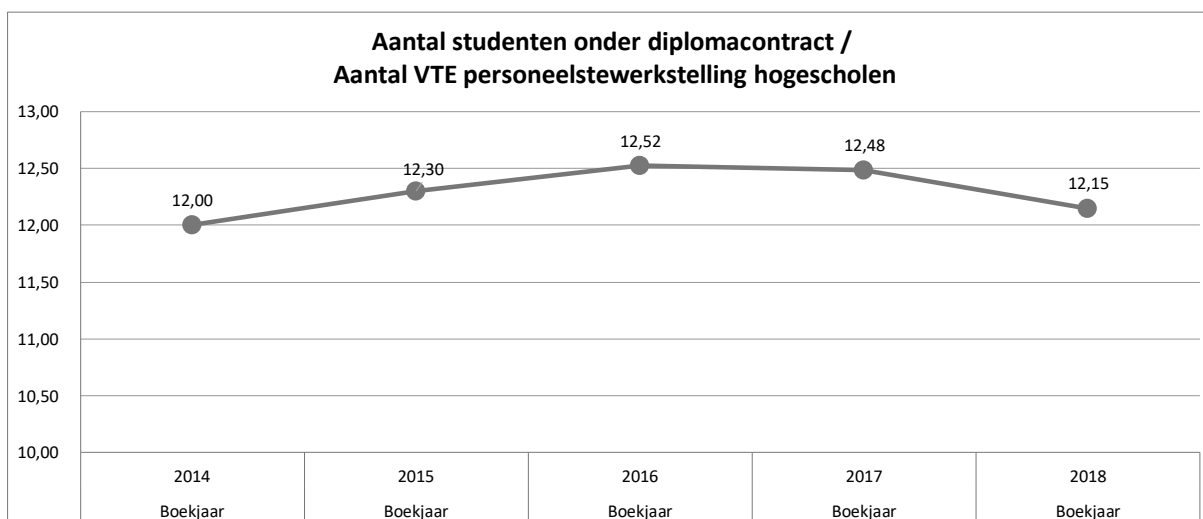
De voorgaande gegevens rond studentenaantallen en VTE's personeel kunnen worden samengebracht door het aantal studenten onder diplomacontract per VTE tewerkstelling te berekenen. Dit geeft het volgende resultaat:

In bovenstaande grafiek wordt het boekjaar 2014 als nulmeting gebruikt voor de verhouding tussen het aantal studenten onder diplomacontract en het aantal VTE's personeelstewerkstelling. De stijging bij het aantal VTE's tewerkstelling sinds 2017 betekent een gunstige evolutie voor de werkdruk bij de personeelsleden.

4.3.5 Evolutie aantal studenten per VTE tewerkstelling in de periode 2014-2018

Wanneer het aantal VTE's studenten onder diplomacontract per VTE tewerkstelling wordt berekend, bleek de evolutie ook in 2018 gunstig te zijn: er was een verdere daling.

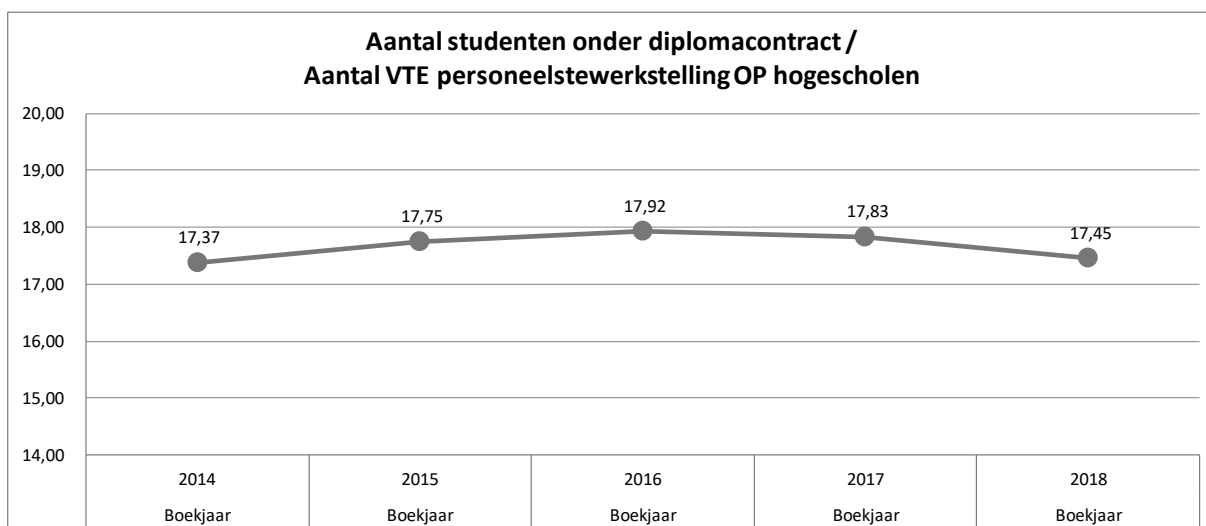

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerkstelling hogescholen	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR18-JR14 absolute wijziging	JR18-JR14 relatieve wijziging
	2014	2015	2016	2017	2018		
Studenten onder diplomacontract / VTE personeelstewerkstelling hogescholen	12,00	12,30	12,52	12,48	12,15	+ 0,14	+ 1,20 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		+ 0,30	+ 0,22	- 0,04	- 0,33		
. Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 2,50 %	+ 1,78 %	- 0,32 %	- 2,68 %		
. index 2014 = 100		102,5	104,3	104,0	101,2		

De jaarlijks stijgende trend van deze ratio werd in 2017 tot een halt gebracht door de sterker gestegen personeelstewerkstelling. Dit zette zich ook in 2018 verder en resulteerde in een lichte daling van deze ratio met 2,68% of 0,33 student per VTE. Door de bijkomende inzet van personeel in 2018 bedroeg deze ratio 12,15 studenten per VTE personeel tegenover 12,48 in 2017.

4.3.6 Evolutie aantal studenten per VTE OP tewerkstelling 2014-2018

Onderstaande grafiek geeft de evolutie van het aantal studenten per VTE OP in de referentieperiode.

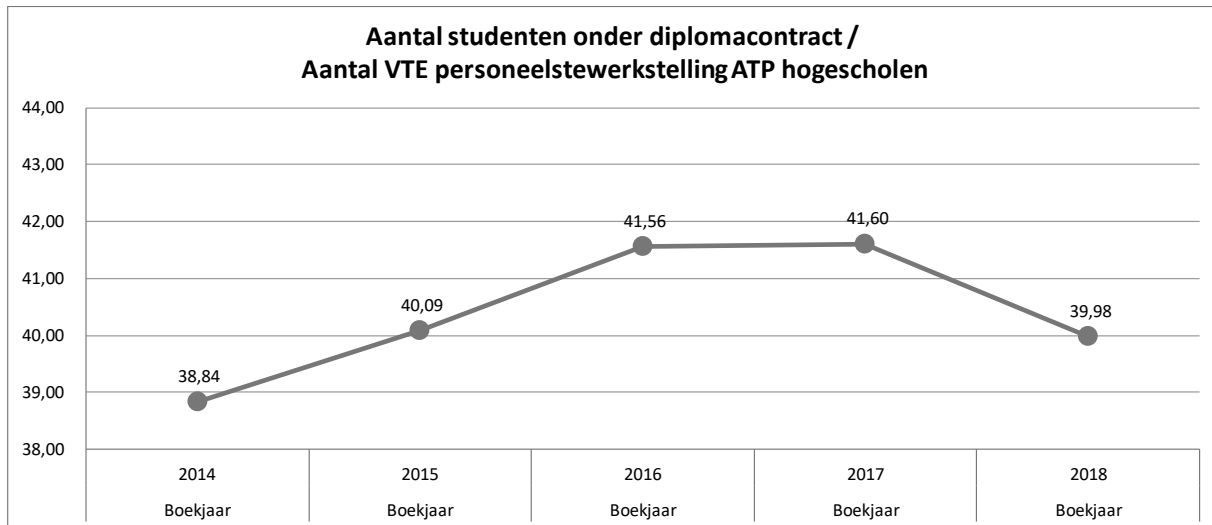

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerkstelling OP hogescholen	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR18-JR14 absolute wijziging	JR18-JR14 relatieve wijziging
	2014	2015	2016	2017	2018		
Studenten onder diplomacontracten / VTE personeelstewerkstelling OP hogescholen	17,37	17,75	17,92	17,83	17,45	0,08	+ 0,45 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		+ 0,38	+ 0,17	- 0,09	- 0,47		
. Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 2,18 %	+ 0,97 %	- 0,50 %	- 2,64 %		
. index 2014 = 100		102,2	103,2	102,7	100,5		

In 2018 daalde deze ratio met 0,45% naar 17,45 studenten per VTE OP. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de VTE's van bepaalde opleidingen in het hoger kunstonderwijs met een sterk uitgebouwde vorm van individueel onderwijs een milderend effect hebben op deze geaggregeerde ratio. Ook deze ratio benadert opnieuw het niveau van 2014 en lag nog slechts 0,45% hoger dan in 2014.

4.3.7 Evolutie aantal studenten per VTE ATP tewerkstelling 2014-2018

Dezelfde oefening kan ook worden gemaakt voor de ratio aantal studenten per VTE ATP.

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerking ATP hogescholen	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR18-JR14 absolute wijziging	JR18-JR14 relatieve wijziging
	2014	2015	2016	2017	2018		
Studenten onder diplomacontract / VTE personeelstewerking ATP hogescholen	38,84	40,09	41,56	41,60	39,98	1,14	+ 2,92 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		+ 1,24	+ 1,47	+ 0,05	- 1,58		
. Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 3,20 %	+ 3,67 %	+ 0,11 %	- 3,81 %		
. index 2014 = 100		103,2	107,0	107,1	102,9		

In 2018 waren er 39,98 studenten per VTE ATP in de hogescholen op geaggregeerd niveau. De sterk gestegen inzet op ATP zorgde ervoor dat deze ratio voor het eerst sinds 2014 weer daalde. Deze ratio lag in 2018 nog 2,92% hoger dan in 2014.

4.3.8 Ratio aantal studenten per VTE tewerkingstelling per hogeschool in 2018

Hierna worden de studenten/staf ratio's voor 2018 weergegeven per hogeschool.

De eerste tabel toont het aantal studenten per VTE tewerkingstelling voor alle personeelsleden samen per hogeschool.

STUDENTEN - PERSONEELSTEWERKSTELLING - Ratio

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerkstelling	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018
Artevelde	14,90	14,66	14,30	13,70	13,32
Erasmus	8,97	9,58	10,23	10,57	10,17
HoGent	10,50	10,93	11,46	11,63	11,52
LUCA	6,35	6,71	7,02	7,21	7,33
Howest	12,35	12,69	12,80	12,40	11,77
KdG	14,79	14,82	14,01	14,08	14,21
VIVES Noord	10,77	10,87	11,57	11,64	11,39
TMK	11,72	12,61	13,33	13,54	12,83
UCLe	14,73	14,46	13,70	13,54	12,76
UCLi	11,13	11,48	11,12	10,39	10,01
TMMA	12,23	13,40	14,57	14,55	14,54
VIVES Zuid	13,72	13,33	13,66	13,13	12,84
UCLc	11,30	15,15			
ODISEE	13,37	13,21	12,74	12,51	12,03
AP	10,46	11,23	12,57	13,30	12,79
PXL	11,49	11,88	12,38	12,09	11,30
HZS	9,82	9,06	8,79	8,67	8,25
studenten onder diplomacontract / VTE personeelstewerkstelling hogescholen	12,00	12,30	12,52	12,48	12,15

De tweede en derde tabel bevatten het aantal studenten onder diplomacontract respectievelijk per VTE OP en per VTE ATP. Bij de interpretatie van de studenten/OP-ratio dient er voor de hogescholen met hoger kunstonderwijs rekening gehouden te worden met de hoge mate van individuele begeleiding van de studenten die deze ratio naar beneden duwt. Voor de HZS heeft de ontubbeling van de opleidingsprogramma's in de Nederlandse en Franse taalrol eveneens een belangrijk effect.

STUDENTEN - PERSONEELSTEWERKSTELLING OP - Ratio

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerkstelling OP	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018
Artevelde	21,79	21,48	20,80	20,12	19,63
Erasmus	13,54	14,22	14,92	15,32	14,77
HoGent	17,36	17,58	17,86	18,20	17,90
LUCA	9,15	9,55	9,95	10,31	10,54
Howest	17,54	17,93	17,91	17,02	16,39
KdG	21,77	21,99	20,92	21,03	21,58
VIVES Noord	14,87	15,01	15,64	15,57	15,06
TMK	15,02	16,19	17,08	17,38	16,84
UCLe	18,71	19,43	18,26	17,99	17,20
UCLi	14,67	15,47	15,27	14,34	13,86
TMMA	17,40	19,62	20,98	20,73	20,66
VIVES Zuid	18,79	17,67	18,08	17,22	17,08
UCLc	14,92	19,65			
ODISEE	21,63	21,29	20,64	20,22	19,24
AP	15,69	16,35	18,03	19,04	18,61
PXL	15,75	16,08	16,62	16,23	15,24
HZS	14,10	12,86	12,30	11,55	10,92
Studenten onder diplomacontract / VTE personeelstewerkstelling OP hogescholen	17,37	17,75	17,92	17,83	17,45

STUDENTEN - PERSONEELSTEWERKSTELLING ATP - Ratio

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerkstelling ATP	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018
Artevelde	47,09	46,21	45,74	42,94	41,47
Erasmus	26,60	29,40	32,58	34,03	32,64
HoGent	26,54	28,90	31,96	32,21	32,35
LUCA	20,76	22,58	23,85	23,98	24,04
Howest	41,68	43,48	44,91	45,63	41,73
KdG	46,18	45,42	42,46	42,59	41,64
VIVES Noord	39,07	39,42	44,38	46,05	46,77
TMK	53,40	56,95	60,74	61,21	53,98
UCLe	69,23	56,52	54,90	54,78	49,47
UCLi	46,19	44,49	40,99	37,68	36,02
TMMA	41,18	42,31	47,70	48,82	49,10
VIVES Zuid	50,85	54,22	55,97	55,31	51,66
UCLc	46,58	66,20			
ODISEE	34,99	34,77	33,30	32,80	32,10
AP	31,40	35,86	41,49	44,06	40,97
PXL	42,55	45,56	48,45	47,37	43,71
HZS	32,35	30,66	30,84	34,71	33,69
Studenten onder diplomacontract / VTE personeelstewerkstelling ATP hogescholen	38,84	40,09	41,56	41,60	39,98

4.4 GEAGGREGEERDE PERSONEELSKOSTEN

4.4.1 Geaggregeerde personeelskosten volgens betalingsinstantie: evolutie 2017 versus 2018

De personeelskosten van de hogescholen kunnen via twee kanalen worden uitbetaald:

- via AHOVOKS voor alle statutaire loonkosten, aangevuld met een deel van de loonkosten van gastprofessoren voor zover de hogeschool hiervoor kiest,
- via een door de hogeschool aangeduid privaat sociaal secretariaat ("via de instelling") voor de bezoldigingskosten van de contractuelen.

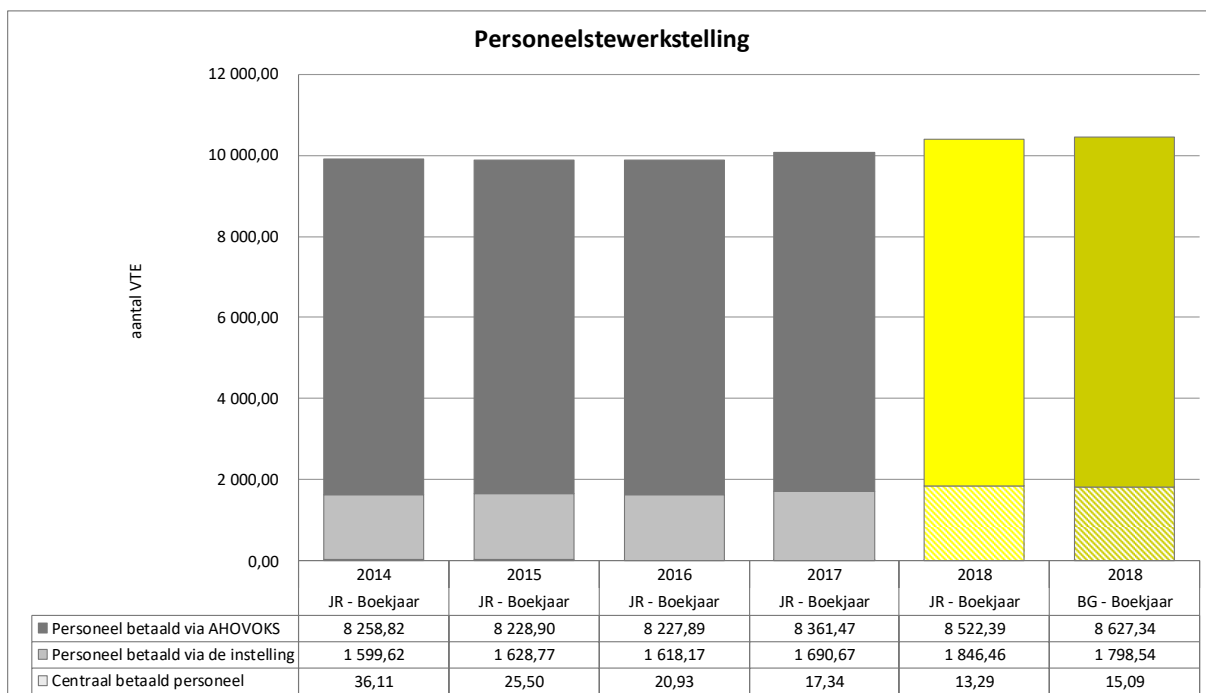
Daarnaast betaalt AHOVOKS via een afzonderlijke basisallocatie nog een beperkt aantal statutairen in een overgangssituatie die niet rechtstreeks op de werkingsuitkeringen van een hogeschool worden betaald, maar er toch grotendeels tewerkgesteld zijn (de "centraal betaalden").

De meeste hogescholen werven gastprofessoren voor beperkte, gespecialiseerde opleidingsonderdelen en contractuelen voor projecten op niet-permanente financieringsbasis. In beide gevallen is dit ingegeven door de flexibiliteit van de aard van de tewerkstelling. Aangezien de statutairen nog steeds het merendeel van het personeelsbestand uitmaken, is de bezoldigingskost via AHOVOKS het grootst.

Evolutie bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen : · ten opzichte van jaarrekening 2017	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17
		2017	2018	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	650 631 796	679 519 516	+ 28 887 720	+ 4,44 %
· betaald via het Ministerie van Onderwijs en Vorming - AHOVOKS		559 917 592	579 891 075	+ 19 973 484	+ 3,57 %
· betaald via de instelling		90 714 204	99 628 440	+ 8 914 236	+ 9,83 %

De totale loonkosten stegen in 2018 sterk met 28,9 miljoen euro of 4,44%. De loonkosten via AHOVOKS kwamen bijna 3,6% hoger uit dan in het boekjaar 2018; deze voor de contractuelen stegen nog sterker met 9,83%. Deze stijging was in de eerste plaats het gevolg van de uitbreiding van het personeelscontingent met 312,65 VTE's. Ook de spilindex die in augustus 2018 werd overschreden, genereerde een meerkost van aangezien de lonen vanaf 1 oktober 2018 met 2% werden verhoogd. Daarnaast speelden de automatische biënnales in de loonschalen, ambtswijzigingen, mandaatvergoedingen, ... eveneens een rol in de sterke toename van de loonkosten in 2018.

De onderstaande grafiek toont de evolutie van de tewerkstelling (in VTE's) in de periode 2014-2018 naargelang de betalingsinstantie. Tussen 2017 en 2018 steeg zowel het aantal personeelsleden betaald via de hogeschool (+155,79 VTE's) als het aantal personeelsleden betaald via AHOVOKS (+160,92 VTE's). Het aantal centraal betaalden nam verder af met 4,05 VTE's.

4.4.2 Geaggregeerde personeelskosten 2018: begroting versus realisatie

Gedurende het boekjaar kan een hogeschool beslissen één of meerdere begrotingswijzigingen in te dienen, onder meer als gevolg van de aanpassing van de werkingsuitkeringen. De onderstaande tabel vergelijkt de gerealiseerde geaggregeerde loonkosten met de begrote loonkosten na begrotingswijziging(en).

Evolutie bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen : · ten opzichte van begroting	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR18-BG18	JR18-BG18
		2018	2018	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		afwijking	afwijking
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	679 519 516	686 223 205	- 6 703 690	- 0,98 %
· betaald via het Ministerie van Onderwijs en Vorming - AHOVOKS		579 891 075	586 446 658	- 6 555 582	- 1,12 %
· betaald via de instelling		99 628 440	99 776 548	- 148 107	- 0,15 %

Er was een nauwe aansluiting tussen realisatie en begroting op geaggregeerd niveau: slechts 0,98% van de begrote loonkosten werd niet gerealiseerd. Wat betreft de uitvoering van de begrote loonkosten betaald via AHOVOKS was er een beperkt overschot van 1,12%. Bij de contractuele loonkosten was er een zeer licht overschot op het begrote budget van 0,15%.

4.4.3 Geaggregeerde personeelskosten versus effectieve werkingsuitkeringen: evolutie in de periode 2014 tot 2018

Evolutie : Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen Effectieve werkingsmiddelen	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen - RR 62	598.288.352	612.758.971	622.421.119	650.631.796	679.519.516
· Jaarlijkse absolute wijziging		+ 14.470.619	+ 9.662.148	+ 28.210.677	+ 28.887.720
· Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 2,42 %	+ 1,58 %	+ 4,53 %	+ 4,44 %
· Index 2014 = 100		102,4	104,0	108,7	113,6
Effectieve werkingsmiddelen (AHOVOKS)	581.464.550	589.481.303	600.134.334	622.033.143	644.212.303
· Jaarlijkse absolute wijziging		+ 8.016.753	+ 10.653.030	+ 21.898.809	+ 22.179.161
· Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 1,38 %	+ 1,81 %	+ 3,65 %	+ 3,57 %
· Index 2014 = 100		101,4	103,2	107,0	110,8

De effectieve werkingsmiddelen verhoogden in 2018 als gevolg van de index, het toekennen van de “klik” voor de professionele bacheloropleidingen en de overige decretale groeipaden. De personeelskosten stegen ook in 2018 echter nog sneller stegen dan de effectieve werkingsmiddelen.

4.4.4 Geaggregeerde personeelskosten per personeelscategorie: evolutie 2017 versus 2018

Evolutie bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen : · ten opzichte van jaarrekening 2017	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR18-JR17	JR18-JR17
		2017	2018	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	650 631 796	679 519 516	+ 28 887 720	+ 4,44 %
· Onderwijzend personeel (exclusief gastprofessoren)		430 967 675	442 496 957	+ 11 529 281	+ 2,68 %
· Gastprofessoren		30 747 114	38 249 097	+ 7 501 983	+ 24,40 %
· Administratief personeel (inclusief opvoedend hulp personeel)		121 496 217	128 852 193	+ 7 355 976	+ 6,05 %
· Contractueel personeel (exclusief gastprofessoren)		66 157 089	69 135 911	+ 2 978 822	+ 4,50 %
· Centraal betaald personeel		20 451	143 565	+ 123 114	+ 602,00 %
· Personeelskosten niet opgenomen in bovenvermelde categoriën		1 243 250	641 793	- 601 457	- 48,38 %

De bovenstaande tabel geeft een inzicht in de mate waarin de personeelskosten per personeelscategorie geëvolueerd zijn ten opzichte van het vorige boekjaar. Alle personeelskosten stegen in 2018. De kosten voor de gastprofessoren stegen opnieuw relatief sterk.

De personeelskosten in de onderste lijn van de tabel staan voor de andere personeelskosten dan lonen die de hogeschool niet aan een welbepaalde categorie toewijst (bijvoorbeeld de tussenkomst voor woon- en werkverkeer). Deze in de voorlaatste lijn staan voor de andere personeelskosten die aan personeelsleden uit het centraal fonds door de hogeschool worden betaald.

4.4.5 Begrote en gerealiseerde personeelskosten 2018: de 2,5%-norm

Artikel IV.33 van de CHO bepaalt met ingang van 1 januari 2007 dat de afwijking tussen de begrote en de gerealiseerde personeelsformatie, uitgedrukt in geld, ten hoogste 2,5% mag bedragen. Bij de berekening van deze norm wordt de door de hogescholen begrote reserve aan personeelskosten mee verrekend. Hierdoor verschilt het totaal aan begrote loonkosten van het bedrag uit de tabel onder punt 4.4.2.

Indien de hogeschool deze norm overschrijdt en zij hiervoor geen redelijke verantwoording kan geven, kan er als sanctie een inhouding van een deel van de toekomstige werkingsuitkeringen volgen.

In drie hogescholen bleven de begrote personeelskosten voor meer dan 2,5% onderbenut bij de uitvoering. De onderbenutting kon telkens worden verklaard en werd in de respectieve HOC's aanvaard. Op geaggregeerd niveau werd 0,78% van de begrote personeelskosten niet gerealiseerd voor de toepassing van deze norm.

PERSONEELSKOST (exclusief reserve) - Evolutie ten opzichte van BEGROTING 2018 - 2,5 % regel

Personeelskost (exclusief reserve) - 2,5 % regel <i>(eenheden euro)</i>	JR - Boekjaar 2018	BG - Boekjaar 2018	absolute afwijking	relatieve afwijking
Artevelde	63 900 883	63 912 526	- 11 643	- 0,02 %
Erasmus	34 879 861	35 369 444	- 489 583	- 1,38 %
HoGent	80 808 018	80 590 000	+ 218 018	+ 0,27 %
LUCA	29 371 141	30 658 879	- 1 287 738	- 4,20 %
Howest	32 324 241	32 272 592	+ 51 649	+ 0,16 %
KdG	61 118 527	61 460 627	- 342 100	- 0,56 %
VIVES Noord	19 337 931	19 072 155	+ 265 776	+ 1,39 %
TMK	40 389 301	41 565 216	- 1 175 916	- 2,83 %
UCLe	44 736 559	44 629 119	+ 107 439	+ 0,24 %
UCLi	31 022 689	31 166 622	- 143 933	- 0,46 %
TMMA	39 620 948	39 966 071	- 345 123	- 0,86 %
VIVES Zuid	44 241 248	44 509 142	- 267 894	- 0,60 %
ODISEE	55 622 145	56 098 021	- 475 876	- 0,85 %
AP	56 350 185	56 573 715	- 223 530	- 0,40 %
PXL	40 389 301	41 565 216	- 1 175 916	- 2,83 %
HZS	4 730 441	4 749 608	- 19 167	- 0,40 %
Aggregatie Hs	678 843 417	684 158 953	- 5 315 535	- 0,78 %

4.5 RATIO'S IN VERBAND MET DE PERSONEELSKOSTEN

4.5.1 Geaggregeerde 80/20-ratio zonder defiscaliseringsmiddelen

Volgens artikel IV.32, § 1, eerste lid CHO mogen “de geraamde bezoldigingskosten - met inbegrip van de mandaatvergoedingen en premies - van de geraamde personeelsformatie, van de contractuele personeelsleden bezoldigd ten laste van de werkingsuitkering en van de plaatsvervangers maximaal 5% variëren in min of in plus op de norm 80% van de jaarlijkse werkingsuitkering”. Afhankelijk van de richting van de afwijking (in min of in plus) moet de hogeschool bij het opstellen van de begroting een specifieke verantwoording m.b.t. de personeelsformatie afleggen ten aanzien van de Vlaamse regering.

- 80/20-ratio >85%: de hogeschool moet samen met de begroting een financieringsplan indienen dat aangeeft op welke wijze en binnen welke termijn zij met de beschikbare reserves de financiële herstructurering zal realiseren (art. IV.32, § 2);
- 80/20-ratio <75%: de hogeschool moet samen met de begroting een personeelsstructuurplan opstellen om het minimumniveau van 75% te bereiken (art. IV.32, §3).

De berekeningswijze van de 80/20-norm is vastgelegd in artikel 14,§ 2 en § 3 van het besluit van de Vlaamse regering van 21 december 2007 betreffende de begroting en de personeelsformatie voor de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap. Deze norm geldt in principe dus enkel bij de begroting. Toch blijft het bij het indienen van de jaarrekening aangewezen om de begrote norm te toetsen aan de uitvoering ervan.

Op het geaggregeerde niveau ziet de evolutie van de 80/20-ratio er over de periode 2014-2018 als volgt uit:

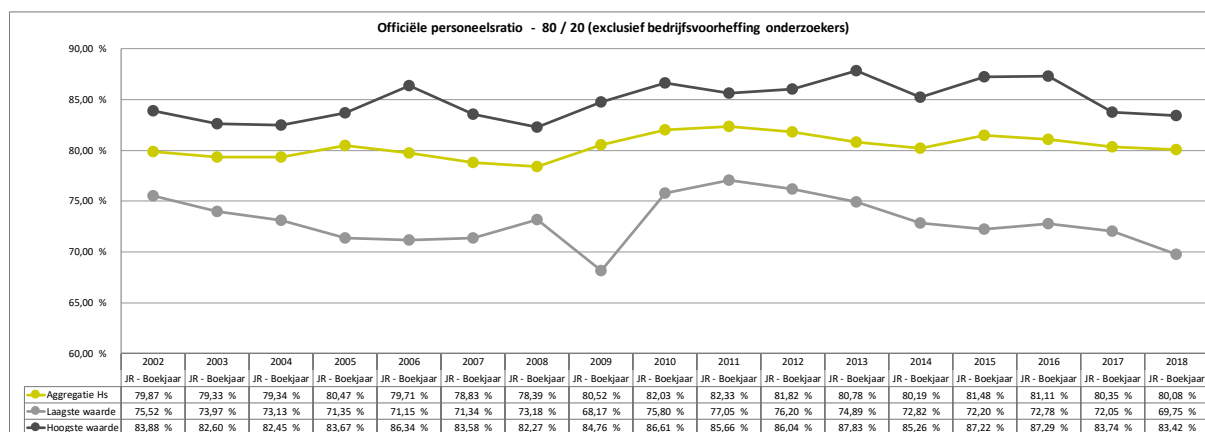
PERSONEELSRATIO'S - Lonen - 80 / 20 per hogeschool (exclusief bedrijfsvoorheffing onderzoekers) - Officiële personeelsratio 80 / 20						
Officiële personeelsratio - 80 / 20	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018	2018
Aggregatie Hs	80,19 %	81,48 %	81,11 %	80,35 %	80,08 %	81,34 %
Rekenkundig gemiddelde	80,33 %	81,82 %	80,93 %	79,78 %	79,41 %	81,00 %
Laagste waarde	72,82 %	72,20 %	72,78 %	72,05 %	69,75 %	75,02 %
Hoogste waarde	85,26 %	87,22 %	87,29 %	83,74 %	83,42 %	84,04 %

Officiële personeelsratio - 80 / 20 (aantal hogescholen - % aandeel)	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018	2018
Aantal Hs < 75%	2	2	2	1	1	0
Aantal Hs >= 75% en < 80%	6	3	2	6	7	5
Aantal Hs >= 80% en <= 85%	7	9	11	9	8	11
Aantal Hs > 85%	2	3	1	0	0	0
Totaal aantal Hs	17	17	16	16	16	16

Bij geen enkele hogeschool lag de gerealiseerde norm hoger dan 85% in 2018. Zeven hogescholen bevonden zich binnen de veilige marge tussen de 75% en de 80%.

In weerwil van de begrote cijfers werd de ondergrens van 75% slechts in één hogeschool niet bereikt bij de realisatie in 2018. De meeste hogescholen bevonden zich in 2018 nog steeds tussen de 80% en de 85%-grens.

Grafisch kan de evolutie van de 80-20-ratio met de hoogste, laagste en geaggregeerde waarde sinds boekjaar 2002 als volgt worden weergegeven:

In 2018 daalde de geaggregeerde 80/20-ratio met 0,27%-punt naar 80,08% .

4.5.2 Geaggregeerde 80/20-ratio met defiscaliseringsmiddelen

Het regeringscommissariaat hanteert sinds 2009 ook nog een “alternatieve” berekeningswijze voor de 80/20-ratio waarbij de noemer van de breuk aangevuld wordt met de middelen die vrijgekomen zijn uit de gedeeltelijke vrijstelling van de doorstorting van de bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers, de zogenaamde “defiscaliseringsmiddelen”. Deze tweede berekeningswijze houdt rekening met een belangrijke aanvullende bron van inkomsten die enkel mag worden besteed aan de financiering van nieuwe onderzoeksopdrachten. In geval de “traditionele” 80/20-ratio onder druk komt te staan, kan de afweging ten opzichte van de norm met defiscaliseringsmiddelen en ten opzichte van de economische loonkostennorm (zie punt 4.5.5) een aanvullende rol spelen in de beoordeling van een evenwichtige personeelskostenstructuur.

De onderstaande tabel toont de uitkomst van de berekening van de 80/20-ratio met defiscaliseringsmiddelen. Voor 2018 bedroeg de geaggregeerde waarde 78,94%. Bij de “alternatieve” 80/20 ratio was er een dus ook daling merkbaar op geaggregeerd niveau (-0,35 %-punt).

PERSONEELSRATIO'S - Lonen - 80 / 20 per hogeschool (inclusief bedrijfsvoorheffing onderzoekers) - Alternatieve personeelsratio 80 / 20						
Alternatieve personeelsratio - 80 / 20	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018	2018
Aggregatie Hs	78,92 %	80,39 %	79,97 %	79,29 %	78,94 %	80,20 %
Rekenkundig gemiddelde	78,98 %	80,67 %	79,66 %	78,65 %	78,24 %	79,79 %
Laagste waarde	71,12 %	71,92 %	70,51 %	69,96 %	67,92 %	72,98 %
Hoogste waarde	84,58 %	86,45 %	86,30 %	82,54 %	82,44 %	83,76 %

Alternatieve personeelsratio - 80 / 20	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>(aantal hogescholen - % aandeel)</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2018
Aantal Hs < 75%	2	2	2	2	1	1
Aantal Hs >= 75% en < 80%	7	4	7	8	9	7
Aantal Hs >= 80% en <= 85%	8	9	6	6	6	8
Aantal Hs > 85%	0	2	1	0	0	0
Totaal aantal Hs	17	17	16	16	16	16

Aangezien er bij de decretale 80/20-grens geen enkele hogeschool de 80%-grens overschreed, was dit bij de de “alternatieve” 80-20-ratio per definitie evenmin het geval. De meerderheid van de hogescholen (10) bevond zich onder de 80%.

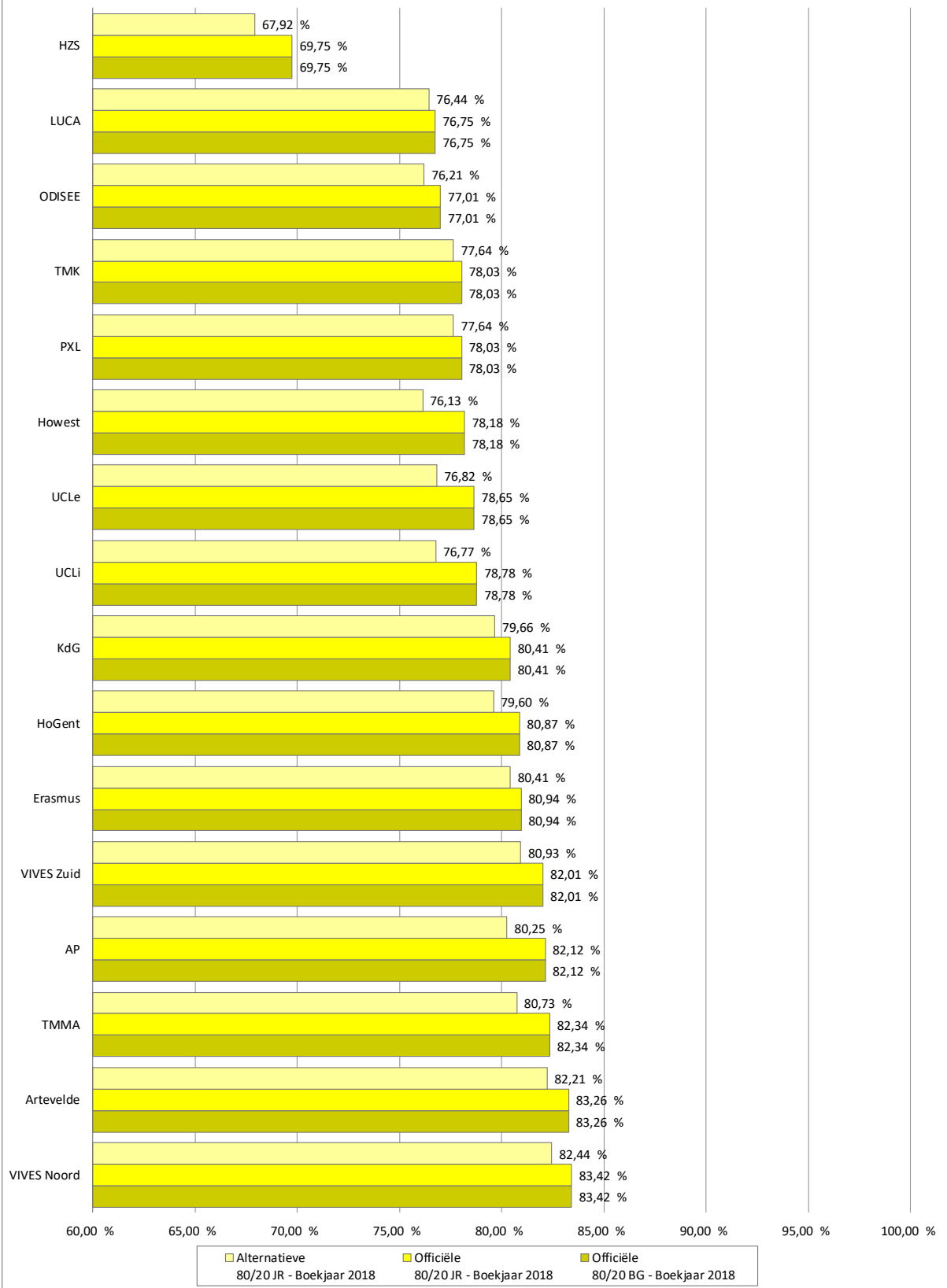
4.5.3 80/20-ratio per hogeschool in de jaarrekening 2018

De tabel op de volgende pagina bevat per hogeschool een overzicht van de volgende ratio's:

- de gerealiseerde “alternatieve” 80/20-ratio met de defiscaliseringsmiddelen voor de onderzoekers verwerkt in de noemer
- de gerealiseerde “traditionele” 80/20-ratio
- de begrote “traditionele” 80/20-ratio op basis van de begrotingscijfers voor 2018.

De hogescholen werden gerangschikt van laag naar hoog op basis van de gerealiseerde “traditionele” 80/20-ratio.

Personeelsratio - 80 / 20
Jaarrekening / Begroting

4.5.4 80/20-ratio per hogeschool: evolutie 2014-2018

De onderstaande tabel bevat het historisch overzicht per hogeschool van de gerealiseerde “traditionele” 80/20-ratio in de periode 2014-2018. Jaarlijks wordt de hogeschool met de hoogste en de laagste waarde aangeduid.

PERONEELSRATIO'S - Lonen - 80 / 20 per hogeschool (exclusief bedrijfsvoorheffing onderzoekers)						
Officiële personeelsratio - 80 / 20	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018	2018
Artevelde	82,57 %	82,85 %	83,18 %	83,24 %	83,26 %	83,44 %
Erasmus	79,89 %	83,67 %	81,65 %	82,18 %	80,94 %	82,82 %
Artesis						
HoGent	78,60 %	79,55 %	80,14 %	81,03 %	80,87 %	80,72 %
LUCA	85,05 %	81,85 %	79,10 %	77,50 %	76,75 %	84,04 %
Howest	79,62 %	81,54 %	80,74 %	76,31 %	78,18 %	79,51 %
KdG	81,12 %	82,98 %	84,31 %	81,40 %	80,41 %	81,22 %
VIVES Noord	83,46 %	87,22 %	87,29 %	83,26 %	83,42 %	82,48 %
TMK	83,23 %	82,78 %	80,88 %	79,04 %	78,03 %	80,06 %
UCLe	85,26 %	84,93 %	83,93 %	80,03 %	78,65 %	78,94 %
UCLi	77,42 %	82,76 %	81,96 %	79,06 %	78,78 %	79,14 %
TMMA	80,04 %	79,58 %	80,22 %	79,24 %	82,34 %	82,92 %
UCLc	82,61 %	86,53 %				
ODISEE	73,09 %	72,20 %	73,02 %	76,37 %	77,01 %	79,18 %
AP	77,90 %	79,94 %	79,41 %	81,14 %	82,12 %	83,47 %
PXL	83,04 %	85,43 %	84,19 %	83,74 %	78,03 %	80,06 %
HZS	72,82 %	74,25 %	72,78 %	72,05 %	69,75 %	75,02 %
Aggregatie Hs	80,19 %	81,48 %	81,11 %	80,35 %	80,08 %	81,34 %
Rekenkundig gemiddelde	80,33 %	81,82 %	80,93 %	79,78 %	79,41 %	81,00 %
Laagste waarde	72,82 %	72,20 %	72,78 %	72,05 %	69,75 %	75,02 %
Hoogste waarde	85,26 %	87,22 %	87,29 %	83,74 %	83,42 %	84,04 %

4.5.5 Economische loonnorm per hogeschool: jaarrekening 2018

Vanaf 2008 hanteerde het regeringscommissariaat een bijkomende ratio, “de economische loonnorm”, die moet toelaten om een bijkomend inzicht te verkrijgen in de evolutie van de totale personeelskosten en het behoud van het financiële evenwicht op termijn. In deze ratio wordt de totale werkelijke loonlast, met inbegrip van zowel statutaire als contractuele loonkosten, geplaatst ten opzichte van de bedrijfsopbrengsten die aan lonen kunnen worden besteed.

De geaggregeerde waarde van deze ratio bleef vanaf 2014 gestaag onder de 75%. In 2018 steeg deze ratio met 0,53%-punt naar een waarde van 71,63%.

PERONEELSRATIO'S - Lonen - Economische loonnorm per hogeschool						
Personeelsratio - Economische loonnorm	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018	2018
Aggregatie Hs	71,84 %	72,88 %	71,24 %	71,10 %	71,63 %	73,32 %
Rekenkundig gemiddelde	71,57 %	72,55 %	70,57 %	70,54 %	70,85 %	72,61 %
Laagste waarde	62,61 %	62,01 %	60,32 %	61,71 %	60,96 %	63,36 %
Hoogste waarde	74,70 %	77,90 %	77,75 %	76,43 %	75,82 %	78,08 %

Bij 13 hogescholen lag de ratio onder de 75%. Drie hogescholen situeerden zich voor deze norm tussen de 75% en de 80%. Dit is een minder gunstige evolutie ten opzichte van het vorige boekjaar 2017 toen er zich maar twee hogescholen in de marge tussen de 75% en de 80% bevonden. Geen enkele van de betreffende hogescholen overschreed echter de 76% (zie punt 4.5.6).

Personeelsratio - Economische loonnorm (aantal hogescholen - % aandeel)	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	JR - Boekjaar 2017	JR - Boekjaar 2018	BG - Boekjaar 2018
Aantal Hs < 75%	17	12	15	14	13	11
Aantal Hs >= 75% en < 80%	0	5	1	2	3	5
Aantal Hs >= 80% en <= 85%	0	0	0	0	0	0
Aantal Hs > 85%	0	0	0	0	0	0
Totaal aantal Hs	17	17	16	16	16	16

4.5.6 Economische loonnorm norm per hogeschool: evolutie 2014-2018

De hogescholen dienen er op toe te zien dat er van de verkregen bedrijfsopbrengsten na betaling van de personeelskosten nog voldoende middelen overblijven om aan werking en investeringen te besteden. Onderstaande tabel kan van belang zijn om zich te positioneren binnen de sector en voor het vastleggen van een interne maatstaf inzake maximale besteding aan loonkosten.

De tabel bevat de gegevens over de periode 2014-2018 per hogeschool. Opvallend is het grote verschil tussen de hoogste waarde (75,82%) en de laagste waarde (60,96%).

PERSONEELSRATIO'S - Lonen - Economische loonnorm per hogeschool						
Personeelsratio - Economische loonnorm	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	JR - Boekjaar 2017	JR - Boekjaar 2018	BG - Boekjaar 2018
Artevelde	73,73 %	73,45 %	72,37 %	73,45 %	73,59 %	74,51 %
Erasmus	73,61 %	75,73 %	73,13 %	72,07 %	72,37 %	74,37 %
HoGent	74,70 %	76,03 %	74,01 %	74,11 %	74,89 %	75,99 %
LUCA	73,97 %	73,84 %	74,73 %	76,43 %	70,60 %	75,35 %
Howest	73,93 %	72,26 %	67,98 %	70,30 %	72,02 %	73,68 %
KdG	74,06 %	77,90 %	77,75 %	75,29 %	75,82 %	76,79 %
VIVES Noord	72,97 %	75,37 %	70,40 %	68,88 %	69,51 %	69,06 %
TMK	74,08 %	73,56 %	70,69 %	71,06 %	71,46 %	74,31 %
UCLe	72,30 %	71,06 %	69,97 %	68,34 %	68,98 %	69,27 %
UCLi	71,18 %	72,50 %	70,15 %	68,88 %	69,39 %	70,59 %
TMMA	70,30 %	71,69 %	71,03 %	71,86 %	75,41 %	76,62 %
VIVES Zuid	66,86 %	69,71 %	67,55 %	67,19 %	67,48 %	69,50 %
UCLc	73,57 %	75,44 %				
ODISEE	66,24 %	65,17 %	64,32 %	62,74 %	63,93 %	66,02 %
AP	72,14 %	73,41 %	72,66 %	73,43 %	75,79 %	78,08 %
PXL	70,35 %	74,25 %	72,00 %	72,87 %	71,46 %	74,31 %
HZS	62,61 %	62,01 %	60,32 %	61,71 %	60,96 %	63,36 %
Aggregatie Hs	71,84 %	72,88 %	71,24 %	71,10 %	71,63 %	73,32 %
Rekenkundig gemiddelde	71,57 %	72,55 %	70,57 %	70,54 %	70,85 %	72,61 %
Laagste waarde	62,61 %	62,01 %	60,32 %	61,71 %	60,96 %	63,36 %
Hoogste waarde	74,70 %	77,90 %	77,75 %	76,43 %	75,82 %	78,08 %

4.6 BENOEMINGSPERCENTAGE ASSISTENTEN, OP EN ATP (BEZETTING)

Voor de hogescholen bevat de CHO in principe twee contingentieringsnormen: enerzijds een beperking op het aantal benoemde assistenten (art. V.141, §2) voor de hogescholen met academische opleidingen, anderzijds een beperking op het aantal benoemde leden van het OP voor alle hogescholen (art. IV.28, §1, 1°).

4.6.1 **Benoemingspercentage van het aantal assistenten per hogeschool op het niveau van de bezetting**

De CHO bepaalt in artikel V.141, §2 dat ten hoogste 25% van de assistenten kan worden benoemd. Deze norm is dwingend en wordt berekend op het niveau van de bezetting (aantal titularissen).

Het is aangewezen om na te gaan of de hogescholen zich bij de uitvoering van de personeelsformatie gehouden hebben aan deze norm.

De onderstaande tabel geeft het berekende controlepercentage per hogeschool weer. Er wordt tevens vermeld op hoeveel hogescholen de norm niet van toepassing was en hoeveel hogescholen de opgelegde contingentering nog steeds overschreden door historische situaties of door toepassing van bepaalde overgangsmatregelen voor de benoeming van assistenten. Ook de hoogste en de laagste waarde wordt aangeduid. Drie van de zeven hogescholen met academische hogeschoolopleidingen ('Schools of Arts' of 'nautische wetenschappen') voldeden aan de 25%-norm. Dit is een gunstige evolutie.

De stijging van de deze norm bij de HoGent wordt verklaard door de toepassing van het artikel IV.29, §2 CHO.

Benoemingspercentage assistenten

Benoemingspercentage assistenten	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018
Artevelde	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Erasmus	19,69 %	23,53 %	24,66 %	23,22 %	21,63 %
HoGent	41,99 %	41,12 %	37,16 %	34,63 %	38,41 %
LUCA	53,10 %	54,09 %	54,33 %	52,45 %	50,36 %
Howest	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
KdG	46,74 %	36,30 %	36,87 %	35,96 %	19,97 %
VIVES Noord	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
TMK	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
UCLe	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
UCLi	62,39 %	NVT	NVT	NVT	NVT
TMMA	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
VIVES Zuid	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
UCLc	NVT	NVT			
ODISEE	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
AP	45,14 %	42,63 %	39,80 %	38,84 %	38,85 %
PXL	25,79 %	26,95 %	28,83 %	30,16 %	29,91 %
HZS	24,19 %	15,61 %	24,52 %	27,25 %	20,33 %
Aggregatie Hs	42,36 %	40,46 %	40,03 %	39,15 %	36,84 %
Rekenkundig gemiddelde	39,88 %	34,32 %	35,17 %	34,64 %	31,35 %
Laagste waarde	19,69 %	15,61 %	24,52 %	23,22 %	19,97 %
Hoogste waarde	62,39 %	54,09 %	54,33 %	52,45 %	50,36 %
aantal Hs norm "NVT"	9 Hs	10 Hs	9 Hs	9 Hs	9 Hs
aantal Hs norm "overschreden"	6 Hs	5 Hs	5 Hs	6 Hs	4 Hs
aantal HS norm "niet overschreden"	2 Hs	2 Hs	2 Hs	1 Hs	3 Hs

4.6.2 Procentueel aandeel benoemde OP'ers per hogeschool op het niveau van de bezetting

Tot en met het boekjaar 2013 gold er voor de hogescholen een contingenteringsnorm voor het maximale aantal benoemde personeelsleden (uitgedrukt in VTE) binnen het statutair OP. Deze norm werd vastgelegd op 72%¹⁷. De toetsing ervan gebeurde op basis van de cijfers van de bezetting omdat deze al de ingenomen formatieplaatsen bevatten. Hierbij werd de bevordering of ambtswijziging van een reeds in de hogeschool benoemd personeelslid niet beschouwd als een nieuwe benoeming.

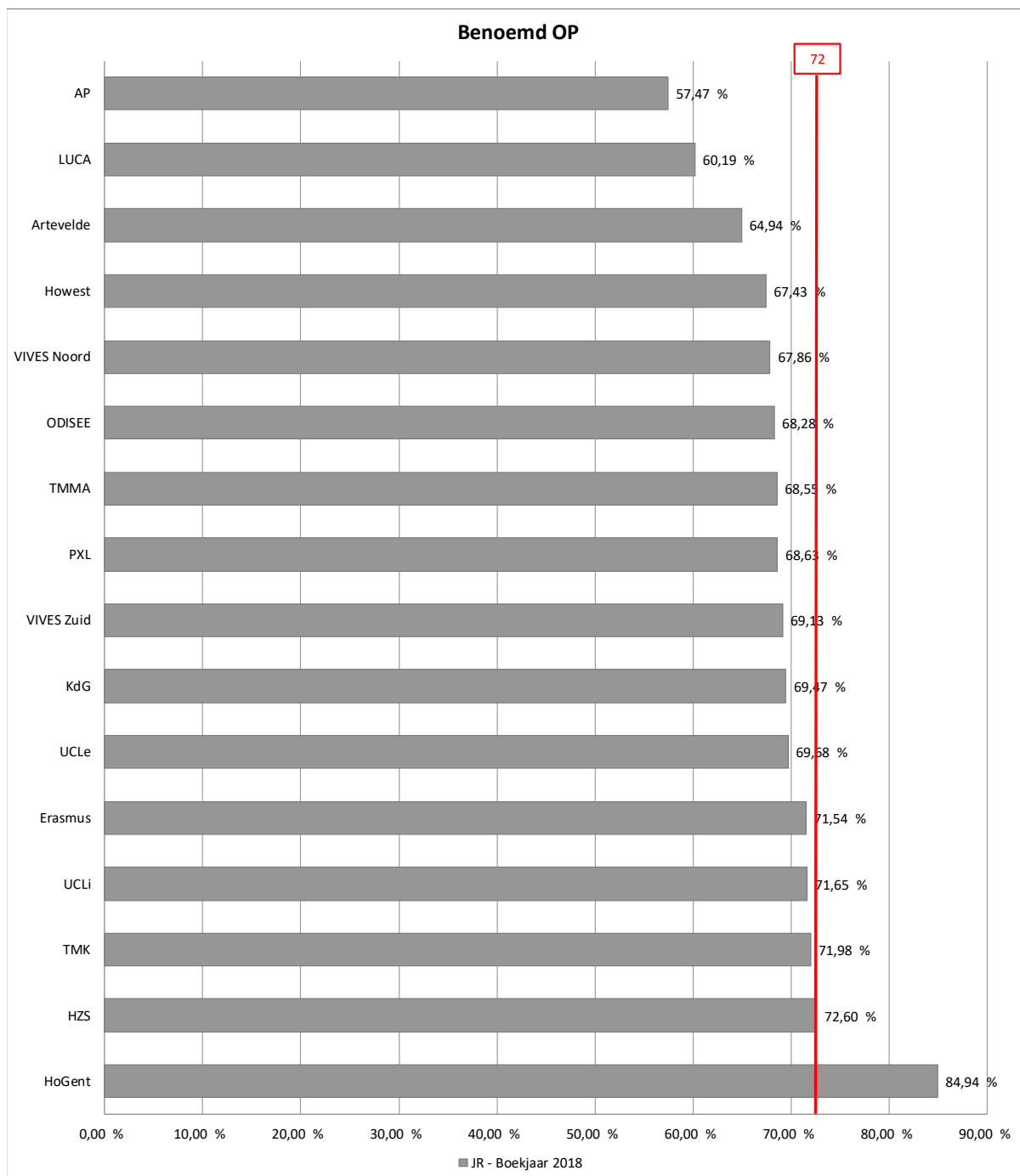
In uitvoering van het Onderwijsdecreet XXIII¹⁸ werd de toepassing van deze norm opgeschort voor een periode van vijf jaar (boekjaar 2014 tot en met boekjaar 2018). De duur van de opschorting werd door het Toezichtsdecreet¹⁹ verlengd met drie jaar (boekjaar 2019 tot en met boekjaar 2021). Op die manier krijgen de hogescholen wat ademruimte om het effect van de integratie-operatie op hun benoemde kader op te vangen en om ondertussen autonoom een evenwichtige personeelsformatie uit te werken.

Om de opschortingsperiode te kunnen evalueren, werd het benoemingspercentage voor het OP alsnog per hogeschool berekend. Onderstaande grafiek geeft hiervan een overzicht per hogeschool, gerangschikt van laag naar hoog.

¹⁷ Artikel IV.28 van de CHO beperkt het aantal benoemde OP'ers tot 72%.

¹⁸ Via het artikel V.30, 3° van het Onderwijsdecreet XXIII van 19 juli 2013.

¹⁹ Artikel 45 van het Toezichtsdecreet van 1 maart 2019.

Benoemd OP	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(aantal hogescholen)	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal Hs > 80%	0	1	1	1	1
Aantal Hs > 72% en <= 80%	3	1	0	1	1
Aantal Hs >= 60% en <= 72%	14	15	14	13	13
Aantal Hs < 60%	0	0	1	1	1
Totaal aantal Hs	17	17	16	16	16

Ook in 2018 kwamen nog twee hogescholen uit op een benoemingspercentage boven de 72%.

De historische gegevens per hogeschool over de periode 2014-2018 en de bijhorende geaggregeerde waarden zagen er als volgt uit:

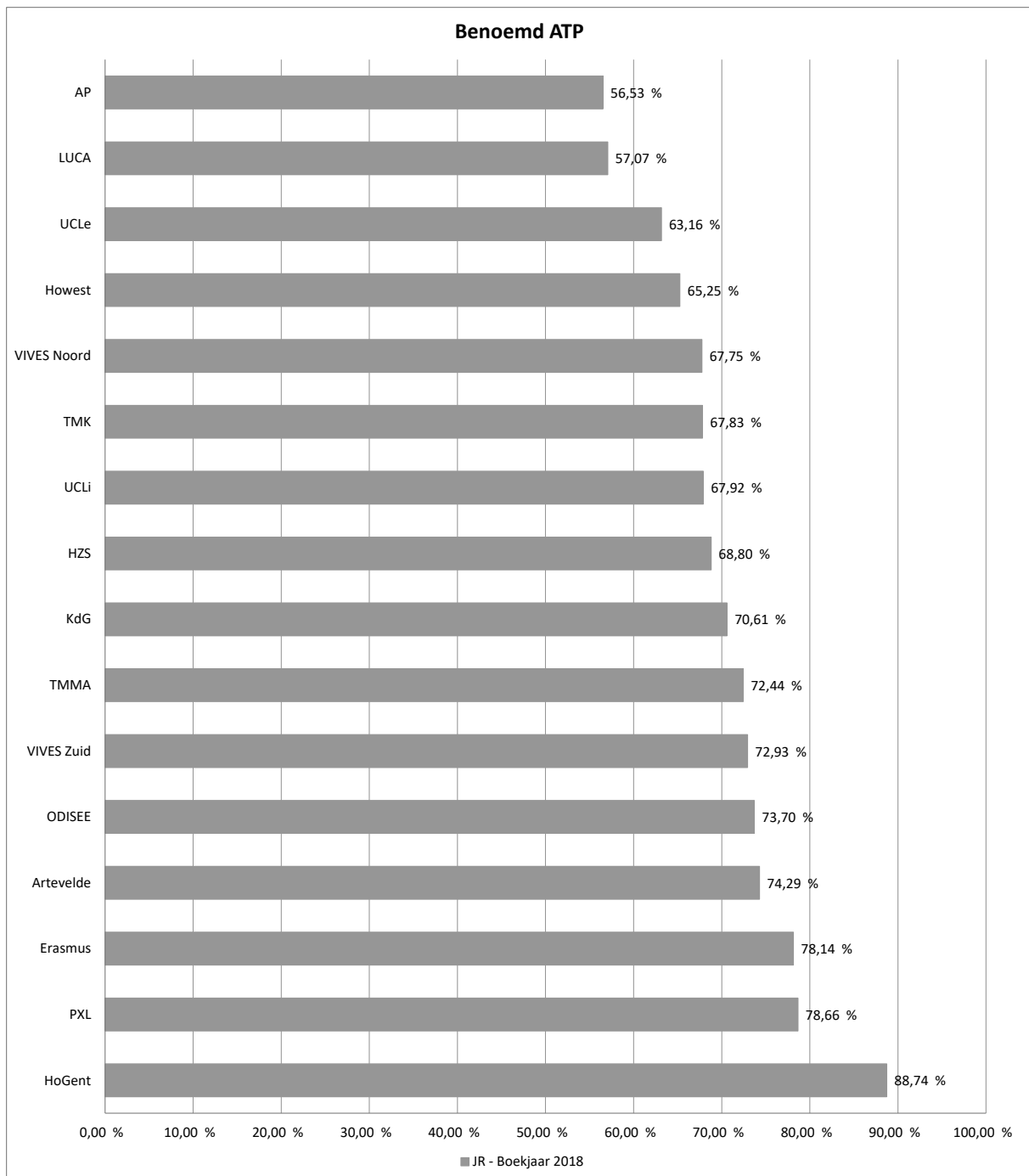
DECRETALE PROCENTNORMEN - Benoemd statutair OP					
Benoemd OP	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018
Artevelde	69,28 %	69,01 %	66,86 %	64,56 %	64,94 %
Erasmus	65,04 %	65,22 %	69,33 %	71,01 %	71,54 %
HoGent	67,86 %	80,77 %	83,08 %	84,34 %	84,94 %
LUCA	62,23 %	60,38 %	62,85 %	60,72 %	60,19 %
Howest	76,20 %	70,30 %	68,79 %	67,63 %	67,43 %
KdG	68,87 %	66,58 %	68,47 %	70,24 %	69,47 %
VIVES Noord	68,47 %	65,10 %	62,83 %	63,20 %	67,86 %
TMK	72,43 %	72,70 %	71,57 %	70,78 %	71,98 %
UCLe	66,55 %	68,24 %	70,51 %	70,59 %	69,68 %
UCLi	68,90 %	70,36 %	69,25 %	70,59 %	71,65 %
TMMA	70,63 %	70,48 %	69,94 %	70,37 %	68,55 %
VIVES Zuid	60,24 %	60,63 %	69,56 %	69,00 %	69,13 %
UCLc	72,86 %	66,79 %			
ODISEE	64,15 %	61,10 %	63,35 %	63,66 %	68,28 %
AP	64,10 %	60,93 %	58,83 %	56,90 %	57,47 %
PXL	64,94 %	66,08 %	68,04 %	62,95 %	68,63 %
HZS	64,54 %	65,42 %	69,87 %	73,36 %	72,60 %
Aggregatie Hs	67,22 %	67,66 %	68,87 %	68,36 %	69,27 %
Rekenkundig gemiddelde	67,49 %	67,06 %	68,32 %	68,12 %	69,02 %
Laagste waarde	60,24 %	60,38 %	58,83 %	56,90 %	57,47 %
Hoogste waarde	76,20 %	80,77 %	83,08 %	84,34 %	84,94 %

Het geaggregeerde benoemingspercentage voor het OP bedroeg 69,27%, wat een lichte stijging betekende ten opzichte van 2017. Hoewel de hogescholen sinds 2014 theoretisch over meer benoemingsmarge beschikken voor het OP (met daaraan verbonden lagere patronale bijdragen en dus lagere personeelskosten), is het een geruststelling dat de meeste hogescholen deze (nog) niet volledig aanwenden. Te veel benoemden staat immers een flexibel personeelsbeleid in de weg. Het komt er dus voor een hogeschoolbestuur op aan om hiervoor de gulden middenweg uit te stippelen.

4.6.3 Procentueel aandeel benoemde ATP'ers per hogeschool op het niveau van de bezetting

Voor het ATP legt de CHO geen maximale benoemingsgrens op. Nochtans kozen veel hogescholen in samenspraak met het HOC er voor om ook voor het ATP een contingent vast te leggen zodat er een evenwicht is met het OP-kader en er nog een flexibel personeelsbeleid mogelijk blijft.

Hierna wordt het benoemingspercentage voor het ATP per hogeschool in 2018 van laag naar hoog weergegeven.

De historische gegevens over de periode 2014-2018 per hogeschool en de bijhorende geaggregeerde waarden waren de volgende:

Benoemd statutair ATP

Benoemd ATP	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2014	2015	2016	2017	2018
Artevelde	74,39 %	73,98 %	74,75 %	70,43 %	74,29 %
Erasmus	60,62 %	58,57 %	71,71 %	75,56 %	78,14 %
HoGent	83,22 %	85,09 %	83,62 %	88,37 %	88,74 %
LUCA	66,73 %	66,13 %	67,02 %	60,54 %	57,07 %
Howest	67,57 %	68,29 %	70,72 %	68,30 %	65,25 %
KdG	70,26 %	71,88 %	72,25 %	71,60 %	70,61 %
VIVES Noord	62,86 %	66,12 %	76,26 %	78,26 %	67,75 %
TMK	70,41 %	71,13 %	70,42 %	72,42 %	67,83 %
UCLe	68,66 %	66,53 %	62,47 %	63,74 %	63,16 %
UCLi	71,84 %	74,05 %	68,44 %	68,40 %	67,92 %
TMMA	79,41 %	79,22 %	77,77 %	74,78 %	72,44 %
VIVES Zuid	49,14 %	52,12 %	60,36 %	70,63 %	72,93 %
UCLc	77,17 %	81,53 %			
ODISEE	75,71 %	69,66 %	65,07 %	68,32 %	73,70 %
AP	60,88 %	59,60 %	56,72 %	54,81 %	56,53 %
PXL	81,87 %	93,68 %	91,03 %	88,89 %	78,66 %
HZS	93,43 %	88,54 %	98,70 %	92,95 %	68,80 %
Aggregatie Hs	71,26 %	71,46 %	71,33 %	71,65 %	71,55 %
Rekenkundig gemiddelde	71,42 %	72,13 %	72,96 %	73,00 %	70,24 %
Laagste waarde	49,14 %	52,12 %	56,72 %	54,81 %	56,53 %
Hoogste waarde	93,43 %	93,68 %	98,70 %	92,95 %	88,74 %

Het geaggregeerde benoemingspercentage voor het ATP in 2018 bedroeg 71,55%. Ten opzichte van het vorig boekjaar 2017 daalde het licht met 0,10%-punt. Er blijft ook voor het ATP in het algemeen nog voldoende marge over met het oog op een flexibel personeelsbeheer. De laagste waarde lag op 56,53%, de hoogste waarde bedroeg 88,74%.

4.7 CONCLUSIES ANALYSE PERSONEELSBESTAND EN LOONKOSTEN 2018

In 2018 hadden de hogescholen opnieuw wat ruimte om bijkomend in te zetten op personeel. De geaggregeerde personeelstewerkstelling in de hogescholen nam in 2018 toe met 312,65 VTE's of 3,10%. Deze inhaalbeweging werd genoodzaakt door de gestage aangroei van de studenten sinds 2014. De procentuele stijging van de VTE's personeel over de volledige referteperiode met 4,93% evenaart evenwel nog deze van de studenten niet die met 6,19% toenamen tussen 2014 en 2018.

Het onderwijzend personeel (OP) steeg globaal met 179,02 VTE's in 2018. Deze stijging was in hoge mate het gevolg van een sterk gestegen inzet van gastprofessoren (+83,53 VTE's), naast een beperktere stijging van het statutaire OP-kader (+56,62 VTE's). Het aantal contractuele onderzoekers steeg met 39,07 VTE's.

Het globaal ATP-kader steeg met 133,64 VTE's. Hierbinnen steeg het aantal bedienden tewerkgesteld via een arbeidsovereenkomst met 98,11 VTE's sterker dan het statutaire ATP (+87,62 VTE's). Het contingent aan personeelsleden met een ambt op persoonlijke titel en centraal betaalden daalde verder. De daling bij het aantal arbeiders was zeer beperkt (0,52 VTE's).

Zowel het aantal praktijklectoren als het aantal lectoren steeg met respectievelijk 24,47 VTE's en 63,28 VTE's. De groep van het assiterend personeel (groep 2) daalde netto verder met 7,11 VTE's. Ook de groep 3 van docenten, hoofddocenten, hoogleraren en gewoon hoogleraren nam globaal opnieuw verder af met 20,20 VTE's.

Ook in 2018 werd er opnieuw terughoudend omgesprongen met bevorderingsambten binnen het statutair OP. Er manifesteerde zich een verdere daling in groep 1. Enkel bij de hoofddocenten was er een aangroei met 4,73 VTE's.

Binnen het statutair ATP bleven ook in 2018 de ambten uit niveau B de grootste groep uitmaken. Binnen dit niveau werd ook de sterkste aangroei opgetekend (+45,17 VTE's).

Het globale aandeel van de gastprofessoren in de totale tewerkstelling van het OP bleef ondanks de sterke toename in VTE's nog onder de 10%-grens met een aandeel van 9,19%.

De verhouding OP/ATP bedroeg in 2018 afgerond 70/30 en blijft quasi constant.

In 2018 telde de hogescholensector geaggregeerd 17,45 studenten per tewerkgestelde VTE OP (inclusief onderzoekers) en 39,98 studenten per tewerkgestelde VTE ATP.

De loonkosten stegen in 2018 met 4,44% als gevolg van bijkomende wervingen, biënnales en een indexering van de lonen met 2% vanaf 1 oktober 2018.

Er was een goede aansluiting tussen realisatie en begroting op geaggregeerd niveau: slechts 0,98% van de begrote loonkost werd niet gerealiseerd.

In drie hogescholen bedroeg de afwijking tussen de begrote en gerealiseerde personeelsformatie, uitgedrukt in geld, meer dan 2,5%. Deze onderbenutting kon in de drie hogescholen worden verklaard en werd door de betreffende HOC's aanvaard.

De geaggregeerde 80/20-ratio bedroeg 80,08% en daalde licht ten opzichte van 2017 (80,35%). Voor het gros van de hogescholen bevond deze ratio zich in 2018 tussen de 80% en de 85%. Geen enkele hogeschool overschreed de 85%-grens bij de realisatie. Eén hogeschool haalde in 2018 de ondergrens van 75% niet.

De geaggregeerde economische loonnorm voor 2018 bedroeg 71,63%. Alle zestien hogescholen slaagden er in 2018 in om met deze norm onder de 80% te blijven. Slechts drie hogescholen hadden een norm die zich boven de 75% situeerde.

De decretale benoemingsgrens (max. 25%) voor de assistenten werd door 4 van de 7 betrokken hogescholen niet gehaald omdat er nog steeds een historische erfenis moet worden weggewerkt, evenals het effect van allerlei overgangsmaatregelen.

Het geaggregeerde benoemingspercentage voor het statutair OP bedroeg 69,27%. Dat van het statutair ATP situeerde zich op 71,55%.